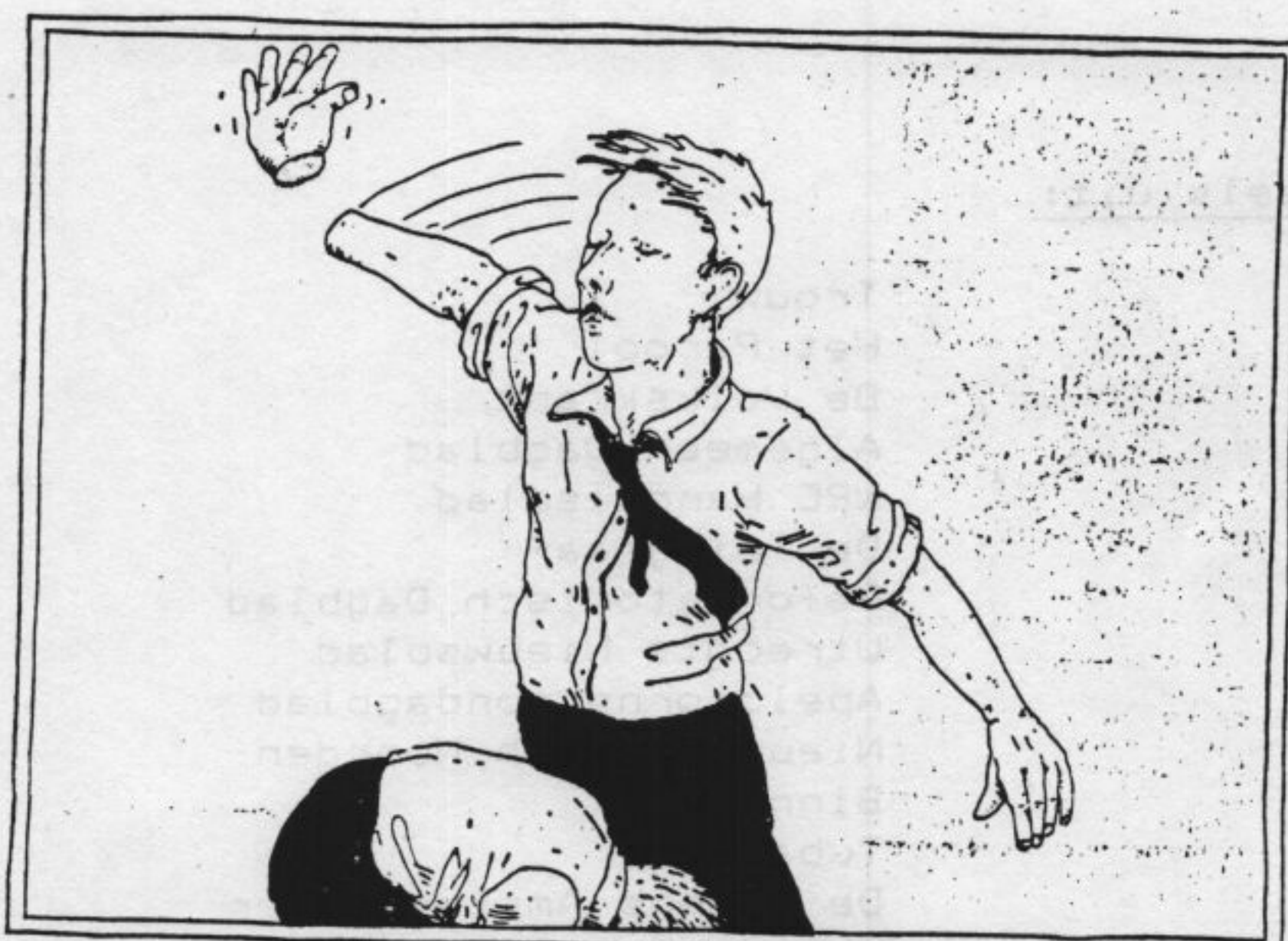

PERSFOCUS

DERDE JAARGANG NUMMER 12 -- DECEMBER 1987

knipselkrant van vereniging martijn
over kinderen, volwassenen en seksualiteit

JOEP BERTRAMS

In dit nummer:

Egodystone seksualiteit	pag. 2
Onrust in Oude Pekela	pag. 5
Oud en wijs genoeg	pag. 8
Probleemloze homo's	pag. 12
Meanwhile in de UK	pag. 15
Georganiseerde kinderseks	pag. 16
Reclassering en pedofilie	pag. 19
Criminele organisaties	pag. 23
Ontucht van de maand	pag. 24
Hulp bij seksueel misbruik	pag. 26
Seksueel misbruik bij hulp	pag. 29
Duizend kwalen	pag. 31
Achtergrond	pag. 33
Documentatie-lijst	pag. 41

Het knipsel in het oktober-
nummer, pag 10 met de kop :
"Sunday Times attacks bookshop"
komt uit het Engelse blad Ca-
pital Gay...

PERSFOCUS, derde jaargang, nummer 12, dec. 1987

Knipsels uit:

Trouw	Tr
Het Parool	Par
De Volkskrant	Vk
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
De Telegraaf	Tel
Reformatorisch Dagblad	RD
Utrechts Nieuwsblad	UN
Apeldoorns zondagblad	AZ
Nieuwsblad vh.Noorden	NvHN
Binnenhof	Bh
Tubantia	Tub
De Groene Amsterdammer	GA
Haagse Post	HP
Proces	Pr
U-blad	Ub
KRI	KRI
Algemeen Politieblad	AP
De Morgen	DM
HUMO	HUMO
Homokrانت	Hk
Libération	Lib
Seattle Times	ST
Seattle Post	SP

Abonnementen op Persfocus kosten f 55,- per jaar.
Losse nummers f 6,50.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 5478, 1007 AL Amsterdam.

Nóg is homo ziek voor WHO

Ve 5

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM - Honderden toonaangevende wetenschappers, hulpverleners, juristen, politici en professionals uit tientallen landen reizen de komende weken naar Amsterdam om deel te nemen aan twee grote wetenschappelijke congressen over homoseksualiteit.

Volgende week donderdag begint in Krasnapolsky in Amsterdam het tweedaagse internationale congres 'Homosexuality beyond disease' (homoseksualiteit, de ziekte voorbij). De deelnemers aan deze bijeenkomst proberen de gedachte uit de wereld te helpen dat homoseksualiteit een ziekte is. De interfacultaire

werkgroep homostudies van de Rijksuniversiteit Utrecht organiseert het congres.

Volgens de kwalificaties van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) is homoseksualiteit nog steeds een ziekte. De organisatoren hopen dat onder het huidige voorzitterschap van de Nederlander J. van Londen, directeur-generaal volksgezondheid bij het ministerie van WVC, een verandering komt in het standpunt van de WHO.

Twee dagen na het slot van deze bijeenkomst begint aan de Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam het internationale congres 'Homosexuality, which homosexuality?' (homo-

seksualiteit, welke homoseksualiteit?) Het congres wordt georganiseerd door de Initiatiefgroep homostudies van het bezinningscentrum van de VU in samenwerking met de Jhr mr J.A. Schorerstichting. Dit landelijk bureau voor homoseksualiteit viert met het congres zijn twintigjarige bestaan.

De bijeenkomst is opgedeeld in vijf secties: geschiedenis, sociale wetenschappen, literatuur en kunst, theologie en actuele vraagstukken. De organisatoren willen met het congres 'de internationale samenwerking op het gebied van lesbische en homostudies op poten zetten'. Daarnaast wordt geprobeerd om, in navolging van Utrecht, Nij-

megen en de gemeentelijke universiteit van Amsterdam, ook aan de VU een interfacultaire werkgroep homostudies tot stand te brengen. De ongeveer vijfhonderd deelnemers borduren voort op de al jaren durende discussie tussen 'essentialisten' en 'constructivisten'. Simpel geformuleerd gaat de eerste groep ervan uit dat homoseksualiteit uit biologisch of psychologisch oogpunt gezien een vaststaand feit is. De tweede groep denkt dat 'homoseksualiteit' slechts een kunstmatige kwalificatie is.

De twee congressen verzorgen samen één cultureel programma met films, theaterproducties, tentoonstellingen en een literaire avond.

Homo's niet meer te boek als zieken

Tab 11

(Van onze correspondent)

UTRECHT (GPD) - De Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) zal homoseksualiteit op korte termijn schrappen van de internationale classificatielijst van ziekten. Prof. dr. J. van Londen, voorzitter van de WHO, maakte dat gisteren bekend op het congres „Homoseksualiteit: de ziekte voorbij“.

In de toekomst zal homoseksualiteit worden aangemerkt als „egodystone seksualiteit“, wat inhoudt dat het op zich geen afwijking of aandoening is maar wel tot psychische problemen kan leiden.

De organisatie van het congres, de Utrechtse Interfacultaire Werkgroep Homostudies, is uiteraard tevreden met het feit dat homoseksualiteit niet langer meer als ziekte wordt beschouwd. Zij is het er echter niet mee eens dat het toch nog

min of meer een sandoening blijft.

Prof. R. Tielman, voorzitter van de Werkgroep Homostudies: „Er zijn geen wetenschappelijke gronden om homoseksualiteit anders te classificeren dan heteroseksualiteit. Door het als aandoening te definiëren, blijft de mogelijkheid bestaan om homoseksuelen te discrimineren.“

Homoseksualiteit is deze maand twee maal het onderwerp van internationale wetenschappelijke congressen in Nederland. „Homoseksualiteit: de ziekte voorbij“ heeft deze week, tot en met morgen, plaats. En van 15 tot en met 18 december organiseert de Vrije Universiteit van Amsterdam het symposium „Homoseksualiteit, welke homoseksualiteit?“.

Een gemeenschappelijk cultureel programma koppelt de beide

evenementen waarvoor van over de hele wereld belangstelling bestaat. Uit landen als Polen, Japan, Peru en China komen deelnemers.

De Utrechtse Werkgroep Homostudies organiseert „Homoseksualiteit: de ziekte voorbij“ in samenwerking met de International Lesbian and Gay Association en het COC.

„Dit congres is absoluut geen luxe“, meent Prof. Rob Tielman van de Werkgroep Homostudies, „het is een heel essentieel probleem“. Medewerker Evert van der Veen vult aan: „Het ziekte-denken heeft maatschappelijk enorme gevolgen. In de gezondheidszorg, de politiek, het recht en de wetenschap heerst nog altijd het denkbeeld dat homoseksualiteit een ziekte is en dat betekent op alle gebieden: discriminatie“.

Dat de classificatie ziekte nu

verdwijnt, betekent volgens de wetenschappers niet dat de positie van homoseksuelen automatisch verbetert. Zoiets zal slechts het begin zijn van een langdurig hervormingsproces. Op tal van vlakken dient de wetgeving te worden aangepast.

Volgens Tielman is het idee dat homoseksualiteit een ziekte is, gebaseerd op verouderd onderzoek onder niet-representatieve groepen homo's. Nieuwe onderzoeken hebben uitgewezen dat niet de homoseksualiteit het probleem van homoseksuelen is, maar de maatschappelijke reacties op hun seksuele geaardheid.

Tijdens „Homoseksualiteit: de ziekte voorbij“ wordt gezocht naar mogelijkheden om de positie van homoseksuelen wereldwijd te verbeteren. In vele landen wordt nu geen enkele waarde gehecht

aan de mensenrechten van homo's. Amnesty International komt volgens de onderzoekers zelfs niet op voor mensen die op grond van hun seksuele geaardheid worden onderdrukt of gevangen zitten.

Het symposium „Homoseksualiteit, welke homoseksualiteit?“ dat de Vrije Universiteit volgende week in samenwerking met de twintigjarige Schorerstichting organiseert, is aanmerkelijk theoretischer. Centraal staat namelijk de tegenstelling tussen twee wetenschappelijke benaderingen van homoseksualiteit: het essentialisme en het constructivisme.

Volgens het essentialisme is homoseksualiteit iets van alle culturen en van alle tijden, het constructivisme daarentegen gaat er vanuit dat het een typisch westers verschijnsel is dat pas de laatste eeuwen vorm heeft gekregen.

Congres verwerpt relaties tussen homoseksualiteit en „ziekte“

Van onze verslaggeefster
JOSE SMITS

AMSTERDAM — Het licht gaat uit in de grote zaal van het Amsterdamse Hotel Krasnapolsky. Zaterdag, de laatste dag van het meerdaagse internationale congres over homoseksualiteit en gezondheidszorg, wordt een videoband vertoond, meegebracht door een Peruaanse deelnemster aan het congres.

De band laat een tien minuten durende nieuwsreportage zien van de Peruaanse televisie, in juni dit jaar opgenomen, van een inval in een lesbische bar in Lima. Zwaarbewapende politieagenten arresteren de vrouwen, drijven hen in het licht van de felle televisielampen naar buiten, politiebusjes in. Het publiek joelt, de vrouwen struikelen, proberen hun gezicht te bedekken met hun armen, truien, jaszes. De camera volgt ze tot in de busjes om ze zo herkenbaar mogelijk in beeld te krijgen. Alle gearresteerde vrouwen zijn diezelfde nacht vrijgelaten; er is geen wet in Peru die homoseksualiteit verbiedt. De vrouwen die herkenbaar in beeld kwamen, kregen last op hun werk en problemen in hun familie.

Het licht gaat weer aan, de zaal in Amsterdam zwijgt, geschokt. Honderden wetenschappers en activisten uit de internationale homobeweging heb-

ben dan al drie dagen gediscussieerd over het thema homoseksualiteit en gezondheidszorg.

De congresgangers hadden op de eerste dag van de bijeenkomst al ander negatief nieuws verwerkt. Over Amnesty International dat begin deze maand op een bijeenkomst een Nederlands voorstel afwees om gevangenen die wegens homoseksualiteit worden vervolgd, te erkennen als gewetensgevangenen. Plus het nieuws dat het Britse parlement vorige week (met steun van Labour-afgevaardigden) een wetsvoorstel aannam waarin het scholen wordt verboden homoseksualiteit te „propageren“ door het verschijnsel neutraal in de lessen te behandelen.

Voor zover de congresgangers nog twijfelden, werd het zaterdag duidelijk: de wereld heeft het taboe op homoseksualiteit niet overwonnen. Europarlementarier H. d'Ancona, spreker op het congres, zei geschrokken te zijn: „Ik had in mijn lezing voor u wat grapjes willen maken over subtiele discriminatie.“

Het congres was in een positiever stemming begonnen met het nieuws dat de WHO, de Wereld Gezondheidsorganisatie, vanaf 1990 homoseksualiteit niet langer officieel als „psychische ziekte“ zal bestempelen. In plaats daarvan zal de

WHO homoseksualiteit omschrijven als „egodystone seksualiteit“. Die omschrijving wil zeggen dat homoseksualiteit op zichzelf geen ziekte is, maar wel kan leiden tot psychische stoornissen. De congresorganisatie, de Interfacultaire Werkgroep Homostudies van de Rijksuniversiteit Utrecht, bestempelde dat nieuws als „in ieder geval een stap in de goede richting“.

De Amerikaanse psychiater Terry Stein waarschuwde de congresgangers echter dat de nieuwe WHO-omschrijving niet zo neutraal is, als zij klinkt. Ervaringen in de Verenigde Staten (waar zo'n soort omschrijving al wordt gehanteerd in het handboek voor psychiateren), wijzen erop dat nogal wat therapeuten erin lezen dat homoseksualiteit behandeld of „genezen“ moet worden, vooral wanneer homoseksuelen er zelf om vragen omdat ze problemen onderkennen. Dat de psychische problemen ontstaan als gevolg van maatschappelijke reacties, wordt onvoldoende onderkend.

Het congres besloot de nieuwe WHO-definitie niet te accepteren. In een resolutie werd de WHO gevraagd elke verwijzing naar homoseksualiteit uit de internationale classificatielijst van ziekten te schrappen. Motivatie: niet de homoseksueel moet gezonder worden, maar de maatschappij.

Ego-dystoon NRC 19

De Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) heeft besloten het fenomeen homoseksualiteit na 1993 uit de lijst van de internationale classificatie van ziekten te verwijderen (NRC Handelsblad, 11 december). Homoseksualiteit zal na 1993 worden beschouwd als 'Ego-dystoon'. Met deze medische implicatie ervan daalt men opnieuw af naar het begrippenkader dienaangaande in de negentiende eeuw.

De WHO heeft hiermee concessies gedaan aan de conservatieve lid-staten/landen. Al met al lijkt deze alternatieve omschrijving van homoseksualiteit een subtiele vorm van (hernieuwde) onderdrukking; het is een 'vorm' die een wrange nasmaak achterlaat. Arbitrair in kwantitatieve zin is deze stellingname niet: men praat immers over slechts 5 à 10 procent van de wereldbevolking die 'zo' is. Zo'n kleine groep is voor de WHO kennelijk niet of nauwelijks verontrustend.

Dat een delegatie van Homostudies Utrecht kan stellen „dat er nu geen grond voor discriminatie meer is“, lijkt op een ernstige vorm van zelfverloochening en is strijdig met het emancipatieproces van vele, zo niet alle homo's

Jan Slegers,
Amsterdam

Tweede congres in korte tijd zal niet leiden tot 'een nieuw concept' 'Homoseksualiteit bestaat helemaal niet'

R. Tielman: „Dit congres wil homoseksualiteit met nadruk in termen van de mensenrechten plaatsen.”

Foto Wim Ruigrok - de Volkskrant

...maar in veel landen is het nog zondig VK 8

„Homoseksualiteit: de ziekte voorbij” is de uitdagende titel van een driedaags congres dat donderdag in Amsterdam begint. Organisatoren van het congres, waarvoor naast een honderdtal Nederlanders meer dan honderd buitenlandse deelnemers van over de hele wereld worden verwacht, zijn de Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit COC en de Interfacultaire werkgroep Homostudies van de Rijksuniversiteit Utrecht.

Dr R. Tielman, bijzonder hoogleraar in de sociale en culturele aspecten van het humanisme en voorzitter van de interfacultaire werkgroep, legt uit wat de hoofddoelstelling van het congres is: met wetenschappelijke argumenten aantonen dat het onjuist is homoseksualiteit als een ziekte te beschouwen.

In de Internationale Classificatie van Ziekten (ICD) die de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) hanteert, staat homoseksualiteit nog steeds als ziekte genoteerd. Ook het veelgebruikte en invloedrijke *Diagnostic and Statistical Manual* (DSM), een handboek van psychische ziekten, noemt homoseksualiteit nog als een aparte oorzaak van psychische aandoeningen. Naar een vermelding van heteroseksualiteit zal men in beide classificatiesystemen tevergeefs zoeken.

Ten onrechte, menen de organisatoren van het congres: „Er zijn geen wetenschappelijke gronden om homoseksualiteit anders te classificeren dan heteroseksualiteit.” De WHO en de beroepsorganisatie van Amerikaanse psychiëters APA, die verantwoordelijk is voor het handboek, hebben al aangekondigd bereid te zijn de aanduiding van homoseksualiteit als ziekte of oorzaak van psychische aandoeningen te wijzigen.

Waarom dan toch nog dit congres? Tielman: „Wij vinden het belangrijk dat een internationaal wetenschappelijk forum nog eens alle argumenten tegen de opvatting van homoseksualiteit als een ziekte op een rijtje zet. De WHO mag aangekondigd hebben bereid te zijn de lijst aan te passen, het is de vraag of alle lidstaten die er hun stem aan moeten geven, voldoende doordrongen zijn van de onjuistheid van de oude opvatting.”

„De opvattingen over homoseksualiteit lopen van land tot land sterk uiteen. Er zijn landen die nog verkeren in wat ik het 'zonde-stadium' noem en homoseksualiteit dus nog als een zonde zien. Iran is daarvan tegenwoordig een heel sterk voorbeeld. In communistische landen overheerst nog het 'ziekte-denken' of beschouwt men homoseksualiteit als een typisch degeneratieverschijnsel van het kapitalisme, hoewel er wel tekenen zijn dat die opvattingen in bijvoorbeeld de Sovjet-Unie en Cuba aan het verschuiven zijn.”

„Een derde idee over homoseksualiteit is de gedachte van de 'biologische variant', een opvatting die veelal gepaard gaat met een pleidooi voor gelijke behandeling van homo- en heteroseksuelen. Dit congres wil homoseksualiteit met nadruk in termen van de mensenrechten plaatsen”, aldus Tielman.

Zocht men vroeger in de wetenschap naar een antwoord op de vraag waarom iemand homoseksueel is (geworden), Tielman vindt het nu veel belangrijker te onderzoeken waarom een samenleving homoseksualiteit als een probleem beschouwt, of deze seksuele oriëntatie in meerdere of mindere mate afwijkt en veroordeelt.

In die benadering is het niet langer van belang, aldus Tielman, of homoseksualiteit gezien moet worden als een

foetale ontwikkelingsstoornis onder invloed van bepaalde hormonen, als een mislukt proces van identificatie met een van de ouders, of wat voor andere verklaring men in het verleden ook voor het ontstaan van homoseksualiteit heeft aangedragen.

Mogen deze op emancipatie van het homoseksueel georiënteerde bevolkingsdeel gerichte opvattingen een bekend en vertrouwd gedachtengoed zijn in Nederland en bijvoorbeeld de Scandinavische landen, in andere landen is dat volgens Tielman beslist niet altijd het geval. „Als ik me bij de Amerikaanse douane als homoseksueel zou melden, dan heeft die nog steeds het recht mij de toegang tot het land te weigeren. Ongeveer de helft van de Amerikaanse staten kent nog de zogeheten *sodomy laws*, die homoseksueel geslachtsverkeer, ook tussen meerderjarigen, verbieden.”

„Deze wettelijke maatregelen zijn mede gebaseerd op de opvatting van homoseksualiteit als een ziekte, waartegen de samenleving het recht zou hebben zich te beschermen. Juist daarom is het van belang homoseksualiteit als ziekte uit de internationale ziekteclassificaties te schrappen. Wij willen de wetgevers het instrument van ICD en DSM uit handen slaan.”

Tielman wijst daarbij op het voorbeeld van de Ier David Norris — een van de sprekers op de slotdag van het congres, zaterdag — die sinds kort openlijk als eerste homoseksueel deel uitmaakt van het Ierse parlement. „Ook in Ierland is homoseksueel geslachtsverkeer tussen volwassenen nog strafbaar. Voor een man als Norris kan ons congres een belangrijke steun in de rug vormen bij pogingen de Ierse strafwet te herzien.”

De benadering van homoseksualiteit zal in de ogen van Tielman voortaan vooral een sociaal-wetenschappelijke zijn. „Deze benadering heeft zijn vruchten al afgeworpen. Zo is duidelijk geworden dat de opvattingen van psychiaters van vroeger over homoseksualiteit grotendeels gebaseerd zijn geweest op een zeer beperkte groep van homoseksuelen die problemen hadden en zich daarvoor onder behandeling stelden.”

„Dat er daarnaast een veel grotere groep 'probleemloze' homoseksuelen zou kunnen bestaan, nam men niet eens in overweging. Dat hing natuurlijk ook samen met de maatschappelijke opvattingen over homoseksualiteit. Het was vroeger niet gewoon openlijk voor je homoseksuele oriëntatie uit te komen. Nu dat wel gewoon is geworden, kan de wetenschap ook een veel representatiever beeld van homoseksualiteit krijgen.”

Het sociaal-wetenschappelijk onderzoeksprogramma dat Tielman voor ogen staat, zal zich, behalve op geschiedschrijving van homoseksualiteit, ook richten op allerlei uitingen van maatschappelijke discriminatie jegens homoseksuelen. Daartoe zal in samenwerking met het COC onder meer een meldpunt voor discriminatie worden ingericht.

Daarnaast zal onderzoek worden gedaan naar de socialisatie van homoseksualiteit: hoe functioneert homoseksualiteit in maatschappelijke verbanden als opvoeding, onderwijs of bijvoorbeeld de media. Ten slotte zal aandacht besteed moeten worden aan aspecten die het welzijn van homoseksuelen bedreigen. Aids is daarvan momenteel wel het belangrijkste voorbeeld.

„Homoseksualiteit en Aids zijn, met name in het buitenland, sterk in elkaar teken komen te staan. Aids loopt dan ook door alle congresbema's heen”, zegt Tielman. „De titel van het congres slaat ook daarop. Ook ná het Aids-tijdperk zal er nog homoseksualiteit zijn.”

GERBRAND FEENSTRA

Terwijl het onder meer door de werkgroep Homostudies van de Rijksuniversiteit Utrecht georganiseerde congres *Homoseksualiteit: de ziekte voorbij* nog maar net is afgelopen, begint morgen — ook in Amsterdam — alweer een groot, internationaal congres over dat onderwerp: *Homosexuality, which homosexuality?* Vraaggesprek met Anja van Kooten Niekerk (Schorerstichting) en Theo van der Meer van de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Door onze redacteur **NRC**
EELCO MEULEMAN

AMSTERDAM, 14 dec. — „Hoe vaak moet ik het eigenlijk gedaan hebben om mezelf homoseksueel te kunnen noemen?” vraagt Theo van der Meer (37) van de initiatiefgroep Homostudies aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Hij is een van de organisatoren van het internationale congres *Homosexuality, which homosexuality?* dat morgen in Amsterdam begint. Zoals de titel al aangeeft, is het de bedoeling dat de 500 deelnemers, afkomstig uit tal van landen, vraagtekens zetten bij het begrip homoseksualiteit. „Hebben homo's altijd al bestaan, of is hier sprake van een typisch westerse constructie? Het idee over homoseksualiteit is de afgelopen tien jaar fors onderuit gehaald,” zegt Van der Meer.

In tegenstelling tot het mede door de werkgroep Homostudies van de Rijksuniversiteit Utrecht georganiseerde congres *Homoseksualiteit: de ziekte voorbij*, dat vorige week in Amsterdam plaats had, is het niet de bedoeling dat allerlei actuele onderwerpen, zoals potenrammen en aids, aan de orde worden gesteld.

Anja van Kooten Niekerk (34), stafmedewerker van de Jhr. mr. A. Schorerstichting (landelijk bureau voor homoseksualiteit) die bij de organisatie is betrokken: „Nee, het wordt geen aidscongres. De Schorerstichting doet overigens ook méér dan zich alleen druk maken om aids. We zijn wel praktisch gericht en hulpverlenend, maar vinden het interessant om de theoretische reflectie op die hulpverlening eens waar te nemen. Ik denk dat het in het belang van de jubilerende Schorerstichting is — we bestaan nu 20 jaar — dat er een prettige wisselwerking ontstaat

tussen verschillende homostudies en de praktijk.”

Het congres is verdeeld in vijf secties; er zijn 200 papers, talloze onderwerpen, discussies, lezingen... Wat kan, behalve informatie-uitwisseling, het nut van zo'n omvangrijke bijeenkomst zijn?

Van der Meer: „Dit is het grootste congres dat ooit op dit gebied heeft plaats gehad. De deelnemers komen uit de hele wereld, van Argentinië tot Turkije. Praktische tips zijn niet te verwachten, daar zijn we ook niet op uit. We hadden het net al even over aids; indirect komt dat thema wel aan de orde, maar de workshops hebben een andere invalshoek. Het zal veel meer gaan over hoe homoseksualiteit door aids anders wordt vormgegeven. We praten dus over de gevolgen van een verschijnsel als aids.”

Van Kooten Niekerk: „Het kan alleen maar interessant zijn dat zo veel verschillende disciplines uit de wetenschap aanwezig zullen zijn. Studenten, ervaren onderzoekers kunnen elkaar mor-

Kritiek ouders op Justitie en hulpverleners**Emoties laaien weer op in Oude Pekela** N.V.H.N. &

Van onze verslaggever
Willem Molema

OUDE PEKELA - De hernieuwde belangstelling van de vaderlandse pers en het Sinterklaasfeest, hebben er de afgelopen dagen voor gezorgd dat de emoties bij ouders en kinderen in de kindersexaffaire in Oude Pekela weer zijn opgeblazen. Bovendien is er, zeven maanden na de dramatische taferele in het Oostgroninger dorp, van betrokken ouders veel kritiek op het Openbaar Ministerie en de hulpverleningsinstanties.

Er is, mede met het oog op de traditionele jaaroverzichten in de media, weer een run ontstaan op ouders en woordvoerders van Justitie en gemeente Oude Pekela. Iedereen wil nog eens weten wat er na mei, toen bekend werd dat tussen de 50 en 90 kinderen in Oude Pekela seksueel zijn misbruikt, is gebeurd. „Dat is niet veel”, zeggen Jaap en Marijke de Vries, ouders van een bij de affaire betrokken vierjarig dochterje. Ze verwijten met name het Openbaar Ministerie (OM) dat het nog steeds lopende onderzoek niets heeft opgeleverd. „De laatste keer dat we iets gehoord hebben was een brief van de gemeente, waarin stond dat er een fotoconfrontatie met een aantal kinderen had plaats gehad. En dat er nazorg zou komen. Nou, daar wachten we nog steeds op”, vertelt Marijke.

Volgens hoofdofficier mr. A.J. Blok zijn nog regelmatig drie tot vier mensen van politie met het onderzoek bezig, maar verder dan interviews van kinderpsychiater dr. G. Mik en de fotoconfrontatie met een aantal kinderen, is het nog niet gekomen. Er worden wel voortdurend tips nagetrokken, maar houvast is er niet. „Er zijn inderdaad geen concrete aanwijzingen, maar we peinzen er niet over om nu al met het onderzoek te stoppen”, zegt Blok. De verwijten van de ouders dat er niets gebeurt, dat de lokale politie in deze zaak bevoegdheden door het OM zou zijn ontnomen en dat het OM de kindersexaffaire niet serieus zou nemen, vindt Blok niet terecht. „We kunnen nu eenmaal alleen iets zeggen als er ook daadwerkelijk resultaten zijn. Wat moeten we dan nog meer doen? We kunnen toch moeilijk met helicopters boven Oude Pekela gaan vliegen? Het onderzoek verloopt in goede harmonie. Er wordt niemand tegengewerkt, maar dit vergt wel speciale deskundigheid. Vandaar dat kapitein De Boer het onderzoek leidt. We nemen deze zaak wel degelijk serieus. Alles wordt nagetrokken. En ik heb begrepen dat de hulpverlening nu ook geïntensiveerd zal worden.”

Jaap de Vries noemt het onderzoek „bureaucratische touwtrekkerij.” Er is volgens hem in het begin wel inzet en begeleiding geweest, maar naderhand niet meer. „Het is intriest. Er zijn zelfs mensen die notabene ontkennen dat er hier iets is gebeurd.”

Het Sinterklaasfeest heeft volgens Marijke de Vries bij de kinderen ook nogal wat herinneringen opgeroepen aan dit voorjaar, toen tientallen peuters en kleuters door één of meer clowns werden meegelokt en later voor porno-opnamen werden misbruikt. Marijke: „Sinterklaas en Zwarte Piet hebben er geen goeds aan gedaan. Liefst verstoppen de kinderen de cadeautjes, omdat ze die van verklede mensen hebben gekregen. Als dat in de huiselijke kring gebeurt is er niets aan de hand, maar anders... Dan durven ze gewoon niet te vertellen van wie ze de cadeautjes gekregen hebben. Na al die maanden zit het hen nog heel erg dwars.”

Nieuwsblad van het Noorden • dinsdag 8 december 1987

Commentaar

Onrust in Oude Pekela

Er is nog steeds angst en verontwaardiging in Oude Pekela. Wat de „kindersexaffaire” is gaan heten, leeft weer even in de landelijke publieke belangstelling op naar aanleiding van de traditionele, journalistieke terugblik op het bijna afgelopen jaar. En dan blijkt die affaire in Oude Pekela allerminst afgerond, laat staan uitgesloten.

Dat kan ook moeilijk anders. Ouders, politie en Justitie zijn er van overtuigd, dat er wat is gebeurd — onduidelijk blijft wat precies. De daders van datgene wat gebeurd is, zijn nog steeds niet opgespoord en het lijkt niet waarschijnlijk, dat zij op basis van het onderzoek in Oude Pekela gevonden zullen worden. De kans lijkt groter dat zij, als zij voor een ander strafbaar feit worden gegrepen, ook „Oude Pekela” zullen bekennen. Daarom is het goed, dat het dossier niet wordt gesloten en de politie alert blijft.

Voor de betrokken ouders in Oude Pekela is dat natuurlijk weinig bevredigend. Zij sparen politie, Justitie en „nazorg” hun kritiek dan ook niet. Maar onbevredigend is deze situatie evenzeer voor politie en Justitie. Hoe moeilijk het ook is: iets meer begrip voor elkaars moeilijke positie zou niemand misstaan.

Terugblikkend op de affaire valt gelukkig te constateren, dat er in Oude Pekela geen wreed geruchtcircuit, geen „heksenjacht” is ontstaan, die deze gemeenschap verscheurt. Bij een zo emotioneel geladen, onopgehelderde zaak was de kans daarop bepaald niet denkbeeldig. De „nazorg” en de voorlichting mogen volgens betrokkenen hebben gefaald, de gemeenschap Oude Pekela is voldoende hecht gebleken. Aan die positieve kant van de zaak kan nauwelijks voldoende waarde worden gehecht.

Ouders hekelen houding justitie in ontuchtaffaire

OUDE PEKELA — In de zogeheten kinderontuchtaffaire in Oude Pekela komen nog steeds nieuwe gevallen en nieuwe feiten naar boven, maar justitie en politie besteden daar geen enkele aandacht aan. Dat beweren verontruste ouders, die steeds meer het gevoel krijgen dat ze door het Openbaar Ministerie in de steek worden gelaten.

Hoofdofficier mr. A.J. Blok bevestigt dat er nieuwe gegevens op tafel zijn gekomen, maar zegt niets te weten van kinderen die nu pas hebben laten weten ook betrokken te zijn geweest in het porno-

schandaal. Wel zijn de nieuwe gegevens voor justitie aanleiding „voor onbepaalde tijd” verder te gaan met het onderzoek.

Een aantal ouders hecht echter weinig waarde aan het werk van justitie en politie. Een moeder, die niet genoemd wil worden en van wie twee zoonnetjes bij de affaire betrokken waren: „Ik kreeg ineens nieuwe feiten; een duidelijker omschrijving bijvoorbeeld van de locatie waar het gebeurd moet zijn”. Deze moeder heeft daarover contact opgenomen met de Rijkspolitie in Oude Pekela: „Ze zouden de volgende dag komen, maar „morgen” duurt nu al drie maanden. We krijgen geen erkenning van de feiten. Ik heb de indruk dat ze denken dat we liegen”. Kritiek heeft ze ook op de wij-

ze waarop de foto-confrontatie met mogelijke daders heeft plaatsgevonden. Er was bij de derde groep van opgeroepen kinderen geen sprake van de beloofde opvang en begeleiding.

Ook is het een doorn in het oog van vele ouders dat de op 15 oktober al toegezegde nazorg nog steeds geen vorm heeft gekregen en dat elke informatie daarover ontbreekt. Evenals enige informatie over de voortgang van het onderzoek en de rapportage van kinderpsychiater prof. dr. G. Mik.

Blok daarover: „De problematiek in Oude Pekela bleek omvangrijker dan we hadden ingeschat. Daarom moet die nazorg breder van opzet zijn. Zowel voor de kinderen als voor de ouders”.

Verwachting burgemeester van Oude Pekela:**Daders ontuchtzaak worden niet gepakt**

Nv/A N 9-12-87

Van een onzer verslaggevers
OUDE PEKELA - Het onderzoek naar het ontuchtscandaal van Oude Pekela zal niet tot een rechtszaak leiden, er zullen geen daders worden gepakt. Dat is de verwachting van burgemeester mr. A.E.J. Smidt van Oude Pekela. Hij spreekt van een „hele sombere verwachting, waar we uiteraard erg ontevreden mee zijn”. Volgens Smidt beschikt justitie over onvoldoende bewijslast.

Smidt: „Er is verschil tussen oplossen en zodanig materiaal hebben dat men in het geval van een rechtszaak ook wint. Ik denk dat deze zaak, als het gaat om het aantonen van wat is gebeurd, oplosbaar is. Dat blijkt in feite nu al. Men kan duidelijk een reconstructie geven, men kan de intentie van het hele gebeuren goed weergeven, men weet wat er gebeurd is, ook hoe het organisatorisch in elkaar zit. Maar dat is nog iets anders dan het bewijstechnisch hard maken en in een rechtszaak winnen. Dat is het probleem”.

Hoofddofficier van Justitie mr. J.A. Blok geeft als commentaar dat hij er nog steeds van uit gaat dat de daders worden gepakt. „Anders zou ik dit onderzoek niet meer doen, dat zou dan zinloos zijn”.

Smidt vindt dat justitie de aanpak van ontuchtzaken landelijk moet gaan coördineren. „Omdat het naar onze stellige indruk ook elders in het land is gebeurd. De mensen die dit gedaan hebben, en dat misschien nu nog doen, moeten achtervolgd worden tot we ze hebben”.

Hoofddofficier Blok wijst er op dat er al een landelijke coördinatie bestaat. Soortgelijke ontuchtzaken zijn steeds direct vergeleken met de affaire Oude Pekela en bovendien vervult de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) een coördinerende functie, aldus Blok.

In tegenstelling tot ouders van betrokken kinderen, is burgemeester Smidt wel tevreden over de houding en handelwijze van justitie in de affaire. Volgens Smidt is de strikt juridische aanpak en benadering van het ontuchtscandaal door justitie, in eerste instantie niet goed overgekomen bij de ouders. „Ik denk dat justitie dat in een latere fase heeft hersteld door de constructieve manier waarop men het onderzoek heeft opgepakt, maar dat komt dan minder goed over het voetlicht richting ouders”. Volgens ouders neemt justitie de zaak nog steeds niet serieus.

Smidt heeft begrip voor de woedende reacties, maar kan zich anderzijds voorstellen dat justitie in het belang van het onderzoek weinig informatie vrij geeft. Smidt is overtuigd van de goede inzet van met name hoofddofficier van Justitie mr. A.J. Blok. In tegenstelling tot ouders, die Blok verwijten de zaak te bagatelliseren.

**Geen strafvervolging in ontuchtzaak
Oude Pekela verwacht**

Van onze verslaggever

OUDE PEKELA — Burgemeester mr. A. Smidt van Oude Pekela denkt dat er ondanks vaststaande feiten toch geen gerechtelijke vervolging zal plaatsvinden van verdachten in de ontuchtaffaire met jonge kinderen, die de Oostgroningse gemeente sinds het begin van dit jaar bezighoudt. Als er al verdachten zijn, is het volgens hem bijna uitgesloten in juridische zin de bewijslast te produceren.

Smidt reageert daarmee op de kritiek uit de bevolking op Openbaar Ministerie en politie, dat de zaak opsporingstechnisch niet meer serieus zou worden genomen. Smidt heeft de overtuiging dat de feiten zich inderdaad zo hebben afgespeeld als uit het intensieve onderzoek is gebleken. Er bestaan bij de politie „ideeën en aanwijzingen over een heel nauwkeurig scenario van een organisatie waarbij seksueel misbruik van kinderen vooropgezet plan is”. Zelfs wil Smidt niet uitsluiten dat een dergelijke organisatie zijn handlangers in en rond Oude Pekela had.

Smidt kan zich de onvrede van de betrokken ouders over de resultaten van het justitieel onderzoek goed voorstellen. Hij pleit voor een landelijke coördinatie wat de aanpak van seksueel misbruik van kinderen betreft die mogelijk ook in de Oude Pekela-zaak nog resultaat zou kunnen opleveren.

Bij de affaire-Oude Pekela, die zich gedurende enkele weken in april en begin mei van dit jaar — onder meer in de paasvakantie — moet hebben gespeeld, waren op zijn minst enkele tientallen jonge kinderen betrokken. Ondanks intensieve naspeuringen van de politie, waarbij zelfs compositiefoto's van mogelijke verdachten konden worden geproduceerd, leverde het onderzoek geen echte resultaten op. Het Openbaar Ministerie heeft steeds laten weten het onderzoek ondanks de geringe resultaten te zullen voortzetten.

Ouders boos over trage oplossing ontuchtscandaal

Van onze correspondent

OUDE PEKELA, dinsdag

De ouders van de 70 kinderen, die in mei van dit jaar betrokken waren bij een groot ontuchtscandaal, zijn kwaad op justitie omdat het onderzoek tot nog toe niets heeft opgeleverd.

Tevens zijn de ouders gefrustreerd door justitie en politie, die geen informatie geven. Een woordvoerder van justitie heeft gezegd, dat het onderzoek nog in volle gang is en informatie de opheldering van het schandaal kan belemmeren.

Sinds kort is er een opvangprogramma voor kinderen, die geestelijk schade van het ontuchtdrama hebben geleden.

Het grote 'namen noemen' in Oude Pekela

HP 19

door HENRIETTE THEUNISSEN

Het grootste raadsel van 1987 vormden 'de pornoclowns'. 'Er zijn veel en veel meer dan veertig gevallen': geloof versus scepsis.

ROND pasen was ik ook in de buurt van Oude Pekela. Toen ben ik nog als clown opgetreden,” schertste Freek de Jonge deze dagen in de Groninger veenkolonien. Hij werd niet eens gelynt. Het begon allemaal nadat een moeder zich met haar vierjarig zoontje op het spreekuur van het jonge artsenechtpaar Jonker had gemeld. De medische encyclopedie gaf geen uitsluitel over de anale bloedingen van het kind, maar bij onderzoek kwam aan het licht dat hij

met een stokje in zijn anus was bewerkt. Na lang doorvragen kwam hij met nog verontruster informatie, waarbij ook de naam van een vriendje viel. „En toen begon het grote namen noemen,” aldus de vrouwelijke helft van het artsenechtpaar, mevrouw Jetje Jonker-Bakker.

De politie werd ingeschakeld en drie dagen na dat eerste signaal verscheen op 13 mei een bericht in het Nieuwsblad van het Noorden: te Oude Pekela zouden in de voorafgaande maand zeker tien kleuters naar een huis zijn gelokt en vervol-

VERVOLG HP 19

gens onderworpen aan sexspelletjes. De ouders van de drie basisscholen in de betreffende wijk werden een dag later achter gesloten deuren in het Dorpshuis geïnformeerd door het artsenechtpaar en de politie.

Ietje Jonker vertelt in haar spreekkamer hoe het slechte slaapgedrag van een kleuter, dat eerst aan verjaardagsopwinding was geweten, nu in een ander licht kwam te staan. En voor de striemen, die aanvankelijk aan zadelpijn te wijten leken, gold hetzelfde - aan waterpokken toegeschreven plekkjes werden brandwondjes. „Achteraf begrepen we ook pas hoe een kind slapend in een sloot kon worden aangetroffen, terwijl een ander niet eens wakker was geworden toen hij in zijn braaksel in een schuur lag. De kinderen zijn met pillen verdoofd. Het horen van de slachtoffertjes verliep heel moeizaam, omdat ze geweldig waren geïntimideerd. Als je iets doorvertelt, komen we 's nachts door de schoorsteen met touwen je ouders weghalen, werd hen bij voorbeeld wijs gemaakt.”

In soortgelijke termen uit zich J. de Vries, die dezer dagen zijn woede in de media luchtte over de zijns inziens te slappe Justitie-aanpak van alle klachten: „Afgelopen vrijdag ging onze cavia dood. Onze zoon reageerde normaal, maar Paula van drie zei meteen 'dat hebben de kinderlokkers gedaan' - omdat zij bedreigd is en toch heeft gesproken.”

Het achtduizend zielen tellende, langgerekte dorp wordt doorsneden door het Pekelder Hoofddiep. Leek het schandaal

zich die eerste week te beperken tot 'de overkant van het Diep', een met veel groen doorsneden, ruim opgezette nieuwbouwwijk van het soort zoals er zo vele zijn, toen het dochtertje van het artsenpaar Jonker de naam van een kleuter uit een andere wijk noemde werd ook daar groot alarm geslagen.

Tina Detmers, kleuterleidster bij De Paddestoel: „Wie kan zich zoiets nu indenken? De kinderen vertelden alleen over zichzelf, noemden nooit namen. Eerst over een leuk feestje met schmink en verkleedkleden. Dan moest die boel er weer af en dan gebeurde het...”

Ze weet - net als alle andere informanten - dat alles, inclusief het halen en brengen van de kinderen, zich binnen ten hoogste drie kwartier moet hebben afgespeeld. Een hoogst onbevredigend gegeven voor iedere ouder die wel eens een verkleedpartij heeft georganiseerd en weet hoeveel tijd zo'n festiviteit vergt, een gegeven dat ook de kleuterleidster niet kan verklaren.

Om te vervolgen: „Ze maakten allemaal tekeningen met veel geel, veel felle lampen en vertelden dat ze zichzelf op de televisie hadden gezien. Dan zeiden ze 'jij was er ook als leeuw'

of 'als poes'. De kinderen die nog niets hadden toegegeven zonderden zich af of kregen plotseling huilbuien.” Wekelang stond de school op z'n kop; recherche en hulpverleners liepen in en uit. „En,” zegt Tina Detmers veelbetekend, „ze spelen nu nog kinderlokertje; dan binden ze elkaar vast aan een boom.”

Toen in het pinkster-weekeinde de nationale en internationale pers zich - nog betrekkelijk laat, gegeven de sensationele impact van het onderwerp - meester maakte van 'door clowns bedreven kinderporno' wist men bij de Rijkspolitie in Groningen al dat er sprake moest zijn geweest van 'ontucht met commerciële oogmerken', ook al viel er weinig te bewijzen. Alle betrokken kinderen hadden al onderzoek

ondergaan in het Winschoter ziekenhuis en daarbij waren bij geen van de kinderen verwondingen geconstateerd. Wel was er sprake van grootschalige geestelijke ontredering. Centraal in de berichtgeving stonden de clownspakken. Huisarts Ietje Jonker: „Maar er zijn ook ouders geweest die kinderen achter een mevrouw aan hebben zien fietsen. Kinderen zijn komen vragen of ze een ijsje mochten gaan kopen met een oom van die of die, terwijl dat helemaal geen familie was. Tegen sommige kinderen is gezegd: 'Als we fluiten dan moet je komen.' Die zijn gewoon bij de voordeur wegge-

lokt en om de hoek in een busje gestopt. Wij hebben een muur achter ons huis laten bouwen en onze kinderen komen de straat niet meer op.” Half juni volgden er berichten uit Rotterdam, Haarlem en Winschoten, waar reeds eerder kinderen door 'clowns' misbruikt zouden zijn. Prof. J.E. Doek, kinderrechtster te Den Haag, beweerde dat er zo goed als zeker bindingen met de internationale kinderpornohandel waren. Het CDA-Kamerlid Vincent van der Burg borduurde in Kamervragen voort op dat thema: al in '84 werd immers in Amerikaanse kring beweerd dat Nederland en Denemarken voor 85 procent verantwoordelijk zouden zijn voor de kinderporno-export naar de vs. Minister van Justitie Kort-hals Altes loochende die connectie en ook een justitiële werkgroep liet weten: „Er

wordt in Nederland geen kinderporno voor de handel gemaakt.”

Maar Ietje Jonker is - niet geheel onbegrijpelijk gezien het feit dat haar drie kinderen tot de slachtoffertjes behoren - ook over dit aspect héél stellig: „Het is absoluut een internationale bende. De kinderen vertelden dat zij bepaalde mensen niet konden verstaan, 'want die spraken als op de televisie, als op een andere zender'.”

Tot overmaat van frustratie van de Pekelders bezigde de hooggeleerde Marten Brouwer onder verwijzing naar almaar uitdijende sexschandalen in Chicago en Los Angeles uit '83 en '84 de term 'massahysterie'. „Wij hadden het op dat moment razend druk met het or-

ganiseren van de opvang en dan word je gebeld door collega's uit het land die zeggen: 'Je gelooft toch zelf niet wat je allemaal hebt uitgekraamd voor de televisie.' Dat was zó beledigend voor de mensen hier.” Haar echtgenoot Fred laat zijn patiënten even wachten om haar bij te vallen. „De deskundigen die pretenderen iets van de zaak te weten zou ik persoonlijk graag even voorlichting gaan geven. Het effect van zo'n ontkenning is groter dan het gebeuren zelf en dat heeft de hulpverlening erg tegen gezeten.” Het artsenkoppel suggereert véél meer informatie te hebben, 'maar we moeten ons nu inhouden om het onderzoek niet te doorkruisen'. „Wanneer de daders zijn gepakt - en daar zijn we niet pessimistisch over - zullen we graag een boekje open doen.” Ze zijn ervan overtuigd dat er 'nog vele tientallen meer' dan de veertig door Justitie genoemde kinderen bij de affaire betrokken moeten zijn geweest. „Ik denk dat veel oudere kinderen blijven ontkennen en die zijn er natuurlijk het ergst aan toe,” zegt Ietje Jonker.

Na een paar weken ging de publicitaire storm liggen en begin oktober zag het OM de zaak bij gebrek aan bewijs liever afgesloten, maar het onderzoek van de door Justitie ingeschakelde jeugdpsychiater prof. dr G. Mik gaf toch weer nieuwe richting aan het politieonderzoek.

Volgens de kinderen speelde het allemaal 'in de tijd dat we met blote benen buiten speelden'. Maar werkte in dat jaargetijde dan niet menige Pekelder - twintig procent is werk-

loos - in zijn tuintje? Waarom vielen 'de clowns', 'de vreemde ooms' en 'de busjes vol kinderen' niet op en werden de kinderen niet gemist, terwijl de voortstappende verslaggeefster wél onmiddellijk wordt gesignaleerd? Tina Detmers: „De kinderen spelen veel buiten en lopen voortdurend bij elkaar in en uit. En het is ook heel gewoon dat een ouder kinderen per auto vervoert.” Maar hebben de oudere kinderen, die toch ook buiten speelden, dan niets gezien? „Nee,” zegt een groepje tienjangers dat bij de Europa-school staat, „wij hebben geen kinderlokkers gezien.”

De vader van de driejarige Paula de Vries concludeert uit de omstandigheden, die ogenschijnlijk tegen een grootschalig zedenmisdrif pleiten, 'dat er per definitie plaatsgenoten bij betrokken moeten zijn geweest'. Nu is hij dan ook op zijn qui vive en noteert van een langzaam door zijn straat rijdende auto het kenteken: „Je wordt helemaal paranoïde.”

En Bert Smidt, sedert acht jaar burgemeester van Oude Pekela, die toegeeft in het begin zijn vraagtekens gezet te hebben, zegt nu: „Verrek, die Amerikaanse berichten over Nederland als aanmaakplaats voor kinderporno konden wel eens waar zijn. Los van de concrete omvang zijn er toch een paar basisfeiten op grond waarvan je moet vaststellen dat er sprake is van misbruik van be-

paalde kinderen. En het onderzoek heeft onze hypothese bevestigd dat het hier niet voor het eerst is gebeurd. Het moet een geraffineerde organisatie zijn, die de lokatiekeuze laat afhangen van handlangers in de regio.”

De Groningse hoofdofficier van Justitie mr J.A.Blok wil wel kwijt 'dat zeven maanden onderzoek zonder succes voor ons ook geen leuke optie is'. Maar er zijn onvoldoende aanwijzingen om aan te nemen dat het om kinderporno zou zijn gegaan.

En de Groningse Rijkspolitievoorzitter Jan Maring verzucht: „Wij hebben weinig of geen concrete aanwijzingen en er blijven zeer veel vragen. Het lijkt erop dat veertig kinderen daadwerkelijk zijn meegelokt naar onbekende adressen, maar als ze die panden of personen gaan beschrijven krijg je veertig verschillende verklaringen. Het blijft allemaal zeer diffuus.”

Overheid bereidt zich knullig voor op verlaging van meerderjarigheid

Par 29

Deze week gaat het dus gebeuren. Donderdagnacht om twaalf uur zijn er in Nederland openes driekwart miljoen meer meerderjarigen dan vijf minuten daarvoor. Om precies te zijn: 744.621 nieuwe meerderjarigen van 18, 19 en 20 jaar. Voor de klok sloeg, waren ze nog kinderen; om 0.00 uur zijn ze allemaal volwassen. Neem nog een oliebol. Vandaag in deze serie het verhaal over de knullige voorbereiding door de overheid van de verlaging van de meerderjarigheidsgrens. En gaan jongeren er wel echt op vooruit? De Raad voor het Jeugdbeleid hierover: "De regering zegt tegen jongeren, dat ze groot zijn, maar ondertussen worden ze klein gehouden."

De heren en dames van de politiek zijn al lang, lang, lang bezig om de meerderjarigheidsgrens van 21 naar 18 jaar te verlagen. Ruim 17 jaar. In 1970 (de nieuwe meerderjarige van nu was toen net geboren) besloot de Nederlandse regering principieel dat jongeren op hun achttiende meerderjarig zouden moeten worden. Maar principes op zichzelf zeggen weinig. Het duurde acht jaar voordat een minister van justitie het principe omzette in een wetsontwerp. En het duurde nog eens negen jaar voordat dat wetsontwerp wet werd. Goed werk heeft tijd nodig. Als het aan de hoeveelheid tijd ligt, moet de nieuwe regeling dus een prachtig verzorgde en uitgedokterde wet zijn. Verzorgde het maar. Het is een ondoordachte klunzige maatregel waarvan niemand nog precies weet wat de gevolgen zullen zijn. Net zo overhaast ingevoerd als de wet op de studiefinanciering (die wet zorgde ervoor dat het in Groningen waar de studiebeurzen uitgerekend worden een grote bende werd). De wet van de nieuwe meerderjarigheid zal ervoor zorgen dat het in heel Nederland een puinbak van jewelste wordt. Die kwart miljoen nieuwe meerderjarigen en hun ouders wonen namelijk overal en hebben niet één organisatie-adres. Omdat de gevolgen van de nieuwe meerderjarigheid meer in de particuliere sfeer liggen dan de studiebeurzen-ellende van de studenten, zal de regering er minder van merken. Ruim zeventien jaar heeft de overheid de tijd genomen om de meerderjarigheid wettelijk goed te regelen. Nu wordt de wet hals over kop ingevoerd en bijna niemand weet van iets. Er zijn geen spotjes van de overheid op de televisie waarin in normale mensentaal jongeren en hun ouders worden voorgelicht over de veranderingen. Vorige week, nog net in het oude jaar, verscheen er bij het ministerie van justitie een onleesbare voorlichtingsfolder over de problematiek. De folder is alleen te snappen door wetsgeleerden. En dat terwijl er een paar miljoen direct betrokkenen zijn die wel wat moeten weten over bijvoorbeeld alimentatie, kindbescherming, handelingsbekwaamheid, handlichting, studiefinanciering, levensonderhoud en wezenpensioen. Geen enkel Kamerlid heeft tot nu toe de regering gevraagd hoe het kan dat een wet zo schandalig en nonchalant wordt uitgevoerd. Slaapt daar iemand?

Geschrokken

Bij de Raad voor het Jeugdbeleid zijn ze wel geschrokken van de veranderingen en de gevolgen. Die raad geeft advies aan de regering over zaken die met kinderen en jongeren te maken hebben. Soms vraagt de regering aan de Raad een speciaal advies over het een of ander, soms geeft de Raad ongevrraagd aan de regering advies. In dat laatste geval vinden de leden

LANGE DISCUSSIE SPITSTE ZICH TOE OP HANDHAVING ZORGPLICHT VOOR OUDERS

Verlagen grens meerderjarigheid moest gratis

Van onze verslaggever
DEN HAAG — Er gaan vaak jaren voorbij voor een wetsvoorstel als wet in het Staatsblad kan worden gepubliceerd. Dat is niet altijd te wijten aan luiheid van de wetgever. Alleen al uit het oogpunt van zorgvuldigheid is een goede voorbereiding meer dan nodig. Maar met de verlaging van de meerderjarigheidsgrens per 1 januari 1988 ligt het anders. Hier stond de politiek voor het levensgroot dilemma, dat de verlaging de overheid geen cent mocht kosten. Vooral om die reden gebeurde er achttien jaar niets.

In 1985, het jongerenjaar, leek het er even op dat de zaak met voortvarendheid zou worden aangepakt. Minister Korthals Altes van Justitie drong tot twee maal toe bij de vaste Commissie voor Justitie erop aan dat het wetsontwerp nog in dat jaar in de Tweede Kamer zijn eindbehandeling kon krijgen. Maar lieten eerder de achtereenvolgende ministers van Justitie het voorstel in hun la liggen, toen was het de Kamer die uitstel wenste. De herziening van de studiefinanciering was aan de orde en de Kamer wilde eerst duidelijkheid over de ouderlijke bijdrage daarin.

Met ingang van 1 januari 1988 is het dan eindelijk toch zo ver. Jongeren tussen de 18 en 21 jaar worden dan voor de wet meerderjarig. Daar is dan zo'n achttien jaar discussie aan vooraf gegaan. Of het ook een volwassen discussie is geweest? De meningen daarover zijn verdeeld gebleven.

Wat krijgen jongeren er nu eigenlijk aan rechten bij?

Het lijkt niet veel. De grens van achttien jaar geldt al geruime tijd op tal van gebieden. Achttienjarigen mogen trouwen en een testament opmaken. Ze hebben actief kiesrecht en daar komt nu ook het passief kiesrecht bij. Jongens moeten in militaire dienst. Op je achttiende kun je een rijbewijs halen.

En ook onder de achttien hebben jongeren al zekere rechten. Op hun zestienste mogen ze op een brommer. Vanaf twaalf jaar worden kinderen door de kinderrechter gehoord over de gevolgen van de echtscheiding van de ouders. Ze mogen meespreken over een bezoekregeling en te kennen geven bij welke ouder ze het liefst willen wonen.

Handelingsbekwaam

De belangrijkste verandering is, dat vanaf 1 januari de achttienjarige handelingsbekwaam worden. Dat houdt in dat zij zelfstandig overeenkomsten mogen sluiten. Daarnaast heeft de verlaging van de meerderjarigheidsgrens nog een aantal bijzondere gevolgen. Maatregelen van de kindbescherming eindigen op achttienjarige leeftijd, al kan de jongere daarbij zelf vragen om voortzetting van de hulpverlening.

Vreemdelingen die vijf jaar of langer rechtmatig in Nederland hebben gewoond, kunnen met ingang van volgend jaar zodra zij achttien zijn geworden een zelfstandige vergunning tot vestiging krijgen. Voor gezinshereniging geldt een overgangsregeling van drie jaar. Dat betekent dat tot 1 januari 1991 de huidige regeling geldt, dat kinderen onder de 21 jaar zich bij het in Nederland verblijvende gezin mogen voegen (mits ook is voldaan aan de overige voorwaarden voor gezinshereniging).

De wet is in feite niet veel meer dan

een aanpassing aan de maatschappelijke ontwikkelingen. In de wet krijgen de in de tweede helft van de jaren zestig opgetiste rechten voor jongeren — gedeeltelijk — formeel hun beslag.

En dat, nadat de Nederlandse Juristenvereniging al in 1970 hierop had aangedrongen en het kabinet De Jong nog in hetzelfde jaar daarover een principebesluit nam. Tot een wetsvoorstel kwam het toen niet. Dat werd pas ingediend door het kabinet Van Agt-1 (1977-'81).

Nederland loopt met zijn nu ten slotte bereikte wetswijziging beslist niet voorop. In de meeste landen van de Europese Gemeenschap ligt de grens voor meerderjarigheid op achttien. Het comité van ministers van de Raad van Europa kwam al in 1972 met een aanbeveling in die richting.

De politieke discussie over de wetswijziging spitste zich in Nederland vrijwel geheel toe op het kabinetstandpunt dat de operatie de overheid geen cent mocht kosten. Dat heeft ertoe geleid dat de achttienjarige straks weliswaar handelingsbekwaam wordt, maar dat er niets verandert aan de zorgplicht van de ouders. Van hen wordt verwacht dat zij financieel blijven bijspijngen als de jongere voor zijn levensonderhoud te kort komt.

Aanvankelijk had een Kamermeerderheid nogal wat moeite met dat standpunt. PvdA-kamerlid Haas-Berger bleef tot het laatst toe eraan vasthouden dat de aan de jongeren gekunde zelfstandigheid niet valt te rijmen met een blijven de financiële afhankelijk van de ouders.

Ook D66-Kamerlid Groenman deed vergeefs moeite om het kabinet alsnog op andere gedachten te brengen. Dat

leidde destijds tot een cabareteske dialoog tussen haar en de bewindsman. Groenman, op de bres voor de jongeren, vond de verlaging van de meerderjarigheidsgrens net een sinterklaas-surprise. „Het belooft ontzettend veel, maar als de verpakking eraf is, is het zo veel niet meer.“

Korthals Altes: „Maar sinterklaasca-deautjes worden ook altijd door de ouders betaald en niet door de gemeenschap of de staat.“

Met een amendement probeerde Haas-Berger nog te tormen aan de blijvende zorgplicht. Dat leidde nog tot een uitzonderlijke opstelling van de minister. Hij zei niet dat hij het aannemen van het amendement wilde ontraden, maar sprak er wel zijn „onaanvaardbaar“ over uit.

Met het handhaven van de zorgplicht vormt Nederland overigens geen uitzondering. In West-Duitsland moeten ouders de kosten van opleiding betalen ook al zijn de kinderen ouder dan 21. De meeste andere landen waarmee Nederland zich ook op andere terreinen wil vergelijken, kennen eveneens een regeling waarin de onderhoofspllicht na het bereiken van de meerderjarigheid zonedig door loopt.

Het belang van de verlaging van de minderjarigheidsgrens is schijn. Het ging er slechts om, gewijzigde maatschappelijke inzichten een wettelijke basis te geven. De zelfstandigheid van de jongeren, waarover het in de jaren zestig ging, is een illusie gebleven. Volgens het kabinet maakt het voor de beleving van die zelfstandigheid niet uit of het geld van de gemeenschap komt of van de ouders. De kaarten werden geschud met uitsluitend de bodem van de schatkist voor ogen.

JOOP VAN SCHIE

iets zo belangrijk dat ze zeggen: 'Regering, jullie willen het misschien niet weten, maar wij vinden toch dat...' En dan volgt een voorstel dat de regering zou moeten opvolgen volgens de raad. De Raad voor het Jeugdbeleid heeft nu de regering van een ongevraagd advies voorzien. De nota heet *Jeugd met recht, een perspectief voor de rechtspositie van minderjarigen*. De raad is behalve blij over de leeftijdverlaging ook zeer teleurgesteld over de manier waarop dat gebeurt. De leden van de raad schrijven dat hun 'tanden knarsten' toen ze hoorden dat de regering vond dat de nieuwe meerderjarigen tot hun 21ste financieel van hun ouders afhankelijk blijven. "Dat is het tegenovergestelde van zelfstandig worden en op eigen benen kunnen staan. Dat is tegen jongeren zeggen dat ze groot zijn maar ze ondertussen klein houden," aldus Stan Meuwese, algemeen secretaris van de raad.

Verder vindt de raad dat het verlagen van de meerderjarigheidsgrens geen eindpunt mag zijn in de discussie over de rechtspositie van jeugdigen. Ze bedoelen daarmee dat jongeren voorbereid moeten worden op hun toekomstige meerderjarigheid. Je bent niet zomaar meerderjarig als je achttien wordt;

je zou eigenlijk daar naar toe moeten groeien, stap voor stap, en niet boeiing boom van het ene moment op het andere. De raad adviseert de regering daarom maatregelen te nemen dat jongeren kunnen leren meerderjarig te worden. De raad heeft daartoe de term *kleine meerderjarigheid* uitgevonden.

Kleine meerderjarigen zijn jongeren onder de achttien die op eigen houtje bepaalde juridische en financiële zaken mogen ondernemen. Ze moeten daarvoor de speciale toestemming hebben van de rechter. Handlichting heet dat. In de praktijk komt die handlichting al voor op zakelijk terrein. Als een 18-jarige zoon de schoenenwinkel van zijn overleden vader wil voortzetten, kan hij van de rechter toestemming krijgen om zelfstandig financiële transacties aan te gaan hoewel hij nog minderjarig is. Per 1 januari kan die handlichting verleend worden aan minderjarigen van 16 en 17 jaar. De raad stelt nu voor dat handlichting niet alleen toegepast wordt bij het voortzetten van een bedrijf maar ook bij het kiezen van een bepaalde levensvorm. Als in de toekomst een 16-jarige zelfstandig gaat wonen, zou hij of zij van de rechter handlichting moeten kunnen krijgen. Met die handlichting kan de kleine

meerderjarige zelfstandig bij voorbeeld een kamer huren, een verzekering afsluiten, een arbeidsovereenkomst aangaan.

Mishandeling

Een ander voorstel van de raad is om in de wet vast te leggen dat de ouderlijke macht door de ouders naar redelijkheid en billijkheid moet worden uitgeoefend. Stan Meuwese, algemeen secretaris van de raad: "Dat is geen nieuw idee van ons. In 1975 heeft een club van hoogstaande hoogleraren in het kinderrecht dat al op tafel gelegd. Er is twaalf jaar niets mee gebeurd. We herbevestigen dat belangrijke voorstel nu weer. Redelijkheid en

billijkheid, het zegt je misschien weinig, zijn juridische termen. Kijk je moet het zo zien: in zeer extreme gevallen, als ouders hun kind mishandelen of verwaarlozen, kan de rechter er aan te pas komen. Dat is duidelijk. Maar er is een groot tussengebied waarin minder erge maar toch vervelende dingen gebeuren en waar de rechter niets aan kan doen. Je moet beseffen dat kinderen voor de volle honderd procent afhankelijk zijn van hun ouders; die absolute ouderlijke macht mag wel wat aangetast worden.

De meeste ouders mishandelen hun kinderen niet, maar er zijn er soms van wie je je in bepaalde kwesties kunt afvragen of ze wel redelijk of billijk handelen. Stel bijvoorbeeld het geval van een 17-jarig meisje dat naar Spanje op vakantie wil. Als haar ouders zeggen dat dat niet gebeurt, gebeurt het niet. Ook al is het van haar eigen verdiende geld, haar ouders hebben nu het recht om dat te verbieden. Zijn die ouders dan onredelijk of onbillijk? Wel, als minderjarigen een eigen rechtsingang hebben, dus zelf bij de rechter een zaak aanhangig kunnen maken, en als er in de wet komt te staan dat ouders naar redelijkheid en billijkheid moeten handelen, dan kan de rechter per situatie bekijken of een beslissing juist is. De ouderlijke macht kan dan getoetst worden." Zoals gezegd, dit zijn dus voorstellen van de Raad voor het Jeugdbeleid. Als er al wat van komt, zal het vast ver voorbij het jaar 2000 zijn. Voorlopig mogen ouders nog onredelijk en onbillijk zijn, is er geen ombudsfiguur voor jongeren die ruzie met hun ouders hebben, kunnen minderjarigen niet zelf naar de rechter stappen en lopen er nog geen kleine meerderjarigen door Nederland.

MARJA BAETEN
JOS VAN HEST

'Jeugdland' is modern probleem

Het Kind werd pas aan eind van de achttiende eeuw ontdekt

Vanaf volgend jaar worden minderjarigen drie jaar eerder volwassen: niet meer op hun 21ste maar op hun 18de verjaardag. Of je er zin in hebt of niet, er helpt geen lieve moedertje aan. Hiep hiep hoera. Meerderjarig.

Hoe zat dat vroeger eigenlijk? Op welke leeftijd mochten kinderen vroeger aan de volwassen wereld mee gaan doen? De pedagoge Lea Dasberg schreef een boek over: *Grootbrengen door kleinhouden*. Een opwindend boek waarin onverwachte dingen staan. Nauwelijks tweehonderd jaar geleden ploeterden zevenjarigen in het gezin mee om aan het dagelijkse brood te komen, waren negenjarigen getuige bij openbare terechtstellingen, werden elfjarigen uitgehuwelijkt en trokken veertienjarigen te voet een onbekende wereld in om een ambacht te leren.

Tot het eind van de achttiende eeuw waren kinderen grote mensen in zakformaat. Zo gauw je kleuter af was, zo gauw je niet meer gevoerd en gedragen hoefde te worden, hoorde je in de middeleeuwen bij de wereld van de groten. Zonen van handwerkers gingen met zes, zeven jaar meewerken in de werkplaats van hun vader. Met vijftien jaar waren ze volwaardige arbeidskrachten, verantwoordelijk en vechtend voor een eigen bestaan. Heel soms beschermde een bezorgde overheid de jonge volwassenen tegen al te erge praktijken: volgens een verordening uit 1661 mochten kinderen niet langer werken dan van vijf uur 's morgens tot tien uur 's avonds. En dit gaat dan nog over zonen van ambachtslieden, niet eens om weeskinderen, bedelaarskinderen en vondelingen. Meisjes moesten vanaf hun zesde, zevende jaar in de huishouding meewerken. Als moeder in het kraambed lag, was het vanzelfsprekend dat de tienjarige dochter het zware huishouden deed.

Kinderen werden niet afgeschermd van zaken als dood en seksualiteit. Dat zou ook moeilijk kunnen. Als er een epidemie was, en die was er vaak, reden er dag in dag uit karren met onbedekte lijken door de straten. Het was gewoon dat dochters hun moeder op het sterfbed verpleegden. Tot ongeveer 1800 zagen kinderen op het marktplein openbare toediening van lijfstraffen: geseling, afhakken

JOEP BERTRAMS

van handen, de guillotijn. Seksuele geheimen bestonden er niet, kinderen slipten met hun ouders in dezelfde ruimte en ze waren er ook bij bevallingen. In rijke burgergezinnen in de zeventiende en achttiende eeuw was het de gewoonte dat het kind, jongen of meisje, bij de min in bed sliep. Die verzorgster liet het kind zoet inslapen door het over de geslachtsdelen te strelen; ook mocht het kind met de geslachtsdelen van de min spelen. Leuk en ook lekker, er werd geen enkel kwaad ingezien. Aan het eind van de achttiende eeuw werd het 'kind' ontdekt. Welkenkende, verlichte geesten vonden dat kinderen niet meteen volwassen hoefden te worden. Ze maakten een scheiding tussen de wereld van de volwassenen en die van de kinderen. Bij een volwassen leefpatroon horen zaken als arbeid, onderhoudszorgen en verantwoordelijkheid. Bij de kinderwereld horen begrippen als spel, verzorgd worden en onmondigheid. De opvoedkunde werd uitgevonden: pedagogogen bedachten manieren om kinderen groot te maken door ze klein te houden. Een aparte kinderwereld werd daartoe geschapen met eigen onderwijs en met speciale voorzieningen als kinderkleding, jeugdbeweging en

kinderboeken. Vreselijke dingen als dood, sex en arbeid mochten die kinderwereld niet meer binnenkomen. De gedachte daarachter was dat als je een blij, zorgeloze jeugd had gehad, je later een gelukkige, harmonieuze volwassene kon worden.

Die aparte, onbekommerde kinderwereld gold in de vorige eeuw alleen voor kinderen van ouders die het konden betalen. Niet voor kinderen die twaalf tot veertien uur per dag kolenwagentjes door mijnschachten duwden en nooit zonlicht zagen. Niet voor kinderen die in de fabriek 's nachts een paar uur op nat stro lagen zodat ze niet te diep in slaap vielen en weer vlug wakker gemaakt konden worden. Niet voor meisjes als 'Keetje Tip-

pel' die door hun ouders gedwongen werden zich te prostitueren om zo geld voor het gezin te verdienen. Niet voor de meeste kinderen. Die hoorden noodgedwongen al op jonge leeftijd tot de verschrikkelijke wereld van de volwassenen.

Verbeterde economische omstandigheden zorgden ervoor dat langzamerhand de aparte kinderwereld voor steeds meer kinderen toegankelijk werd. Rond de eeuwwisseling kwamen er in Nederland een wet op de kinderarbeid en een wet op de leerplicht. Voor zulke wetten moeten genoeg geld zijn: er moet genoeg welvaart zijn om aan alle kinderen kosteloos onderwijs te geven en om aan ouders kinderbijslag te verstrekken zodat ze hun kinderen er niet op uit hoeven te sturen om geld binnen te brengen. In die aparte kinderwereld, in wat Lea Dasberg het 'jeugdland' noemt, leven kinderen en jongeren apart van de volwassenen. Omdat 'jeugdland' bestaat, hoefden kinderen eerst niet meteen volwassen te worden, daarna mochten ze niet meer bij de volwassen wereld horen. Dasberg waarschuwt er in haar boek voor dat er straks misschien jongeren zijn die niet meer volwassen willen worden, zelfs jongeren die niet meer volwassen kunnen worden. Kinderen en jongeren klein en onmondig houden, is volgens haar een funeste manier van opvoeden. Het apartheidsregime van 'jeugdland' moet worden doorbroken.

De verlaging van de meerderjarigheidsgrens is wat dat betreft dus een stap in de goede richting. Maar wegens geldgebrek besliste het kabinet dat de ouders van achttienjarigen nog drie jaar onderhoudsplichtig blijven. Dat betekent nog drie jaar verplicht in 'jeugdland' verblijven, al mag je van de regering wél af en toe over de grens kijken.

MARJA BAETEN
JOS VAN HEST

18 20
Meerderjarig. Doordat de politieke discussie jaren geleden werd gevoerd zijn de meesten het al vergeten, maar vanaf 1 januari is elke Nederlander op zijn 18de meerderjarig. Bijna 750 000 jongeren van 18 tot 21 jaar kunnen op oudejaarsavond een dubbele toast uitbrengen, want in het nieuwe jaar kunnen ze zelfstandig een bankrekening openen.

NIEUWE REGELING MOET CONSUMENT BETER INFORMEREN

Videofilms krijgen leeftijds aanduiding

Van onze verslaggever
UTRECHT — In de meeste videozaken komen leeftijds aanduidingen te staan op de cassettes van videofilms. Deze aanduidingen komen overeen met die van bioscoopfilms. Er zal worden aangegeven of de films geschikt zijn voor alle leeftijden, voor twaalf jaar en ouder, of voor zestien jaar en ouder. Deze maatregel is onderdeel van een nieuwe regeling voor een betere voorlichting aan de consument op het gebied van voorbespeelde videofilms.

De nieuwe regeling moet 1 april volgend jaar ingaan. Dan zullen in de meeste videozaken ook geen voorbespeelde videofilms meer worden verkocht of verhuurd aan minderjarigen als zij jonger zijn dan de minimumleeftijd die op de cassettes vermeld staat.

Het nieuwe voorlichtingsstelsel is opgezet door de Gemengde Commissie Videovoorlichting (GCVV) en in de vorm van een advies gisteren aan minister Brinkman van WVC gepresenteerd. De commissie, die bestaat uit de vertegenwoordigers van de videobranche, deskundigen op het gebied van film en video, en waarnemers van het ministerie van WVC, heeft het sys-

teem zo opgezet dat het door het bedrijfsleven zelf kan worden toegepast, zonder inmenging van de overheid. Naast een betere voorlichting aan de consument is het systeem vooral bedoeld om opvoeders in staat te stellen die videofilms te kiezen die zij voor hun kinderen geschikt achten.

De videocassettes krijgen niet alleen een leeftijds aanduiding, maar ook een duidelijke en gestandaardiseerde genre-aanduiding. In de videozaken die zijn aangesloten bij de Nederlandse Video Detaillisten Organisatie (NVDO), worden die films dan ook per genre aangeboden. Zo komen kinderfilms bij elkaar te staan, muziekfilms, actie-films, porno enz. Er zijn veertien genres.

Verder wordt er meer dan voorheen op gelet dat de tekst op de cassette de inhoud van de film eerlijk weergeeft en dat Nederlandse films ook een Nederlandse uitleg krijgen op de doos. In de videozaken zelf komt documentatiemateriaal te liggen aan de hand waarvan de klant meer informatie kan krijgen over de films die hij huurt of koopt.

Een aantal winkels deelt de cassettes al in genres in, leent films al niet uit aan minderjarigen en heeft al meer informatiemateriaal in huis dan alleen

de omslag van de cassettes. Het is de bedoeling dat straks alle, in ieder geval alle bij de NVDO aangesloten zaken (450 leden) zich aan deze regels gaan houden.

Het voorlichtingsstelsel wordt twee jaar uitgeprobeerd. In die periode voert minister Brinkman zelf geen maatregelen in die verder gaan dan de voorgestelde regeling. Brinkman zei gisteren in een eerste reactie dat het advies hem aanspreekt. „Nu het aantal videorecorders zo toeneemt, doet het gemis aan goede voorlichting (over de voorbespeelde videofilms) zich steeds sterker gevoelen. Vooral omdat er naast vele goede films ook producten op de markt zijn waarmee men liever niet onverwacht geconfronteerd wil worden, of die men niet zomaar aan zijn kinderen wil vertonen.”

Brinkman wees erop dat voor openbare vertoning van films de Wet op de Filmvertoningen bestaat, waarbij de Nederlandse Filmkeuring bioscoopfilms keurt op schadelijkheid voor jeugdigen. In het geval van de videofilms bestond zo'n regeling niet, en die komt er voorlopig ook nog niet. Er is gekozen voor een zelfregulerend systeem waarbij de branche zelf maatregelen neemt om tot een betere voorlichting te komen.

VOORLICHTINGSSYSTEEM VIDEOBANDEN NIEUWE FASE IN GESCHIEDENIS FILMKEURING

De commissie zelf beschouwt zich verre van overleefd

NRC 3

Door KAREN KROESS

Wat is het nut van de Filmkeuring, de enige vorm van censuur die Nederland tegenwoordig nog kent? Lijkt het een absurd idee dat een boekhandelaar ieder boek dat hij wil verkopen zou moeten onderwerpen aan het oordeel van een gemaatschapje dat uitmaakt of het niet schadelijk is voor een bepaalde groep potentiële kopers, distributeurs van films hebben die plicht wel. Wie een film uitbrengt, kan hem op eigen kosten aanbieden aan de Nederlandse filmkeuring die vervolgens uitmaakt voor welke leeftijdsgroep hij eventueel ongeschikt is. In het algemeen meent men bij films met grof geweld en/of een negatieve levensvisie de toegang te moeten ontzeggen aan bioscoopbezoekers jonger dan twaalf jaar. Komt daar nog openlijke erotiek bij dan is de leeftijdsgrens zestien jaar, de grens die ook wordt aangehouden voor ongekeurde films. Dat betreft tegelijk het merendeel van de vertoningen: uit gebrek aan financiële armalag zien veel distributeurs af van keuring en bovendien strekt de aanduiding '16 jaar' in de filmcladder volgens velen van hen tot aanbeveling. '12 jaar' maakt de indruk dat het om een kinderfilm gaat, om nog maar te zwijgen van 'AL', of te wel 'geschikt voor alle leeftijden'. '18 jaar' betekent dat het om een pornofilm gaat, maar die aanduiding is afkomstig van de distributeurs zelf, want pornofilms krijgt de keuringscommissie nooit onder ogen. Pieter Goedings van The Movies, het Amsterdamse distributiebedrijf dat op het moment bijvoorbeeld het succesvolle *Oci Ciornie* uitbrengt, laat zijn films nooit keuren: „Ik heb niets met de filmkeuring te maken. Als een meisje van twaalf een film wil zien, is ze van harte welkom. Ik ben toch niet moreel verantwoordelijk? Als ze willen dat hun voorschriften worden nageleefd, moeten ze zelf maar iemand op de stoepen van de bioscopen neerzetten.”

Henk Camping, voorzitter van de Associatie van Nederlandse Film-

theaters, waar alle films openbaar vertoond worden zonder dat ze gekeurd zijn: „De filmkeuring? Bestaat die nog? Daar maak ik me niet druk om; wij vertonen geen

films die niet door de beugel kunnen. Wij draaien mooie films en mooie dingen zijn voor iedereen geschikt.”

Zo wordt nu nog slechts een derde

van alle in Nederland uitgebrachte films vertoond voor de keuringscommissie. Maar zelf beschouwt die zich verre van overleefd.

De heer Ooms, secretaris-directeur

van de Nederlandse Filmkeuring (NFK), deinst niet terug voor bizarre vergelijkingen: „Je kunt je ook afvragen of er nog wel een regel moet zijn dat iedereen een lamp op

zijn fiets heeft, als het merendeel daar toch aan voorbij gaat. Of heeft het nog zin een straf te zetten op een moord als er mensen bij de vleet worden doodgestoken? Ik ben van mening dat de filmkeuring zin heeft, al was het alleen maar om het publiek erover na te laten denken wat je aan wie voorschotel je filmgebied.”

Deel uitmaken van de keuringscommissie is niet zo ingewikkeld. In principe kan iedereen solliciteren. Deskundigheid op het gebied van opvoeding en onderwijs strekt tot aanbeveling, maar wie geen pedagogische achtergrond bezit, hoeft niet te wanhopig: het zelf hebben van kinderen schijnt wat de NFK betreft voldoende inzicht te garanderen en een betrouwbaar oordeel over wat (andermans) kinderen mogen zien en wat niet.

De publiciste Ethel Portnoy was twee jaar lid van de keuringscommissie. Ze vervulde die functie uit maatschappelijk plichtsbeseft tegenover kinderen en hun ouders en vindt dat de filmkeuring gehandhaafd moet blijven: „Het is de enige mogelijkheid tot protest tegen griezeligheden op het filmdoek. Als oplettende ouder kun je thuis controleren wat je kinderen op de televisie zien, maar in de bioscoop is dat moeilijker.” Portnoy heeft er onvoldoende vertrouwen in dat bezorgde ouders eventueel hun kinderen naar de bioscoop zouden begeleiden. „De filmkeuring hoopt druk op de ouders uit te oefenen, zodat er ze beter op letten wat hun kinderen zien. En hoe langer beelden die kinderen op nare ideeën kunnen brengen — diefstallen, drugs etceters — onzichtbaar voor ze blijven, des te beter het is.”

Wetenschappelijke uitspraken over de schade die films met 'diefstallen, drugs etceters' kinderen eventueel kunnen doen, bestaan niet. Het als 'schadelijk' aanmerken van een film op basis van getoond geweld of 'angstwekkende beelden' is subjectief. De heer Wolff, voorzitter van de Nederlandse Bioscoop Bond, vindt de oordelen van de NFK dan ook te particulier: „De

NBB is het niet oneens met de NFK, maar wij vinden dat er gekeurd zou moeten worden op 'geschiktheid' in plaats van 'schadelijkheid'. Wolff bepleit dat de commissie objectievere criteria gaat hanteren en ruimte laat voor de eigen verantwoordelijkheid van het publiek. „Er zou een leeftijdsindicatie moeten komen zoals het 'hokje' om de indicatie 'AL'.” meent hij „want dat geeft aan dat die film bijzonder geschikt is voor jeugdigen, niet dat die onschadelijk is.”

De status van de NFK bereikte gisteren een nieuw stadium, toen Minister Brinkman een overeenkomst met de videobranchen ondertekende. In april 1988 zal die zich vrijwillig onderwerpen aan een voorlichtingssysteem voor videofilms. De videofilms zullen door de Nederlandse Vereniging van Producenten en Importeurs van beeld- en geluidsdragers (NVPI) worden voorzien van een leeftijds- en een genre-aanduiding en van een toelichting op de oordelen. Naleving van dat akkoord zal worden gecontroleerd door de Nederlandse Videodetailisten Organisatie (NVDO).

„Het zal in ieder geval tot na de evaluatie van dit tweejarige experiment duren voor ik de Tweede Kamer zo ver krijg dat ze zich weer over de Nederlandse Filmkeuring wil uitspreken.”, vreest Mevrouw Groenman, kamerlid voor D'66. Mevrouw Groenman diende in mei 1986 een motie in om de filmkeuring af te schaffen. D'66 is van mening dat je niemand kunt verbieden iets — film, video of televisie — te gaan zien. Ze pleitte voor een 'labeling' van alle aangeboden films, om zo de kijkers te informeren over de aard ervan. De motie heeft het niet gehaald, maar leidde wel tot een discussie over de 'wildgroei' in de videobranchen.

Als blijkt dat het gisteren berenakkoord tussen de videobranchen en de overheid effectief is, zal overwogen worden eenzelfde maatregel ook in te voeren voor de bioscoopfilms.

DWARSLIGGER 3

Voorlichtingsfilm voor vijftienjarigen

„In het begin is het eng om je kleren uit te doen”

(Door Marjan Rietveld) BUSSUM — Nienke Gijswijt uit Bijvank (18) voelde zich woensdag tijdens de eerste vertoning van 'Sex, wat doe je er mee' een echte filmster. In het Bussumse Spant werd ze evenals de andere vier hoofdrolspelers omringd door vele journalisten en persfotografen. „Te gek, die aandacht”, glunderde ze.

Nienke hoopt de komende jaren bekend te raken op vele middelbare scholen, want de bedoeling van de makers is, dat 'Sex, wat doe je er mee' daar wordt vertoond. De bedenker van de film, Ron van der Mast, vindt zijn maaksel geschikt voor kinderen van veertien en vijftien jaar. Volgens hem kan hij daarom het beste

worden gedraaid aan het einde van de tweede klas.

Ron van der Mast vindt zijn produkt anders dan andere voorlichtingsfilms over sex, omdat kinderen laten zien wat het is. „Er wordt niet alleen verteld over wat sex is en wat met elkaar naar bed gaan is, maar in deze film worden ook gevoelens van kinderen in de puberteit naar voren gebracht. En dat is nog nooit eerder vertoond”, vertelt hij.

In de film legt een biologielerares in een klas uit wat sex is. Tijdens haar uitleg komen steeds beelden van buiten de klas op het doek. De hoofdrolspelers laten dan in het echt zien, wat de juf vertelt. Bijvoorbeeld als de lerares vertelt over ge-

voelens van kinderen in de puberteit, zie je een meisje en een jongen elkaar uitkleeden en met elkaar naar bed gaan. Als ze praat over borsten, zie je die bij een aantal meisjes.

Nienke is één van de meisjes die haar borsten laat zien. In het begin vond ze het eng om haar kleren uit te doen. „Je staat voor allerlei vreemde mensen. Maar toen ik aan hen gewend was, viel het naakt optreden wel mee. Met mijn probleem bleef ik wel moeite houden. Ik vind mijn borsten veel te groot.

Daar schaam ik me een beetje voor. En nu laat ik ze zo maar open en bloot aan iedereen zien. Als je bezig bent met de opnamen, heb je dat niet zo in de gaten.

DE VIJF HOOFDROLSPELERS, die na de eerste vertoning van de film 'Sex, wat doe je er mee' in de bloemen werden gezet. Van links naar rechts Nienke, Edward, Annie, Chiem en Hester.

Maar pas toen ik mezelf terugzag op de video, besefte ik dat. Ik heb gehuild, om-

dat ik niet ben zoals ik wil. Maar gelukkig vingen de anderen mij op. We waren één

grote familie en dat zijn we ook na de opnamen gebleven”.

Film over vrijen legt in 40 minuten wel erg veel uit

TR 14

door Rita van Veen

BUSSUM - Nee, met de condoomcampagne heeft het niets te maken, verzekert directeur A. Houba van het farmaceutische concern Schering.

Wat dan wel het belang is van dit bedrijf om een flinke som geld te stoppen in de voorlichtingsfilm "Seks, wat doe je ermee?" voor middelbare scholieren, vindt Houba een "interessante vraag". De pil, een van de produkten die Schering maakt, zit volgens de directeur in de lift, die hoeft niet meer aangeprezen te worden.

Houba schetst een grafiekje op een krant. Na topjaren, waarin 47 procent van de vruchtbare Nederlandse vrouwen het anticonceptiemiddel slikte, ging de lijn vanaf 1977 in een razende snelheid bergafwaarts, nadat uit onderzoeken bleek dat pilgebruikers het risico liepen trombose te krijgen. "Tegenwoordig slikt weer 42 procent van de vrouwen dit voorbehoedmiddel. Ik ben er ook voor dat vrouwen met wisselende contacten zowel het condoom als de pil gebruiken."

Waarom dan toch aan de film meebetaald? "Aan de brieven en telefoontjes die bij ons binnenkomen heb ik gemerkt dat er veel behoefte is aan informatie. Over de seksuele problemen waar wij mee geconfronteerd worden kunnen we boe-

ken vol schrijven." Houba moet even nadenken welke vragen er zoal worden gesteld. "Veel vrouwen zijn bezorgd over het niet klaar kunnen komen. Mannen stellen vragen over erectieproblemen. Laatst nog kwam er een brief binnen van een meisje dat in het nachtkastje van haar ouders een vibrator had gevonden. Ze ging er mee experimenteren. Technisch verliep alles perfect, maar ze raakte emotioneel in alle problemen."

De veertig minuten durende voorlichtingsfilm gaat volgens de makers dan ook over 'het gevoel' bij het vrijen. De theorie van de directeur zal wel zijn: breng kinderen seksuele emoties zo vroeg mogelijk bij, dan hoeven ze later niet zulke moeilijke brieven naar zijn concern te sturen.

Biologielokaal

De film speelt zich af in een biologielokaal van een middelbare school. Het lijkt alsof er in vijftien jaar niets is veranderd. In de hoek het skelet, op het bord het profiel van een man en vrouw met bijbehorende geslachtsdelen. Zelfs de juffrouw is een stoffige, belegen dame, die op angstwekkende plechtige toon een wonder komt verkondigen. Maar wel zo technisch mogelijk.

"We gaan het hebben over de veranderingen van het lichaam tijdens de puberteit." Doodse stilte. "Wat

is volgens jullie seks?" Vrijen denkt er één, seksblaadjes inkijken en dan klaarkomen een ander, zoenen denkt een derde leerling. Moet dit iets vertellen over seksuele gevoelens?

Rustig, dit is nog maar het begin van de film. Er begint iets te dagen wanneer de klas wordt verwisseld voor de gespeelde werkelijkheid. Ergens op straat zien we een vriend stelletje. De jongen laat zijn hand zakken en wrijft de borsten van het meisje voelen. Het is wat moeilijk te verstaan, maar het meisje wil dat niet, ze vindt haar 'grote' borsten zo naar. "Wat voor de één aantrekkelijk is vindt de ander onaantrekkelijk", concludeert de commentaarstem. "Andrea hoeft zich absoluut geen zorgen te maken." Zo kan seks 'voelen'.

De filmmaker Ron van der Most heeft heel wat uit willen leggen in veertig minuten. Van de menstruatie (maximaal één bekertje bloed per keer), het voor de eerste keer naar bed gaan na een avondje disco, de vruchtbaarheid en inwendig onderzoek komen we bij de seksuele opwinding van jongens. De biologiejuffrouw vertelt dat het gevoel bij jongens ook sterker wordt. "Ze raken bijvoorbeeld ineens opgewonden bij het horen van muziek of het zien van videoclip. Soms word je 's morgens wakker en ontdek je dat je broek en laken nat is. Dan heb je een natte droom gehad." De film eindigt met de bescherming tegen zwangerschap. Nog even wordt het gevaar voor de ziekte aids en ge-

Vrijen houdt veel scholieren bezig. Het ministerie van WVC en bedrijven staken geld in een voorlichtingsfilm. FOTO JAN BANNING, HH

slachtsziekten aangesneden, maar uiteindelijk verklaart een huisarts toch dat de pil het veiligste is. "Het belast de gebeurtenissen in je lichaam niet als je maar regelmatig voor controle komt."

Als vrouw verbaast het je dat in een film over seksuele gevoelens met geen woord wordt gerept over een van de eerste seksuele belevenissen, het breken van het maagdevlies.

Ook kinderen gaan zelf bepalen wat het beste boek is

TR 14

Van onze kunstredactie
AMSTERDAM - Na de Publieksprijs voor het Nederlandse boek, toegekend door volwassen lezers zelf, is er nu ook een prijs ingesteld waarbij de keuze van het beste boek bepaald wordt door lezende kinderen.

De Nederlandse jeugd van 6 tot en met 16 jaar kan volgend jaar voor het eerst zelf bepalen welke boeken bekroond moeten worden. Daartoe gaat volgend jaar januari de Stichting Nederlandse Kinderjury van start.

De kinderjury is een idee van de stichting Collectieve Propaganda voor het Nederlandse Boek (CPNB), de Vara en het Nederlands Bibliotheek en Lektuur Centrum. Steun is er verder van het Nederlands Comité Kinderpostzegels en de Stichting Lezen in oprichting.

Rondes

Jaarlijks moet in drie leeftijdscategorieën een boek bekroond worden (6 t/m 9, 10 t/m 12 en 13 t/m 16 jaar). Het is de bedoeling dat kinderen in elke categorie in januari en februari 1988 ieder per formulier maximaal vijf titels ter bekroning voordragen.

In een tweede ronde wordt de kinderen gevraagd de zeven titels die in de eerste ronde de meeste stemmen kregen, te lezen en naar eigen voorkeur te rangschikken.

Vertaald

Het boek dat in elke leeftijdscategorie bovenaan staat, wint de 'Prijs van de Nederlandse Kinderjury'. Er kunnen zowel Nederlandse als buitenlandse boeken worden gekozen, maar de volgend jaar te bekronen boeken moeten al in 1987 zijn verschenen in de Nederlandse taal. Elk genre is toegestaan: kinder- en jeugdboeken, boeken voor volwassenen, non-fiction, stripverhalen, enz.

In oktober nog, werd een kinderboekenprijs ingesteld, de Woutertje Pieterse-prijs. Deze prijs kent een uitgekozen jury die bestaat uit volwassenen.

Hogere leeftijdsgrens voor verkoop softdrugs

TR 2/12

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM - Het openbaar ministerie in Amsterdam verhoogt de leeftijdsgrens waarop de verkoop van softdrugs strafbaar is. Tot dusver verbood justitie de verkoop van hasj en mariuana aan 'jeugdige personen beneden de zestien jaar'. Maar in een brief aan alle kofschop-houders in Amsterdam wordt die grens op achttien jaar gesteld. Het schrijven, opgesteld door de officier van justitie en ondertekend door de politie, is bedoeld om de verkoop van softdrugs aan banden te leggen. Eerder al liet justitie in Amsterdam weten geen enkele vorm van hasjreclame te tolereren. In de nog te versturen brief wordt

gesproken over een verbod van hasjverkoop aan 'minderjarigen'. Een woordvoerder van de Amsterdamse politie benadrukt dat daarmee de leeftijdsgrens van zestien jaar wordt verlaten. "Voor de wet is de minderjarige leeftijd immers achttien jaar", stelt hij. Volgens persofficier van justitie De Wit is de leeftijdsgrens 'niet erg bewust' opgeschroefd. "Je moet er niet een al te zware betekenis aan hechten", zegt hij. "Gemakshalve spreken wij in de brief van 'minderjarigen'. Kinderen van veertien jaar kunnen er wel uitzien als zestien, maar niet als achttien. Voor de controle, die op het oog plaatsvindt, is dat gemakkelijker."

Inhaken op sex-project

Par 30

In het schooljaar '88/'89 zal de IKON een vierdelige drama-serie over sex op het scherm brengen. In de serie, die is bestemd voor jongeren tussen de 12 en 16 jaar, zal vooral aandacht besteed worden aan de emotionele kanten van sex. Dat zei Boudewijn Klap van de IKON vorige week bij de presentatie van het project *Sex, wat doe je ermee?* in theater 't Spant in Bussum.

Sex, wat doe je er mee?, een pro-

ject bestaande uit een lesboek en een veertig minuten durende videofilm is gemaakt door de fabrikant Schering en uitgeverij Meulenhoff. Het project wordt gesubsidieerd door het ministerie van WVC. Het is de bedoeling dat het wordt gebruikt op scholen en in jongerencentra. De serie die de IKON volgend jaar op het scherm brengt, is een soort vervolg op de videofilm.

ELS SMETS

Probleemloze homo's in de hoofdstad

Over de leefwereld van homo-seksuele mannen bestaan veel misverstanden. Hulpverleners, artsen en anderen die met homomannen te maken krijgen, zijn daardoor veelal onvoldoende in staat om hulp te bieden. Tot die conclusie is de free-lance sociaal-wetenschappelijk onderzoeker Bert de Groot gekomen. Hij is al jaren geïnteresseerd in de verbetering van de gezondheidszorg voor homoseksuele mannen en besloot door middel van een aantal gebundelde interviews een poging te wagen om een groot aantal vooroordelen of stereotypingen ten opzichte van homoseksuele mannen uit de weg te ruimen. De Schorerstichting, een hulpverleningsinstelling in Amsterdam, had hem om zo'n onderzoek naar leefstijlen van homoseksuelen gevraagd.

Veel onderzoek, ook dat met een emancipatorisch doel, is naar zijn idee verricht onder homoseksuelen met problemen. Hierdoor, schrijft hij, is ten onrechte bij sommigen het beeld ontstaan dat het leven van een homoseksueel vooral een problematisch leven is. De Groot heeft bewust voor een andere aanpak gekozen. Bij de door hem ondervraagde twaalf mannen tussen de 18 en 66 jaar is dat veel minder het geval, niet in de laatste plaats door de verscheidenheid aan sociaal-economische achtergronden.

Aan het woord komen onder anderen een balletdanser, een agent, een topfunctionaris in het bedrijfsleven, een rechter, een puurser en een belastingconsulent. Sommigen zijn of waren actief in de Amsterdamse SM-scene, het homocircuit in bars, clubs of sauna's, anderen hebben ervaring met anonieme sekscontacten in parken en een aantal gruwet daarvan en beperkt zijn seksuele voorkeur tot thuis. De relatievormen zijn talrijk. Naast een vaste partner hebben de meeste ondervraagden ook andere sekspartners. Kinderen spelen, schrijft De Groot, een grotere rol in het leven van homomannen dan menigeen denkt. Een man is biologisch vader van drie kinderen en vier van de elf ondervraagden hebben kinderen opgevoed, meestal in een woongroep. Toch wenst de schrijver zijn bundel interviews onder de titel 'Gewoon wordt je leven nooit' niet representatief te noemen. Daarvoor is het aantal geïnterviewden te klein en het woongebied te beperkt. Amsterdam. Hooguit wordt duidelijk dat de homo-(sub-)cultuur vele facetten heeft.

Haagse homoheren

"Zowel Louis als ik", zegt de 35-jarige Victor, topfunctionaris bij een verzekeringsbedrijf, hadden een verantwoordelijke baan. We zaten in zo'n kliek met nete Haagse homoheren die het maatschappelijk allemaal maakten. Hoge banen op ministeries, hoge militairen of wat dan ook. Toen ik in Amsterdam kwam, dacht ik: 'weg met die troep!' Ik ben totaal andere dingen gaan doen, pottenbakken, actief geworden in het COC, bij het Humanistisch Verbond homoweekenden gaan organiseren.

Nu brengt hij de weekenden meestal door in een of andere Europese hoofdstad, met zijn Amerikaanse vriend, directeur van een grote Amerikaanse bank. Samen hebben ze een flink huis in Buitenveldert, een 'nette en kleurloze buurt, niet zo yuppie als bij de Beethovenstraat in Amsterdam-Zuid'. Victor, afkomstig uit een rijke Haagse familie, komt op zijn werk openlijk uit voor zijn seksuele voorkeur, zonder dat dit problemen oplevert. Zou hij echter een directiefunctie krijgen, dan zou het wel een probleem kunnen zijn. 'De bank- en verzekeringswereld is tamelijk conservatief. Er zijn voorbeelden van mensen die uit zo'n functie hebben moeten terugtreden omdat hun homoseksualiteit aan het licht kwam. Vroeger speelde dat zeker en nu is het, denk ik, nog een van de dingen die meewegen bij beoordelingen of je geschikt bent voor een absolute topfunctie'.

Verlegen

Geheel anders gaat het eraan toe bij Pieter, 27 jaar en verkoopassistent. Hij was bij het Leger des Heils, die nogal schijn-tolerant is tegenover homoseksuelen. Hij ging zelfs met een vrouw samenwonen om van zijn 'afwijking' af te komen. Achteraf zegt hij: 'Zoals ik altijd geweest ben, heel verlegen, mijn homogevoelens verdringend, meegaand met iedereen, is niet goed'. Er volgden een scheiding en talloze kortstondige relaties met jongens. Nu is hij weer alleen, maar: 'wat voor me is weggelegd, komt wel. Daar moet ik me aan overgeven, geduld hebben. In losse sexcontacten ben ik niet geïnteresseerd'.

Dirk, een 66-jarige travestiet, maakt van de gelegenheid gebruik om vijf uur lang zijn levensverhaal te vertellen. Bizar is het goede woord. Vanaf zijn

vroegste jeugd is hij openlijk geweest over zijn drang om vrouwenkieren aan te hebben. Hij heeft van zijn 'hobby' zijn werk gemaakt en noemt zich 'origineel travestiet'. 'Ik HAAT elk normbesef, ik sta letterlijk en figuurlijk voor iedereen open'. En mocht er bij de Schorerstichting of bij andere medemenssen behoefte zijn aan 'een extra explicatie', dan zoekt hij een gastje in zijn dikke agenda en is gaarne bereid, zo voegt hij de ondervrager aan het eind van het gesprek toe. Hij doet alles pro deo. Hij hoeft nergens geld voor te hebben. 'Ik ben een geboren snob'.

De verhalen lezen als een trein maar wat kan een arts of hulpverlener hier verder nog aan toevoegen? Welke richtlijnen kan hij of zij uit dit boek peuren om er de meer 'problematische' homoseksuelen mee van dienst te zijn? Daarvoor hebben ze vrijwel allen te veel een eigen manier gevonden waarmee ze tevreden zijn.

PATRICIA VAN DER ZALM

(Gewoon wordt je leven nooit, Bert de Groot, verscheen bij uitgeverij An Dekker, Amsterdam. Prijs 26 gulden)

Drs J.N. Warmerdam en drs P. Koenders: Cultuur en Ontspanning, Het COC 1946-1966. Publikaatreeks Homostudies Utrecht: f. 12,50. Voor COC-leden goedkope koper via de vereniging te bestellen.

De lange weg van gevoelsgenoten uit het getto

Er wordt weleens gedacht dat het COC, de Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit, begonnen is als een soort dansvereniging. Een Cultuur en Ontspannings Centrum, een club waar homo's onder elkaar konden uitgaan, contacten leggen, een partner opdoen. Bij dat alles niet gehinderd door „uilen" zoals de hetero's in het toenmalige nachtenjargon heetten.

Wie het net verschenen boek *Cultuur en Ontspanning, het COC 1946-1966*, vluchtig doorbladert, wordt gestrekt in die opvatting. Het boek beschrijft minutieus de eerste twintig jaar geschiedenis van het COC, maar geeft veel meer. De auteurs Hans Warmerdam en Pieter Koenders, beiden historicus, hebben zich uitgeput in het zoeken van materiaal dat de verstrooide kant alle recht doet.

Tallose foto's van feesten, gemaskerde bals, cabarettvonden en kerstvieringen zijn afgedrukt, naast reeksen cartoons die in de loop der jaren in de eigen tijdschriften verschenen. De foto's en andere illustraties, nooit eerder gepubliceerd, vormen een derde deel van het ruim vierhonderd bladzijden tellende boek.

Voor de leden werd regelmatig cabaret en toneel opgevoerd. Enkele hilarisch dubbelzinnige teksten, vol uitdrukkingen die geen „uil" zou begrijpen, zijn integraal afgedrukt. Er moet de goede, saamhorige sfeer hebben geheerst van een groep mensen in verdrukking. Amusement onder hoogspanning. Verstrooiing in het getto.

Bij meer dan vluchtig doorbladeren wordt het beeld van het COC als dansvereniging snel gecorrigeerd. De vereniging is vanaf het begin in 1946 een strijdorganisatie geweest met een duidelijk doel voor ogen. Er werd gedanst, maar dat had een „sociaal-theραπευtische" functie. De leden werd een ongedwongen recreatiemogelijkheid

geboden om elkaar te ontmoeten, met elkaar te praten, sociale contacten te ontwikkelen en zo een echt volwassen persoonlijkheid te ontwikkelen. Om te ontdekken dat andere homo's gewone mensen waren, met gewone beroepen, gewone bezigheden, gewone gevoelens.

Zoiets mag nu vanzelfsprekend lijken, in die tijd, voor en vlak na de oorlog, werd homoseksualiteit doodgezegen. Als er al van werd gerept, dan gebeurde dat uitsluitend in sterk negatief verband. Legio citaten uit het boek leren dat jongeren die ontdekten dat zij zich aangetrokken voelden tot seksegenoten, psychisch in de war raakten. Voor velen was het moeilijk om hun gevoel te kunnen definiëren als „homoseksualiteit".

Geen gewone krant of tijdschrift had het daar ooit over. De boeken over het onderwerp (meestal met een negatieve strekking) waren spaarzaam en nauwelijks toegankelijk. De politie controleerde bibliotheken om boeken op dit terrein in beslag te kunnen nemen. De enkeling die desondanks begreep wat er met hem of haar aan de hand was, kon geen „gevoelsgenoten" ontdekken.

Wie ze wel trof, kon er weinig mee.

Ongehouden, hoe oud ze ook waren, woonden toen bij hun ouders in huis, of bij een hospita.

In die situatie begon Nico Engelschman, in 1913 in Amsterdam geboren, een tijdschrift voor gevoelsgenoten. Hij was als jongere actief in het vakbondswerk (Mercurius, de voorloper van de huidige dienstbond) en later in de radicaal socialistische beweging. Hij stapte daaruit toen hij zich bewust werd van zijn homoseksuele gevoelens en van het isolement waarin hij verkeerde.

Hij kondigde zijn voornemen aan bij Henk Sneevliet, leider van de Revolutionaire Socialistische Partij, die daar Sal Santen verslag van deed: „Ik heb gisteravond je vriend Nico bij me gehad. Hij wil uit de partij en uit de jeugdbeweging. Het is geen politieke breuk. Het ligt heel moeilijk. De jongeman is homoseksueel, heeft hij me verteld, en voelt zich verschrikkelijk eenzaam tussen al die anders gerichten, vooral omdat hij zijn geaardheid moet verbergen. Nu wil hij iets gaan doen voor de rechten van de homoseksuelen, die hij een onderdrukte minderheid noemt en het misschien ook zijn. Ik heb hem mijn zegen gegeven".

Dat „iets doen voor de rechten van de homoseksuelen" is het COC geworden. Voor de oorlog al gaf Engelschman met vrienden een rondschrijven uit. Het blad *Levensrecht* werd erin aangekondigd. Door de inval van de Duitsers ging het voornemen niet door. Engelschman ook onder een ging in het verzet. Pas in 1946 kwam *Levensrecht* weer uit en op 7 decem-

ber 1946 werd een lezerskring opgericht onder de naam Wetenschappelijk-, Cultureel- en Ontspanningscentrum Shakespeare Club. Want papier is maar papier en mensen moeten elkaar kunnen zien.

Engelschman is vorig jaar, toen het COC het veertigjarig bestaan vierde, geridderd. De regering wilde met die ridderorde zijn moed en inzet belonen, en via Engelschman talloze andere mannen en vrouwen die ervoor hebben gezorgd dat de taboesfeer rond homoseksualiteit voor een belangrijk deel is verdwenen.

Het boek van Warmerdam en Koenders leert dat de moed en inzet van

Engelschman en de zijnen zeer op de proef zijn gesteld door juist de overheid. De jonge vereniging zag zich geconfronteerd met zware druk van de kant van politie, justitie en regering. Ze manifesteerden zich in een tijd waarin de politie alle homo's (mannen en vrouwen) registreerde en najoeg als „potentiele overtreders" van het beruchte art. 248bis (waarin elk seksueel contact tussen seksegenoten strafbaar werd gesteld indien er een minderjarige bij was betrokken). Werd iemand ontmaskerd als homo,

dan was er per definitie een breuk met familie en werkgever (die doorgaans door de politie op de hoogte werd gesteld). De mensen die in de beschreven eerste twintig jaar COC-geschiedenis actief waren, schreven zich onder pseudoniem in als lid; zij werkten doorgaans in vrije beroepen.

De zedenpolitie en de politiek zochten naar mogelijkheden om de vereniging te ontbinden en het tijdschrift te verbieden. Uitgebreid worden politie- en justitiedossiers geciteerd waaruit blijkt hoe fanatiek en weloverwogen gezocht is naar verbodsmogelijkheden. Uiteindelijk werd besloten het COC als vereniging te laten bestaan, omdat de leden zo beter controleerbaar waren. Dat wil niet zeggen dat de vereniging haar gang kon gaan. Tot in de late jaren zestig gold in Den Haag, Rotterdam, Eindhoven en andere plaatsen een dansverbod voor mannen- en vrouwenparen, waaraan streng de hand werd gehouden.

Engelschman zocht altijd de confrontatie met politie en justitie. Hij liet scheldpartijen en intimidaties over zich heen komen om, als de tegenpartij was uitgesproken, onvermoeibaar zijn visie te geven. Engelschman liet geen kans onbenut om duidelijk te maken dat homoseksuelen het recht hadden zich te uiten en samen te komen.

Een keer werd Engelschman te verstaan gegeven dat zijn tijdschrift verboden zou worden, tenzij hij zo verstandig was zelf de uitgave in te trekken. De steen des aanstoots vormden de contactadvertenties die *Levensrecht* geleidelijk begon op te nemen. Engelschman wilde niet provoceren. De uitgave werd ingetrokken, zij het slechts tijdelijk. Het COC bracht korte tijd later een „ledenbulletin" uit. Aanvankelijk zonder de contactadvertenties, maar ook die verschenen na verloop van tijd weer.

De verenigingspolitiek vertoonde al die jaren, en nu nog, een constante: de

openheid werd ~~gevoerd~~ wilde niets verbergen, maar de confrontatie aangaan met wie dan ook. Het boek laat zien hoe ondogmatisch de toonaangevende leden van het COC zelf dachten over seksualiteit en mensenrechten. Een verklaring voor homoseksualiteit werd niet gezocht. Homofielen (aan die benaming gaf het COC destijds de voorkeur) wisten zelf dat ze normaal waren. Het was de buitenwacht die bevrijd moest worden van religieuze dogma's over gezin, voortplanting en huwelijksmoraal.

De voortdurende confrontatiepolitiek begon eind jaren vijftig resultaat op te leveren. De katholieke psychiater Cees Trimbos en dominee Aje Klamer hielden radiopraatjes waarin voor het eerst over homofilie werd gesproken. Ze keurden homofilie niet goed, maar vroegen de massa onwetende radioluistelaars om begrip voor het leed van de homofiele medemens, die het zelf ook niet helpen kon dat hij of zij zo was.

Trimbos en Klamer bedachten dat niet helemaal zelf. Ze begonnen hun radiopraatjes over dit onderwerp nadat ze waren benaderd door bestuursleden van het COC die hen kennis lieten maken met christelijke COC-leden die in grote psychische nood verkeerden door de zwiijgende veroudering van hun kerk. Op dezelfde manier zocht het COC contact met wetenschappers. Dat psychiaters en seksuologen homoseksualiteit niet meteen wilden erkennen als een gewone seksuele variant deed de COC toen niet. Als de dialoog eerst maar eens ontstond.

De maatschappij was rijp voor veranderingen. Op allerlei gebieden werden mensen opener. Het boek eindigt in de periode dat de echte maatschappelijke omwenteling begint. Tijdsgebrek maakte dat de schrijvers niet verder wilden gaan.

Het boek geeft een schat aan details over ontwikkelingen in gemeentelijke en landelijke politiek, bij justitie, reclassering en gezondheidszorg. Het lijkt alsof Warmerdam en Koenders het COC hebben beschreven. In werkelijkheid gaat het om een exacte, uitgebreid gedocumenteerde beschrijving van de hele onbeholpen, benepen maatschappij van de jaren zestig.

JOSE SMITS

Amnesty International en Homoseksualiteit

Dezer dagen, om precies te zijn van 28 november tot en met 6 december heeft de twee-jarlijkse International Council Meeting (ICM) plaats van Amnesty International (AI), te Aguas de Lindóia in Brazilië.

Het ICM, zowat te vergelijken met een (internationale) Algemene Vergadering, vormt het hoogste besluitorgaan binnen AI's werking.

Deze ICM komt reeds voor de achtste maal samen om de werking van AI te evalueren, uitwisseling van ervaringen mogelijk te maken en beslissingen te nemen inzake beleidspunten en strategieën.

Eén van de punten waarover de verzamelde sekties (een sektie is de AI-afvaardiging van een bepaald land) zich zullen buigen én een uitspraak moeten doen betreft de erkenning, -al dan niet-, van homoseksuele mannen en vrouwen als gewetensgevangenen indien zij vastgezet of vervolgd worden enkel en alleen omwille van hun homoseksualiteit. Deze erkenning als gewetensgevangenen zou meteen de mogelijkheid impliceren voor hen actie te voeren.

HOMOKRANT DEC '87

Voorgeschiedenis

Het is niet zo dat AI homoseksualiteit niet erkent als mensenrecht. Besluit 7 van de ICM in 1979 erkent o.a. dat vervolging van personen omwille van hun homoseksualiteit een schending betekent van de fundamentele rechten van de mens. Maar AI onderneemt tot op heden (nog) geen acties indien zich zulke schending(en) voordoen, daar de erkenning als gewetensgevangene (nog) niet gebeurde.

Wat wel wat vreemd is. Want voor de eerste maal in AI's geschiedenis ging de erkenning van een mensenrecht niet gepaard met de erkenning van gewetensgevangene. Waardoor actievoeren voor deze gewetensgevangene mogelijk zou worden.

Er zijn nochtans argumenten te over om gewoon over te gaan tot die erkenning als gewetensgevangene.

De argumenten

Het mandaat en de activiteiten van AI zijn gebaseerd op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, dewelke o.a. het internationale antwoord vormden op de vervolgingen zoals deze zich voordeden tijdens het Nazi-regime.

Homoseksuele mannen en vrouwen vormden, naast Joden en anderen, één van de doelwitten van de Nazi's en vele duizenden kwamen om in het concentratiekamp.

Alleen al historisch gezien vallen homoseksuele mannen en vrouwen in dezelfde categorie zoals de andere slachtoffers van vervolging, dewelke trouwens expliciet erkend

worden in het Mandaat (het Handvest) van AI.

Artikel 2(1) van die Universele Verklaring van de Rechten van de Mens zegt: "Iedereen heeft recht op alle rechten en vrijheden welke zijn opgesomd in deze Verklaring, zonder onderscheid van welke aard ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere mening, bezit, afkomst of andere positie".

Seksualiteit is, zo zijn wij althans de mening toegedaan, een gegeven, een geaardheid zoals ras, kleur, gelacht, ... een geaardheid is. Met andere woorden: gevangenneming op grond van geaardheid waarop het begrip homo-, (bi-, of hetero-) seksualiteit van toepassing is, is in tegenstrijd met de geest van artikel 2(1) van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Het gegeven van de Mensenrechten is daarenboven eigenlijk een steeds groeiend geheel!

Hoewel de Universele Verklaring helemaal niet spreekt over dienstweigeraars (het weigeren van militaire dienst uit gewetensovertuiging) of over de afschaffing van de doodstraf, kent AI aan de betrokkenen automatisch het statuut van gewetensgevangene toe in het ene geval en ijvert zij voor de afschaffing van de doodstraf in het andere geval.

En vervolging op basis van geslacht, oorspronkelijk niet opgenomen in AI's mandaat, werd wel opgenomen tijdens de ICM in 1977. Het minste wat we kunnen besluiten is dat AI duidelijk zelf streeft naar de uitbreiding van het Internationaal Recht. Waarom

dan niet óók de erkenning als gewetensgevangene van homoseksuele mannen en vrouwen vervolgd omwille van hun homoseksualiteit?

Het argument dat het imago van AI door deze erkenning ernstig geschaad wordt is één van weinig gewicht.

AI heeft al vaak tegengesteld gehandeld aan de publieke opinie en ten overstaan van gevoerde regeringspolitiek. Het is daarenboven erg gevaarlijk voor een organisatie als AI om rekening te houden met de publieke opinie in het opzetten van een bepaalde politiek of het nemen van beslissingen inzake acties.

AI dient onafhankelijk te handelen, hoe dan ook. Bovendien is AI's imago bij vele mensen, en niet enkel bij homoseksuele mannen en vrouwen, al geschonden doordat AI de slachtoffers van deze vorm van vervolging niet het statuut van gewetensgevangene (heeft) verleent(d) en daardoor geen actie wil ondernemen. Maar laat deze vaststelling voor AI geen argument zijn om hierop haar houding te bepalen. AI moet haar beslissingen nemen op grond van de verdienste van de vraag en dit zal zijn invloed hebben op de publieke opinie!

Uiteraard kan de uitbreiding van AI in bijvoorbeeld Moslimlanden in gevaar komen bij de erkenning en ondersteuning van homoseksuelen als gewetensgevangenen. Maar net zoezoer homo- en lesbische-intolerantie sterke culturele en religieuze wortels hebben, hebben in deze landen bestraffingen door middel van stening, zweepslagen of

stokslagen hun oorsprong in datzelfde culturele en religieuze verleden. En klaagt AI deze toestanden niet - terecht - aan?!

Homoseksualiteit kan beschouwd worden als een privé-aangelegenheid. Maar men mag niet voorbijgaan aan het feit dat het gaat om de vervolging van de homoseksualiteit van een persoon en dit is een fundamentele schending van de basisbeginselen van de Rechten van de Mens en daarom - terecht - opgenomen te worden in het Mandaat van AI.

Hetzelfde geldt toch immers ook voor de vrijheid van godsdienst. Er kan geargumenteed worden dat dit een privé-aangelegenheid is. Echter de vervolging door de overheid omwille van de persoonlijke belijdenis, devotie of een bepaalde ritus wordt door AI erkend als een schending van Artikel 2(1) van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en daarom - terecht - opgenomen in het Mandaat van AI.

We willen echter niet vergeten dat het evenzeer een mensenrecht is om bij de godsdienstige overtuiging van iemand, gevoelens van afkeer of walging te hebben naar aanleiding van bepaalde godsdienstige gewoonten of gebruiken. Doch deze afkeer of walging met betrekking tot de godsdienstige keuze van iemand is voor AI geen recht om iemand omwille van die keuze te vervolgen.

Er is geen enkele reden om deze redenering niet toe te passen op homoseksuele daden: de afkeer of walging van anderen met

betrekking tot de seksualiteitsbeleving tussen personen van hetzelfde geslacht en dit met wederzijdse toestemming, is een legitiem recht doch geen rechtvaardiging om deze te vervolgen, net zoals inzake het voorbeeld met betrekking tot de godsdienstvrijheid. Er dringt zich bijgevolg de erkenning op als gewetensgevangene voor hen die blootstaan aan zulke mogelijke vervolgingen.

Door de erkenning en de ondersteuning van personen die vervolgd worden op grond van hun homoseksualiteit spreekt AI zich bovendien helemaal niet uit over het gedrag als dusdanig, zoals het zulks ook niet doet aangaande de waarde van een godsdienstbeleving...

Het is een feit dat AI tot hertoe weinig gevallen kent van personen die een beroep op haar deden of doen inzake vervolging omwille van hun homoseksualiteit.

De reden waarom mensen in het verleden en ook vandaag nauwelijks beroep doen op AI is omdat voor AI hun vervolging op grond van hun homoseksualiteit geen reden is om hen actief te helpen. Zij zijn zelfs bang dat hun homoseksualiteit zelf beschouwd kan worden als een negatief element indien men ook op andere gronden erkend meent te kunnen worden als gewetensgevangene.

De homo- en lesbischeorganisaties zijn daarenboven (helaas) niet in staat om op effectieve wijze steun te verlenen aan deze vervolgd zoals AI dit kan. Zeker niet in die

landen waar de vervolging het sterkst is. Daarom worden ook zij zelden of nooit gekontakteerd. Met als resultaat dat de homo- en lesbischeorganisaties niet ingrijpen wanneer zich een schending voordoet.

En schendingen doen zich voor: in Columbia worden tussen juli 1985 en juli 1986 53 homoseksuelen omgebracht door zogenaamde Doodeskaders; in Cuba worden tussen 1980 en 1985 honderden Cubaanse homoseksuelen in werkkampen opgesloten, verbannen of opgesloten in gevangnissen. Velen zijn bewerkt met glasscherven, elektrische schokken of bajonetsteken; in Iran worden in 1980 verwijfde homo's opgepakt. In 1983 organiseert de overheid er een twee maanden durende campagne om homoseksuelen op te sporen en gevangen te nemen...

Tot slot...

Niemand vraagt dat AI alle mogelijke gevallen van discriminatie moet bestrijden. Deze taak dient ons inziens ook opgenomen te worden door vakbonden, overheid, politieke partijen en uiteraard ook door de homo- en lesbischebeweging zelf. Maar inzake de erkenning als gewetensgevangene van homoseksuelen vervolgd of gevangengezet enkel omwille van hun homoseksualiteit, hoeft AI enkel nog een laatste logische stap te zetten.

Peter Cauwenberghs

Amnesty wijst homo's af als gewetensgevangenen

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — Amnesty International weigert gevangenen die vervolgd zijn louter vanwege homoseksualiteit of homoseksuele handelingen, te erkennen als gewetensgevangenen. Een voorstel daartoe van de Nederlandse afvaardiging van Amnesty is begin deze maand in Brazilië met grote meerderheid weggestemd op de tweejaarlijkse algemene vergadering van de organisatie.

Amnesty bepleit wereldwijd vrijlating van gevangenen die louter zijn vervolgd wegens ras, taal, sekse, etnische afkomst of politieke dan wel religieuze overtuiging en die geen geweld hebben gepropageerd of gebruikt. Het Nederlandse voorstel hield geen tekstwijziging in. Volgens de Nederlandse afvaardiging had Amnesty moeten uitspreken dat vervolging wegens homoseksualiteit kan worden geschaard onder het begrip sekse.

De overwegingen van de tegenstem-

mers zijn niet bekend gemaakt. Onduidelijk is ook welke van de vijftig landen tegen het Nederlandse voorstel stemden. De Europese deelnemers, inclusief de Nederlandse delegatie, zijn na afloop van de bijeenkomst (van 28 november tot 5 december) op vakantie gegaan en onbereikbaar. Alleen de feitelijke uitslag van de stemming is doorgegeven aan de achterblijvers op het kantoor van Amnesty in Amsterdam.

Donderdag, op de eerste dag van een driedaags congres over homoseksualiteit in Amsterdam, werd het besluit van Amnesty International vermeld. De organisatoren van het congres, de interfacultaire werkgroep homostudies in Utrecht en de belangenvereniging van homo's het COC, vragen door middel van het congres aandacht voor hun stelling dat homoseksualiteit niet moet worden beschouwd als ziekte of afwijking, maar als een kwestie van mensenrechten.

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, een verdrag dat wordt onderschreven door alle landen die bij de Verenigde Naties zijn aangesloten en waarop Amnesty zijn werk baseert, garandeert elke wereldburger recht op bescherming van het privéleven, het recht op het stichten van een gezin en bescherming van dat gezin. Diezelfde bescherming van privéleven en leefstijl zouden, vindt de congresorganisatie, ook homoseksuelen moeten krijgen.

Er zijn landen waar volgens het strafrecht homoseksuele handelingen strafbaar zijn. In Ierland verbiedt het strafrecht homoseksualiteit op zichzelf, dus zonder dat iemand betrappt moet worden op seksuele handelingen. De Nederlandse afdeling van Amnesty heeft onderzocht of er gevallen bekend zijn van individuen die op grond van deze wetgeving zijn vervolgd. De resultaten van dat onderzoek zijn gebruikt bij de poging in Brazilië om de hele Amnesty-organisatie te bewegen zich op dit punt uit te spreken.

Volgens I. Martens, woordvoerder van Amnesty, is het niet gelukt met dit onderzoek aan te tonen dat mensen louter vanwege hun seksuele voorkeur zijn vervolgd. Drie incidenten zijn nader onderzocht. Van één geval waren te weinig duidelijke gegevens bekend. Twee gevallen, in de Sowjet-Unie en in Griekenland, zijn nader onderzocht.

Nixon wilde homo-journalisten pootje

lichten

door PETER PRINGLE, *Par 31*
The Independent

WASHINGTON - Het Witte Huis heeft, toen president Nixon er de scepter zwaaide, geprobeerd uit te vissen welke leden van het Witte Huis-perscorps homoseksueel waren. De regering-Nixon werd steeds achterdochtiger over de pers.

Volgens een pas ontdekt memorandum van de FBI, die destijds onder leiding stond van J. Edgar Hoover, had de chefstaf van het Witte Huis, H. R. Haldeman, de FBI-baas opgebeld om te vertellen dat Nixon een volledige opgave wenste van de homoseksuele Witte Huis-journalisten, 'bekend of verdacht'.

Het memo, dat gedateerd is op 25 november 1975, zegt verder: "Ik dacht dat we al wat materiaal hebben. Haldeman noemde (namen uitgewist...) en een paar anderen over wie algemeen gefluisterd wordt dat ze zo zijn. Ook even kijken of er nog andere dingen in het spel zijn. Hij, de president dus, is geïnteresseerd

in wat wij zoal weten of nog aan de weet kunnen komen. Ik heb Haldeman gezegd dat we er meteen achterheen gaan. We moeten de gegevens zeker niet later dan vrijdag door kunnen sturen."

Haldeman, die tegenwoordig in Californië woont waar hij een paar kleine zaken heeft, zei tegenover de Washington Post dat hij zich het gewraakte telefoontje aan Hoover niet kan herinneren. Ook wist hij niet meer of de FBI-directeur hem een antwoord heeft gegeven. "Er gaat geen lichtje bij me branden", zei hij. Ook Charles Brennan, een van de FBI-stafleden aan wie het memo was gericht, zei zich niets te kunnen herinneren. "Het was zeventien jaar geleden", merkte hij op.

Geobsedeerd

Het memo werd naar boven gehaald door de Californische onderzoeker Robert Ranftel, die aan het neuzen is in de kortgeleden voor het publiek vrijgegeven archieven van Hoover. Mensen die de werkwijze van Hoover

goed kennen zeggen dat dat de FBI-directeur gewoonlijk nota maakte van elk telefonisch of mondeling contact met het Witte Huis. Hoover was volgens deze ingwijden werkelijk geobsedeerd door het verschijnsel homoseksualiteit.

(Volgens het boek *Geheimen en Geveeld: het leven van J. Edgar Hoover*, door Richard Gid Powers - vrijdag 27 november in deze krant besproken door Angie Berg - heeft Hoover 'het' mogelijk zelf gedaan met zijn geliefde adjunct Tolson. Als over Hoovers beweerde seksuele voorkeur gemompeld werd stuurde hij er onmiddellijk mensen op af om het gerucht de kop in te drukken, red.) Volgens de decaan van de Communicatie-school aan de Amerikaanse Universiteit, Sanford Ungar, schreven veel mensen Hoovers bezetenheid van het onderwerp homoseksualiteit toe aan diens eigen onzekerheid over zijn seksuele identiteit. Sanford schreef daar al over in zijn in 1976 gepubliceerd boek 'De FBI, een ongcensureerde blik achter de schermen'.

Commissie PvdA tegen onderhoudsplicht voor homoseksuele relaties

Van onze *parlementsredactie*
DEN HAAG - Individuele aanspraken zijn te verkiezen boven het gelijkstellen van lesbische en homoseksuele relaties aan het huwelijk. Dit staat in een advies dat een commissie uit de PvdA gisteren onder de titel 'Vrolijk voorwaarts' aan de partij heeft uitgebracht.

Kern van het advies is dat de PvdA een homopolitiek moet opzetten, waarvan bestrijding van 'heteroseksisme' de kern is. De commissie beschouwt een wederzijdse onderhoudsplicht voor andere relaties dan het huwelijk als een typisch voorbeeld van heteroseksisme. Deze term staat voor de 'vanzelfsprekendheid waarmee heteroseksuele relaties worden gezien als de maat voor alle dingen'. Volgens het advies moet de PvdA de in haar verkiezingsprogramma beloofde individualisering doorzetten. De commissie, onder leiding van COC-voorzitter Willemien Ruygrok, erkent dat individualisering als politieke eis niet erg populair is in het

democratisch socialisme. Maar zij beschouwt de keuze voor deze route als essentieel voor lesbiennes en homo's. Ruygrok drukt zich in een toelichtend artikel in de partijkrant van de PvdA nog krachtiger uit: "Zadel samenwonende homoseksuelen niet op met dezelfde misselijk makende afhankelijkheid als het huwelijk al jarenlang doet ten aanzien van hetero's. 'Even slecht is ook gelijk', maar daarom nog niet iets om na te streven."

Reden voor de krachtige aanpak op individualisering is de vrees onder homo's voor aantasting van hun privacy. "Het hoe dan ook registreren van van levenssituaties is voor homoseksuele mannen en lesbische vrouwen nu eenmaal wat anders dan voor samenwonende hetero's", aldus de nota. De commissie dringt er ook krachtig bij de PvdA op aan vast te houden aan een wet Gelijke behandeling, die geen uitzonderingen toestaat aan christelijke instellingen. Verder moet de PvdA zich inspannen om de zedelijkheidsbepalingen in het strafrecht te schrappen.

Homo's afgekeurd om 'geestelijke labiliteit'

Van onze *redactie samenleving*
AMSTERDAM - Er zijn volgens het homoblad Gay Krant opnieuw homoseksuelen afgekeurd voor het leger op grond van een S-5 verklaring (geestelijk zeer onstabiel). Tien jaar geleden werd besloten dat deze verklaring alleen nog mag, als het ook werkelijk om geestelijke onstabieliteit gaat. S-5 mocht niet meer als kapstok dienen om homo's te weren, omdat het als geestelijk labiel te boek staan in het maatschappelijke leven nadelig doorwerkt. Uit onderzoek van de stichting homoseksualiteit en krijgsmacht zou blijken dat S-5 opnieuw wordt aangevoerd om homo's af te keuren. Bewijzen in de Gay Krant ontbreken

echter. Volgens hoofdredacteur Henk Krol zijn namen bekend van jongemannen die dit is overkomen. "De betrokken mensen wilden we echter niet met naam en toenaam publiceren". Krol verzekert dat in de afkeuringsrapporten zonder omwegen de homoseksualiteit als reden voor de S-5 verklaring staat vermeld. De stukken zijn toegestuurd aan de kamerfracties van de politieke partijen. Enkele kamerleden hebben toegezegd om, als de stukken daartoe aanleiding geven, de zaak aan de orde te stellen bij de behandeling van de begroting van defensie, eind januari. Het ministerie was niet bereikbaar voor commentaar.

Jezus en de Sint houden van VKS het homo-kind

"Jezus en de Sint houden van het homo-kind". En om te zorgen dat ook scholen met een religieuze signatuur de jonge flikker of pot niet aan de poort laten staan, heeft een groep homoseksuele oud-leerlingen van katholieke en christelijke scholen vrijdagochtend het Sint Vituscollege in Bussum bezet. Zij protesteerden tegen het wetsontwerp gelijke behandeling van het CDA. Dat maakt volgens de actievoerders de weg vrij om met een beroep op geloofsovertuiging leerlingen te weigeren die zich openlijk homoseksueel gedragen.

Blauwbekkend stond een handjevol spandoekdragers bovenop het plat tussen de school en het gymlokaal. Leider F. Michiels, oud-leerling van het college, wees de lacherige pubers op hun recht op zelfontplooiing. "Jullie weten het misschien zelf nog niet, maar ongeveer 10 procent van jullie is homoseksueel. Daar mag je straks wellicht op de soos voor uitkomen, maar niet in het openbaar."

Aan de leerlingen was de actie niet echt besteed. Uit de ramen klonk: "A-jax! A-jax!" Een leerling van de brugklas zag niet in waarom de actievoerders zich druk maakten. "Homo's moeten het zelf maar weten, mij maakt het niets uit." Ook een andere leerling begreep het niet helemaal. "Discrimineren? Ik heb een Turkse vriend!"

Met zachte hand stuurde de politie de actievoerders naar de hekken van het schoolterrein. Schoollei-

der J. van Putten vindt zijn school bepaald niet homo-onvriendelijk. Hij wilde om half negen met de lessen beginnen. "t Is me het dagje wel zeg, straks krijgen we ook nog Sinterklaas."

Cel in voor afpersing en bedreiging van homofiel

HENGELO/ENSCHEDA - De rechtbank in Almelo heeft gisteren de 21-jarige J. uit Enschede voor afpersing en bedreiging met zware mishandeling van een homofiele man uit Hengelo conform de eis veroordeeld tot negen maanden gevangenisstraf waarvan drie maanden voorwaardelijk.

De man perste op 12 september van dit jaar in het Enschedese Volkspark de Hengeloër onder bedreiging met een hobbymet een portemonnee met ongeveer 35 gulden af. Op 9 oktober zocht hij de man nog eens in diens woning in Hengelo op om geld te lenen. Toen dit werd geweigerd dreigde de Enschedeër de Hengeloër iets aan te doen.

Het slachtoffer, dat van het gebeurde op 12 september geen aangifte had durven doen, ging 9 oktober wel naar de politie.

Leger zou homoseksuelen weren

Door een *onzer redacteurs*

BEST, 28 dec. - Volgens het homo-opinieblad de Gay Krant zijn er opnieuw homoseksuelen afgekeurd voor het leger op grond van een S-5 verklaring (geestelijke onstabieliteit).

Uit een onderzoek van de Stichting homoseksualiteit en krijgsmacht zou blijken dat S-5 opnieuw wordt aangevoerd om homo's af te keuren. De stichting heeft in het afgelopen jaar verscheidene telefoontjes van afgekeurde homoseksuelen ontvangen.

Volgens Henk Krol, hoofdredacteur van de Gay Krant, zijn er zeker acht jongemannen op grond

van een S-5 verklaring afgekeurd. "In het kerstweekende heeft de Gay Krant nog eens twee telefoontjes binnen gekregen. Waarschijnlijk zijn zij slechts het topje van de ijsberg", aldus Krol. "Mensen durven er vaak geen ruchtbaarheid aan te geven uit angst hun verdere loopbaan te schaden. Bij ons zijn de namen wel bekend." Krol verzekert dat in de afkeuringsrapporten de homoseksualiteit als reden voor de S-5 verklaring staat vermeld.

Tien jaar geleden werd besloten dat een S-5 verklaring alleen mag worden afgegeven als er ook werkelijk sprake is van geestelijke on-

stabieliteit gaat en niet om homoseksuelen uit het leger te weren. Het te boek staan als geestelijk labiel werkt in het maatschappelijk leven nadelig door.

Bij het ministerie van defensie is niets over het onderzoek van de Stichting homoseksualiteit en krijgsmacht bekend. Een woordvoerder van het ministerie: "Sinds jaren worden homoseksuelen niet meer afgekeurd op grond van S-5. Het is absoluut niet mogelijk dat het nu weer wel zou gebeuren. Homoseksuelen kunnen worden afgekeurd als ze zelf problemen voorziet. Dit gebeurt echter nooit op grond van S-5", aldus de woordvoerder.

EO-Teletext meldt op 22 december 1987 :

ProefTT 371 di 22-dec 09.20:38

VAN ONZE CORRESPONDENT

De Britse regering wil een verbod op het in bezit hebben van kinderporno. Daarmee wordt zowel de handel als het bezit van kinderporno als een crimineel misdrijf beschouwd.

Minister Douglas Hurd van Binnenlandse Zaken bereidt daartoe een wet voor.

Het verbod sluit aan op een onderzoek van Scotland Yard. Daaruit bleek ondermeer dat Nederland een grote doorvoerhaven van kinderporno is.

Britse politici en Scotland Yard verweten Nederland dan ook een laks beleid te voeren. Index: 370

Lagerhuis verbiedt 'homo-propaganda'

Door onze correspondent
HIEKE JIPPES NR 1

LONDEN, 16 dec. — Engelse schoolkinderen mogen voortaan niet meer van hun onderwijzers te horen krijgen dat het samenleven van twee mannen of twee vrouwen net zo zegenrijk kan zijn als dat van man en vrouw. Onder gesis en geklap van homoseksuele mannen en vrouwen op de publieke tribune nam het Britse Lagerhuis het voorstel van Conservatieve parlementsleden gisteravond ten slotte aan.

Jenny woont bij Eric en Martin heet het boek dat de ongerustheid van sommige Conservatieve parlementsleden had opgewekt. „Duivels” noemde een vrouwelijk lid van de regeringspartij het werkje. „Hysterisch” noemde de oppositie die reactie. Labourwoordvoerder Ken Livingstone zei dat het ene exemplaar van 'Jenny etc.', dat jaren onopgemerkt in een schoolbibliotheek verscholen was geweest, door alle opwindende na ontdekking nu tot een topverkoop had geleid. Hij waarschuwde de Conservatieven dat ze nog maar een stapje weg zijn van Himmlers conclusie „dat degeneré's uitgeroeid moeten worden”.

Staatssecretaris Howard sloeg terug met de tekst van een folder die het plaatselijke bestuur van de Londense deelgemeente Haringey onlangs heeft verspreid. Daarin wordt

een lijst van goedgekeurde boeken opgesomd, waaronder een werkje waarin onderwijzers dwingend wordt voorgeschreven de trouwing thuis te laten en op school niet te praten over echtgenoot of echtgenote thuis. En het boek 'Jong, homo en trots' werd volgens de staatssecretaris op dezelfde lijst als aanbevolen lectuur voor boven-13jarigen vermeld.

„Het is terecht dat duidelijk wordt dat het bevorderen van homoseksualiteit door onderwijzend personeel, als zou het een familiërelatie betreffen, niet kan worden toegestaan”, aldus de regeringsvertegenwoordiger.

Ontruimd

Zo hoog liepen de sentimenten op dat de Speaker voor het eerst in 23 jaar de publieke tribune moest laten ontruimen. Het Labourparlementslid Tony Banks had de affaire toen al aldus samengevat:

„Ik ben niet homoseksueel, maar als ik dat wel was zou ik, hoop ik, de moed hebben hier op te staan en ervoor uit te komen, zonder dat ik bang zou hoeven zijn voor intimidatie of bedreigingen. Er zijn veel homoseksuele parlementsleden, hier en bij de oppositie, die die moed niet hebben. De manier waarop onze maatschappij homoseksualiteit onderdrukt, maakt dat ze voor hun geaardheid niet kunnen uitkomen.”

Het debat zelf had toen ook al de nodige opschudding veroorzaakt. „Fascisten” en „fanaten” waren enkele van de termen die de oppositie de Tories naar het hoofd slingerde.

De liberaal Simon Hughes, indier van het amendement, noemde het omstreden artikel in het wetsontwerp „irrelevant” omdat de maatregel gericht is tegen slechts enkele „linkse” gemeentebesturen in de stad Londen. Labourwoordvoerder Tony Banks zei dat het artikel „een gevaarlijke stap op de weg naar intolerantie” is.

Labour bang voor het sop van de 'homo' seksualiteit

De conservatieven en socialisten in het Britse Lagerhuis zijn in een bizarre politieke strijd gewikkeld om de gunsten van de anti-homoseksuele kiezers. Dit heeft ertoe

Voorlichten mag alleen nog over 'mannelijk-vrouwje'

De „bevordering van homoseksualiteit door plaatselijke besturen en overheidsinstellingen” mag niet meer in Groot-Brittannië. Een poging van de Liberalen in het Lagerhuis om het wetsontwerp Plaatselijk Bestuur zodanig te amenderen dat „seksuele voorlichting op scholen het bewustzijn van verschillende seksuele orientaties” mag behelzen, strandde dinsdagnacht met 309 tegen 205 stemmen. De Labourpartij kon zich, na een intern conflict over

oet wetsontwerp, tenslotte in het liberale amendement vinden.

Nadat de uitslag van de stemming was bekendgemaakt, werd vanaf de publieke tribune luid geprotesteerd. Deze moest worden ontruimd en de zitting van het Lagerhuis werd vijf minuten geschorst.

GRANDE-BRETAGNE

L'homosexualité mise au ban de l'école

Les députés britanniques viennent d'adopter une loi interdisant les ouvrages vantant les mérites de la vie en couple gay.

Londres, de notre correspondante

La séance de la chambre des Communes a été exceptionnellement suspendue mardi soir, pour permettre l'évacuation d'urgence de la galerie réservée au public. Un groupe de manifestants était venu protester bruyamment contre la législation adoptée par les députés britanniques, interdisant la promotion de l'homosexualité dans les écoles. Grâce aux députés conservateurs, Dame Jill Knight, offusquée et vaillante, garante de la bonne moralité de la jeunesse britannique, les autorités locales n'ont plus le droit de faire imprimer ou de diffuser des ouvrages vantant les mérites de la vie en couple gay. La publication de brochures sur l'homosexualité et leur diffusion dans les établissements scolaires du royaume constitue donc dorénavant un délit.

Plusieurs députés se sont élevés contre cette mesure prompte à susciter l'intolérance et la bigoterie. Le gouver-

nement, accusent-ils, fonde son jugement sur des ragots, montés en épingle par la presse populaire. Les municipalités travaillistes de Londres et la très loicieuse Inner London Education Authority, ILEA, l'organisme qui chapeaute les établissements scolaires dans la région londonienne, glissaient depuis deux ans des ouvrages jugés peu recommandables sur les étagères des bibliothèques scolaires.

L'an dernier, Jenny vit avec Eric et Martin, un petit livre illustré, distribué dans les écoles du quartier Haringey à Londres, avait fait scandale. Jenny, une petite fille épanouie y racontait sa vie quotidienne d'une banalité irréprochable avec ses parents d'adoption, Eric et Martin. On voyait Jenny radieuse prendre le breakfast dans le lit de la luxure. Kenneth Baker, le ministre de l'Éducation, avait fait pression sur l'ILEA pour faire interdire la diffusion de ce livre. Un an plus tard, l'ILEA obéit et reti-

rait volontairement la publication.

La liste des publications « scandaleuses » distribuées par la municipalité très à gauche de Haringey s'est enrichie de plusieurs best-sellers: John, gay et fier de l'être a fait un tabac auprès des parents d'élèves horrifiés. L'ouvrage qui s'adresse aux adolescents de plus de treize ans promettait aux homosexuels une vie sexuelle pleine de ressources. « Vous découvrez bientôt ce que vous aimez et comment vous aimez: le faire. » Un manuel pratique détaillé qui avait déclenché les foudres du ministère de l'Éducation.

Autre titre sur la liste des ouvrages à proscrire: le roman *Le laitier est en route*. Le texte coupable se trouve en page 188. Il ose décrire l'aventure amoureuse entre un adolescent et son professeur. Deux malheureuses écolières de quinze ans avaient innocemment sorti l'ouvrage de la bibliothèque municipale. Pascale HUGUES

Britse socialisten eisen hoofd van „Gods agent”

Van onze correspondent
WIO JOUSTRA VK 10

LONDEN — De Britse Labourpartij heeft maandag het hoofd geest van de hoofdcommissaris van politie in Manchester, James Anderton. „Gods agent”, zoals Andertons bijnaam luidt, haalt regelmatig het nieuws met zijn fundamentalistische preken in het openbaar, waarvoor hij naar eigen zeggen de inspiratie — en zegen — van hogerhand ontvangt.

In een interview met het damesblad *Woman's Own* heeft Anderton de knuppel weer eens in het hoenderhok gegooit. „Misdadigers moeten worden afgeranseld tot ze om genade smeken”, aldus Anderton. „Ze moeten gestraft worden tot ze berouw tonen over hun zonden. Ik zou zelf misdadigers gemakkelijk kunnen bestraffen”.

In het „schuld en boete” interview herhaalt Anderton zijn omstreden standpunt dat homoseksualiteit als een misdaad moet worden beschouwd en dat aanraders en verkrachters moeten worden gecastreerd. En al die eisen komen van God, waar Anderton naar hij ten stelligste beweert „nauwe contacten” mee onderhoudt.

Zijn groteske klucht begint de politieraad van Manchester, een lichaam dat toeziet op het functioneren van de plaatselijke politie, de keel uit te hangen. Begin dit jaar sloten de Labourleiders van de raad en Anderton vrede, nadat de hoofdcommissaris op het ministerie van Binnenlandse Zaken plechtig had beloofd controversiële uitspraken eerst aan de raad voor te leggen.

Aanleiding voor het conflict was toen Andertons uitspraak dat homoseksuelen die het gevaar lopen Aids te krijgen „rondwervelen in een menselijke beerput die ze zelf hebben aangelegd”. In het interview met *Woman's Own* zegt hij: „Seksualiteit tussen mannen is een weerzinwekkend vergrijp, dat wordt veroordeeld door Gods woord en zou wettelijk strafbaar moeten zijn”.

De oppositie is van mening dat Anderton de politie belachelijk en ongehoorzaam maakt. Stephen Murphy, de voorzitter van de politieraad, zegt dat Anderton zich uitsluitend met het opsporen van misdaden moet bezighouden en niet met de bestraffing ervan. De regering heeft zich van Andertons uitspraken gedistancieerd.

„Ik zeg niet dat de meerderheid van de Conservatieven concentratiekampen voor homoseksuelen wil oprichten, maar ik verdenk een grote minderheid er wel van”, aldus Banks.

Het gaat de regering er volgens staatssecretaris Michael Howard om „die activiteiten op plaatselijk niveau te beëindigen waarbij een seksuele gerichtheid die niet als norm geldt, wel als norm wordt gepresenteerd”.

geleid dat Labour zich achter een wetswijziging heeft opgesteld waarin het gemeentebesturen wordt verboden homoseksualiteit in scholen te stimuleren. Tot grote woede van de linkervleugel van de partij.

Het verbod gaat zo ver dat onderwijzers niet eens meer met hun leerlingen mogen praten over de aanvaardbaarheid van homoseksuele relaties. Plaatselijke onderwijsautoriteiten in Londen, veelal leden van de Labourpartij waarop de regering-Thatcher het met name gemunt heeft, hebben gewaarshuwd dat een dergelijk rigoureuus verbod tot intolerantie in de klaslokalen kan leiden.

Bernie Grant, een van de eerste vier zwarte leden van de Labourfractie in het Lagerhuis, ging nog verder. „Deze clausule is een signaal voor fascisten dat de regering achter hen staat. De regering wordt onder de voet gelopen door een stelletje zwakzinnige rechtse fanaten. Dit is een uiterst gevaarlijke en moeilijke weg die ze opgaat.”

The Guardian plaatste de rei in een politiek perspectief. De „anti-gay” houding van de regering is volgens het ochtendblad te verklaren uit het feit dat „er vandaag de dag waarschijnlijk geen minder populaire groep in dit land is dan homoseksuelen”. De krant baseert die uitspraak op een vorig jaar gehouden onderzoek naar sociale attitudes van de Britten.

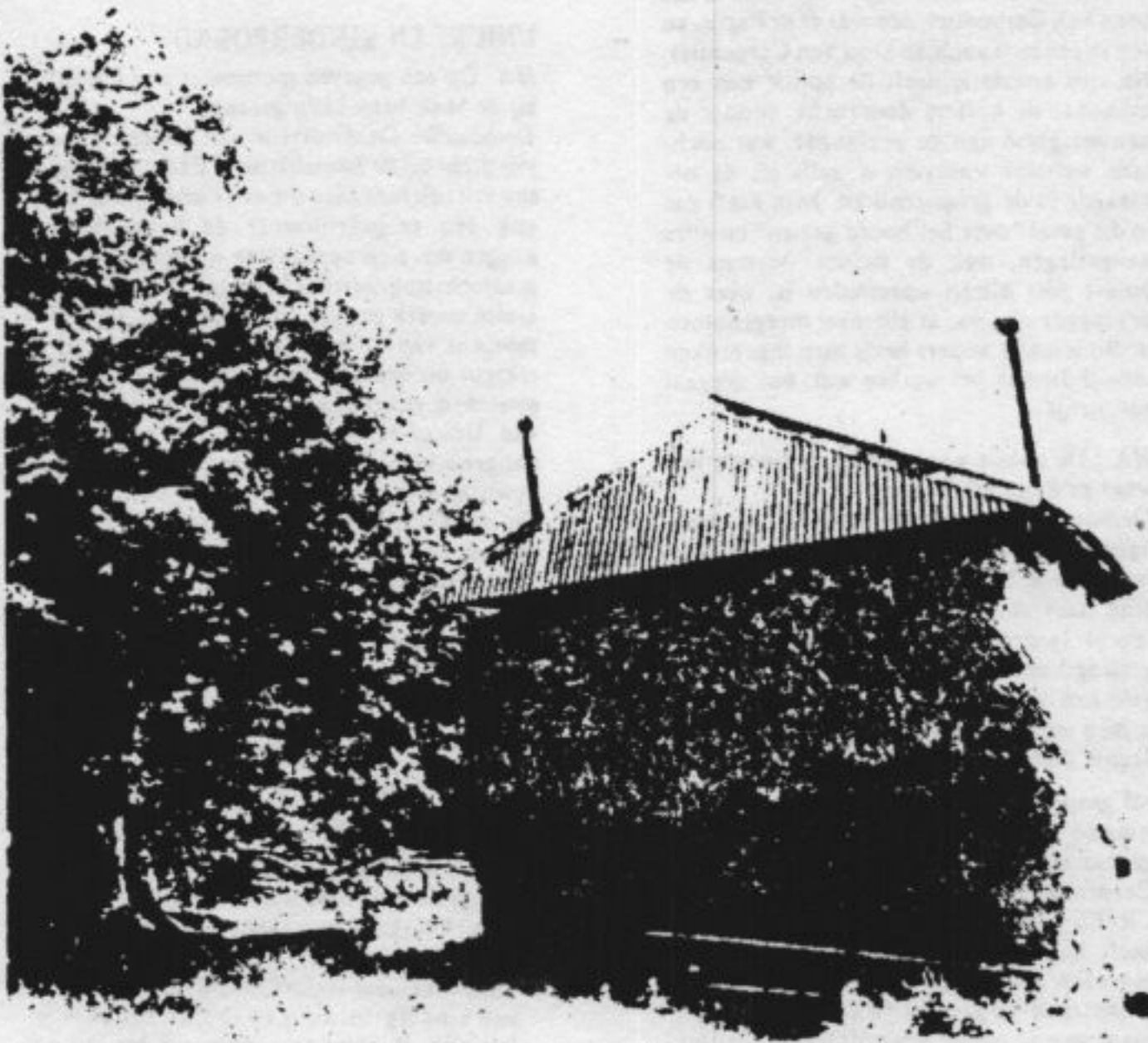
Daaruit is gebleken dat 70 procent van de Britse bevolking van mening is dat homoseksuele relaties „altijd of bijna altijd verkeerd” zijn. De vrees voor homoseksualiteit is toegenomen door het Aidsprobleem en steekt vooral de kop op wanneer er sprake is van contacten van homoseksuelen met kinderen. Meer dan de helft van de bevolking vindt homoseksuele onderwijzers onaanvaardbaar en een veel grotere meerderheid staat vijandig ten opzichte van pogingen in sommige scholen in Londen om homoseksuele relaties in een gunstig daglicht te plaatsen.

The Guardian beweert dan ook dat de vijandigheid en hatelijkheid ten

opzichte van homoseksueler moeilijk onderschat kunnen worden. Daarom zien de Tories grote voordelen in het beeld van de „anti-gay” partij. En daarom ook zou Labour bang zijn „met het sop van homoseksualiteit te worden overgoten”.

Anderhalf jaar lang is in een schamel rijtjeshuis in Emmeloord een kinderbordeel gehuisvest geweest. Jonge meisjes, tussen 14 en 16 jaar, lieten zich gebruiken door mannen die er fors voor wilden betalen. Het geld vloede echter niet in de zakken van de kindhoertjes, maar in die van hun 'beschermvrouwe': de 38-jarige prostituee Gerda H.K.S., afkomstig uit Friesland.

De Saturnusstraat in Emmeloord bestaat voor het grootste deel uit grauwbetonnen rijtjeshuizen. De uit betonelementen opgetrokken panden verrezen ruim tien jaar geleden op de drassige polderbodem. Wat een keurige wijk had moeten worden, verloederde echter al snel. Vochtproblemen en het huisvestingsbeleid deed gezinnen met jonge kinderen ijlings de benen nemen. De huizen werden dan ook langzamerhand vooral nog toegewezen aan gebroken gezinnen, bejaarden, alleenstaanden en probleemgezinnen. In elk blokje was wel een gescheiden vrouw met een of meer kinderen te vinden. Veel bewoners kwamen van buiten de polder. Door het vrije vestigingsbeleid werd iedereen toegelaten en zo kreeg ook Gerda S. in 1986 in de Saturnusstraat een huis toegewezen. In de buurt bemoeide men zich weinig met haar. Het sociaal contact is in deze wijk ver te zoeken. De buurtbewoners waren ervan op de hoogte dat ze gescheiden was en ze zagen haar geregeld lopen met haar twee dochtertjes, Natasja van 11 en Simone van 14.

advertentie

In de Noordoostpolder -die nu officieel Flevopolder heet- springt de betaalde liefde niet in het oog. Er zijn nergens 'rosse buurten', de paar thuiswerksters op dit gebied opereerden voornamelijk in hun afgelegen voormalige arbeidershuisjes aan een uitgestorven kale polderweg. Een enkele keer dook er in de plaatselijke krant, Het Nieuwe Land, een advertentietje van een 'tegen financiële vergoeding nette heren verennende jonge vrouw' op in de plaats Emmeloord, maar dat was een zeldzaamheid. Sedert de komst van Gerda S. en haar dochtertjes nam de frequentie van dit soort klantenwerving toe. In haar vorige woonplaats, een piepklein dorpje in Friesland, aan de rand van de polder, had Gerda S., die enkele keren gescheiden was, het beroep van prostituee uitgeoefend.

Hoewel ze aanvankelijke niet van plan was in Emmeloord hier opnieuw mee te beginnen, viel het leven van een sociale uitkering haar toch zodanig tegen dat ze de draad weer opnieuw oppakte. Ze plaatste op gezette tijden een sez-annonce in de krant. Uiteraard gebruikte ze een in prostitutiekringen als verdediglijk beschouwd schuilnaam, en verder werd alleen haar telefoonnummer vermeld. In de buurt viel niemand iets op, behalve dan dat er geregeld mannen op bezoek waren bij de buurvrouw, maar de intieme belevenissen op de zolderverdieping bleven verborgen. Moeder Gerda kon de uitoefening van haar beroep niet voor haar dochtertjes verborgen houden. Helemaal nieuw was het overigens

voor de meisjes niet: in hun vorige woonplaats hadden ze op dat gebied ook al het een en ander meegemaakt. Dochter Simone, die toen 14 jaar was, was daar voor het eerst ingeschakeld in het 'bedrijf', samen met een vriendinnetje van 15 jaar. Toen in Emmeloord al ras bleek dat ook hier de mannen meer aandacht hadden voor de dochter dan voor de moeder en honderden gulden wilden betalen voor het isbruiken van een minderjarige, ging Simone ook nu weer voor de bijl.

huishwerk

Simone was allesbehalve contact-gestoord, zoals zou blijken. Op school maakte ze enkele vriendinnetjes. Erna van 14 en José van 15 jaar.

De vriendinnetjes kwamen allebei uit gezinnen die bol stonden van spanning en ellende: geweld, overspel en drank. Bij Simone en haar moeder vonden een welkom onthaal. Ze mochten vaak bij hen blijven slapen. Een telefoontje naar huis was al voldoende om de ouders gerust te stellen, voorzover er al sprake van enige ongerustheid zou zijn. Langzamerhand ging er een nieuwe wereld open voor de vriendinnetjes. Dat de moeder van Simone op een wat ongebruikelijke wijze haar brood verdiende drong langzaam tot hen door. Gaandeweg werden de meisjes, die op seksueel gebied nog nooit wat met mannen te doen hadden gehad, ingewijd in de geheimen van de betaalde liefde. Van huishwerk ma-

SCHANDE IN DE POLDER

ken kwam niks meer terecht, het onderricht kwam van pornofilms, die in de naburige videotheek waren gehuurd. De moeder van Simone overstelpte de meisjes met geschenken en maakte ze op deze manier langzamerhand rijp voor haar plannen. De cadeau's moesten op een gegeven moment maar een terugbetaald worden. De hevig geschrokken meisjes begrepen best dat ze dat van hun zakgeld niet konden betalen, maar Gerda S. wist wel een manier. Als ze 'een uurtje lief waren voor een man' zouden ze veel verdienen. 'Simone doet het ook', zei ze er nog bij.

klanten

Over gebrek aan belangstelling hadden de kindhoertjes niet te klagen. Via mond-op-mond-reclame werd doorgegeven wat de Saturnusstraat te bieden had en van heinde en ver kwamen ze, de hoerenlopers met een voorkeur voor 'Lolita's', zoals in de porno-industrie misbruikte kinderen plegen worden aangeduid. Een kindhoeremadam Gerda S. vaarde er wel bij. Van elke 'ontvangst' moesten de meisjes het grootste deel aldragen voor 'wassen, kost en inwoning'. Bij de meisjes thuis hand niemand wat in de gaten. Daar was men allang blij dat ze zulke aardige vriendinnetjes hadden. De meisjes waren al eens van huis weggegaan, nu wisten ze in elk geval waar ze ze moesten zoeken. In de buurt kreeg men onderhand in de peiling dat er iets niet helemaal pluis was. Al die jonge meisjes die maar in en uit liepen, al die mannelijke bezoekers... Maar men deed er niet veel aan. Het Saturnusbordeel groeide uit. Mede door advertenties in de krant (moeder en dochter verwenen nette heren) werden de klanten gelokt, maar niet alleen klanten. Ook andere seksbazen kregen in de gaten dat er iets bijzonders aan de hand was en probeerden er een graantje van mee te pikken. De meisjes werden ingeschakeld bij een escort-service en zelfs ingezet in een echt bordeel. Vanaf dat

moment begon het hele zaakje uit de hand te lopen. Bij de politie kwamen klachten binnen van verontruste buurtbewoners en er werden al plannen gemaakt om in te grijpen, maar toen hielp het tot een handje. José, inmiddels 16 geworden, was zwanger geworden en wilde abortus laten doen. Haar vader ontdekte het en toen hij het verhaal had aangehoord stapte hij meteen naar de politie, die kort daarop een inval deed in het polderbordeel. Gerda S. werd aangehouden, op verdenking van het verleiden en aanzetten tot het plegen van onuchtige handelingen door minderjarigen met derden, zoals het wetboek dat uitdrukt, en tevens van het feit dat zij van dergelijke feiten haar beroep had gemaakt. Daarnaast wordt ze nog verdacht van fraude in verband met het verzwijgen van inkomsten voor de sociale dienst.

arrestatie

José is weer onder toezicht van de ouders gesteld, uiteraard met begeleiding. Simone en Erna werden naar een instelling gebracht, maar hebben inmiddels al weer de benen genomen. Twee weken na de arrestaties waren de ouders van Erna overigens nog steeds niet op de hoogte gebracht van wat hun dochter had uitgespookt. Volgens de woordvoerder van de politie in de gemeente Noordoostpolder beseffen de meisjes niet helemaal wat ze hebben gedaan. Duidelijk is dat de meisjes hooguit onder psychische druk zijn gezet, maar dat ze het 'werk' niet met tegenzin deden, getuige ook het feit dat de meisjes zelf op een gegeven moment moeder S. ervan weerhielden de politie te bellen. Gevreest moet worden dat de meisjes, nu ze eenmaal het verkeerde pad van geld en seks hebben bewandeld, nauwelijks nog in staat zullen zijn een min of meer 'fatsoenlijk' bestaan op te bouwen. En de woningbouwvereniging Noordoostpolder vreest een nog veel groter aantal onbewoonde huizen in de Saturnusstraat.

Het dossier van de afrekeningen...

DE ZAAK CRIES

HDMOKRANT DEC '87

We vinden het belangrijk dat een gedisciplineerde beweging die in de sensuïteiters in diskrediet is gebracht, de mogelijkheid krijgt haar standpunt naar voren te brengen. Deze tekst geeft echter niet het standpunt van de F.W.H. weer.

Begin maart dit jaar haalden de meest onwaarschijnlijke verhalen de krantekoppen. CRIES, een degelijke en serieus werkende pedogroep, zou in feite een draaischijf zijn voor een internationaal netwerk van kinderprostitutie en kinderpornografie. En iedereen geloofde het maar al te vlug. Ondertussen is duidelijk geworden dat de meeste kranteberichten vol fantasie zitten. We hadden een zeer onthullend gesprek met Jacques Delbouille die actief is in een organisatie die opkomt voor de constitutionele rechten van gevangenen. De zaak CRIES heeft hij van bij het begin van dichtbij gevolgd.

CRIES EN L'ESPOIR

HK: Welke doelstellingen had CRIES?
 Delbouille: CRIES (Centre de Recherche et d'Information sur l'Enfance et la Sexualité) werd enkele jaren geleden opgericht. De allereerste bedoeling was contact te leggen met pedofielen in de gevangenis. Later is het dan uitgebreid tot een grote organisatie. Het doel was een zelfhulpgroep voor pedofielen te worden: mensen moesten zichzelf leren aanvaarden en hadden hulp nodig om problemen bv. met de familie of het gerecht te vermijden. CRIES hield zich niet alleen daar mee bezig. Men gaf ook informatie, bv. rond zelfmoordpreventie. Op hun bijeenkomsten was eigenlijk iedereen die in nood zat, welkom. Het gaat hier duidelijk niet om een subversieve organisatie.
 HK: Kan je ons iets meer vertellen over de inhoud van L'Espoir?
 Delbouille: Het tijdschrift L'Espoir bestond al vóór CRIES en was oorspronkelijk 'een blad voor gevangenen (en niet uitsluitend voor pedofielen). Het is dan uitgegroeid tot een maandblad dat zich vooral bezighield met pedofilie. Ze drukten informatieve arti-

VERVOLG HK DEC.

kels af en wantoestanden zoals de zaak van Notaris X werden aangeklaagd. Er stonden zeer brave foto's in. Maar geen porno en geen kontakadvertenties zoals men beweert. Het tijdschrift werd trouwens vanaf het begin gedeponcerd op de rechtbank en was verkrijgbaar in de winkels.

DE PERS

HK: De pers en het parket hebben allebei de mensen een rad voor de ogen gedraaid. Wat zij schrijven en beweren, strookt niet met de realiteit. Eerst de pers.

Delbouille: Het eerste artikel over de zaak CRIES is verschenen op 10 maart 87 in Le Soir en geschreven door René Hanquin. Deze man is geen verslaggever maar een opiniemaker. Hij heeft vroeger reeds verschillende keren paginalange artikels geschreven tegen pedofiele.

De volgende dag is de hele Belgische pers hem gevolgd in zijn beweringen.

Ook de Vlaamse TV heeft een rol gespeeld in de stemmingmakerij. Er is een opsporingsbericht verschenen van een jong kind dat seksueel misbruikt zou zijn. Welnu, deze foto is afkomstig uit een juridisch dossier van 1971. Het gaat hier om een Hollands of Deens dossier. Deze foto is opzettelijk getoond op het moment dat de aangehouden een kans op vrijlating hadden. Het was de bedoeling om de woede van de publieke opinie op te wekken zodat men dergelijke lui zeker niet zou vrijlaten.

Opvallend is wel dat men op dergelijke manier op de zaak terugkwam, telkens als er sprake van vrijspraak kon zijn. De zaak CRIES is ook eens het onderwerp geweest van een "L'Ecran témoin"-uitzending van de RTBF. Eerst werd de film "Pretty baby" vertoond en daarna was er een debat waar René Hanquin aan deelnam. Er was ook iemand aanwezig die CRIES trachtte te verdedigen, maar hij werd elke keer de mond gesnoerd door Hanquin. Ook de moderator deed daar flink aan mee, het mocht blijkbaar niet gezegd worden.

Wat het doorgeven van nieuwsberichten betreft, dat gaat op de volgende manier. De woordvoerder van de Gerechtelijke Politie seint alle berichten door aan het persagentschap Belga. De kranten hebben de berichten voor waarheid genomen, dergelijke sensationele items zijn gegeerd leesvoer. Een pikant detail is wel dat de kommandant in Brussel die het onderzoek naar CRIES leidt, een persoonlijke vriend is van René Hanquin.

HK: Heeft men ondertussen die verhaaltjes rechtgezet?

Delbouille: Ook nu er meer informatie beschikbaar is, is er nog niets veranderd. Ik heb verschillende keren een recht op antwoord gestuurd naar alle kranten, en er is niets gepubliceerd. Alleen in De Morgen van 6 juni heeft men de zaken rechtgetrokken. Volgens de Belgische wetgeving is een verdachte onschuldig tot zijn schuld bewezen is na een zitting van de rechtbank. Wel in alle kranten werden de namen van de verdachten voluit gepubliceerd, wat eigenlijk niet mag.

EEN AFREKENING MET CARPENTIER

HK: Nu het parket. Sommigen beweren dat het eigenlijk om een afrekening gaat.

Delbouille: Dat klopt. Philippe Carpentier - de voorzitter van CRIES - heeft een juridisch verleden. In '80 werkte hij als vertaler bij het Brusselse parket en kwam toen de beruchte microfiches B op het spoor. Deze microfiches B waren totaal illegaal, het zijn fiches waarop gegevens over privé personen - o.a. over hun seksuele geaardheid - staan. Deze microfiches B stonden ter beschikking van de GRB (Groupe de Répression du Banditisme), een afdeling die zich bezighoudt met alles wat feitelijk politiek is. Het is ook deze groep die het onderzoek van de Gerechtelijke Politie controleert.

Bon. Toen Philippe Carpentier deze microfiches B ontdekte, heeft hij die gekopieerd en aan het linkse weekblad "Pour" doorgegeven. Hij werd hiervoor licht veroordeeld. De zaak CRIES is een late wraakneming van het parket.

STAATSVEILIGHEID OOK BETROKKEN

HK: Is de zaak CRIES een afrekening naar één persoon toe, of gaat het nog verder dan dat?

Delbouille: Het gaat veel verder dan dat. Waarschijnlijk kunnen we over een precedent spreken. Een boel groeperingen hebben voor de Staat een storende aard, bv. homoseksuelen, anarchisten, extreem links, ook extreem rechts, religieuze minderheden, enz.

De Staat wil al wat stoort, elimineren. Men heeft eerst de pedofielen - de meest kwetsbare groep - aangepakt.

Waar het ook vooral om te doen was, was het adressenbestand van de abonnees. De Staatsveiligheid interesseert zich in principe voor alle fichiers van alle organisaties, al zijn de fichiers van sommige natuurlijk van meer belang dan andere. Hun doel is altijd een soort kopie van de fichier te bemachtigen. Alle activiteiten in de zaak CRIES waren erop gericht die fichier in handen te krijgen, en daar had men veel voor over. Bv. iemand 7 uur lang ondervragen zonder hem eten en drinken te geven tot hij kraakt en de code

van de fichier doorgeeft. Van de fichier van CRIES waren er drie kopies. Eén was in het bezit van Carpentier, één was er in Parijs, en één in een persoonlijke kluis van Carpentier. Na zijn arrestatie heeft de politie met een mandaat de koffers doorzocht, zonder de aanwezigheid van de beklaagde, wat nochtans wettelijk voorzien is, zelfs als de beklaagde in de gevangenis zit. Men heeft dat in dit geval "over het hoofd gezien" en alles aangeslagen, ook de fichier. Vermits de politie hier alleen opgetreden is, weet de beklaagde niet wat er allemaal meegenomen is. Bij iemand anders heeft men ingebroken terwijl die aan het werken was, ook illegaal natuurlijk.

HK: De politie was goed op de hoogte van waar ze moesten zoeken.

Delbouille: In het begin heeft de Staatsveiligheid geprobeerd om in CRIES te infiltreren. Dat is mislukt en daarom heeft men alles naar de Gerechtelijke Politie doorgegeven. Ik denk persoonlijk dat men er is in geslaagd een informant te vinden die geregeld aan de vergaderingen deelnam. Nadien is men iedereen gaan volgen.

Jean-Claude Bertrand heeft hierin ook een

rol gespeeld, volgens Philippe. Bertrand is iemand die vroeger Michel Decré heeft gehanteerd. Decré heeft hulp gevraagd aan Carpentier die Bertrand dan de toegang tot CRIES geweigerd heeft. Bij wijze van wraak heeft hij een aantal pikante, uit de lucht gegrepen getuigenissen afgelegd. Sindsdien is Bertrand vrijgelaten en zou hij een informant van de politie geworden zijn. Dat lijkt een tactiek te zijn die men overal gebruikt.

HK: En hoe ging de justitie te werk?

Delbouille: Het probleem is dat men in de eerste fase van het onderzoek soms bewijzen van onschuld doet "verdwijnen". Alle bewijzen dat er van prostitutie geen sprake was, zijn "verdwenen". Dit is geen uniek geval. Ik herinner mij een ander zogenaamd "zedendossier" van jaren geleden waarbij zowat 24 getuigenissen zijn "verdwenen" tijdens de eerste fase van het onderzoek. De enige raad die ik hier kan geven is: kom nooit af met bewijzen à décharge tijdens die periode, want die kan men doen verdwijnen. Leg je bewijs van onschuld enkel voor op de proceszitting zelf.

HK: Weet je iets over de behandeling van de gevangenen?

Delbouille: Door de slechte publiciteit in de pers hebben Philippe en ook anderen doodsbrengingen ontvangen en werden ze herhaalde malen gemolesteerd door opgehitste medegevangenen. Drie maanden lang zijn ze niet op de binnenplaats geweest, noch in de gangen, behalve als ze daartoe verplicht werden voor een ondervraging of zo. Ze staan onder een heel speciaal regime en worden duidelijk in het oog gehouden. Een voorbeeld: alle brieven die ze krijgen worden geopend en gefotokopieerd. Uiteraard gebeurt dit alleen in de hoop van nieuwe adressen te weten te komen.

UNICEF EN KINDERPORNO

HK: Op een gegeven moment is ook Unicef bij de zaak betrokken geraakt.

Delbouille: De directeur van Unicef stond vrij dicht bij de Socialistische Partij. Hij was een vrij tolerant man die van oordeel was dat ook een ex-gedetineerde de kans moest krijgen om zich opnieuw te integreren in de maatschappij. Michel Félu was zodoende bij Unicef tewerk gesteld als klusjesman. Op het moment van de huiszoekingen heeft de directeur uit een kast van Félu fotomateriaal genomen, enkel en alleen om de goede naam van Unicef te beschermen. Daarop is hij aangehouden wegens het verduisteren van bewijsmateriaal.

De directeur heeft daarna ontslag moeten nemen.

Vermeldenswaard is wel dat we weten dat er reeds geruime tijd politieke strubbelingen waren en dat zijn opvolger tot een andere politieke partij behoort. De meeste beschuldigingen kwamen trouwens van het personeel dat een andere directeur wenste. Zo zie je maar dat het bij zedendelicten ook om persoonlijke afrekeningen kan gaan.

HK: Heel de zaak heeft het image van

Unicef waarschijnlijk geen goed gedaan.

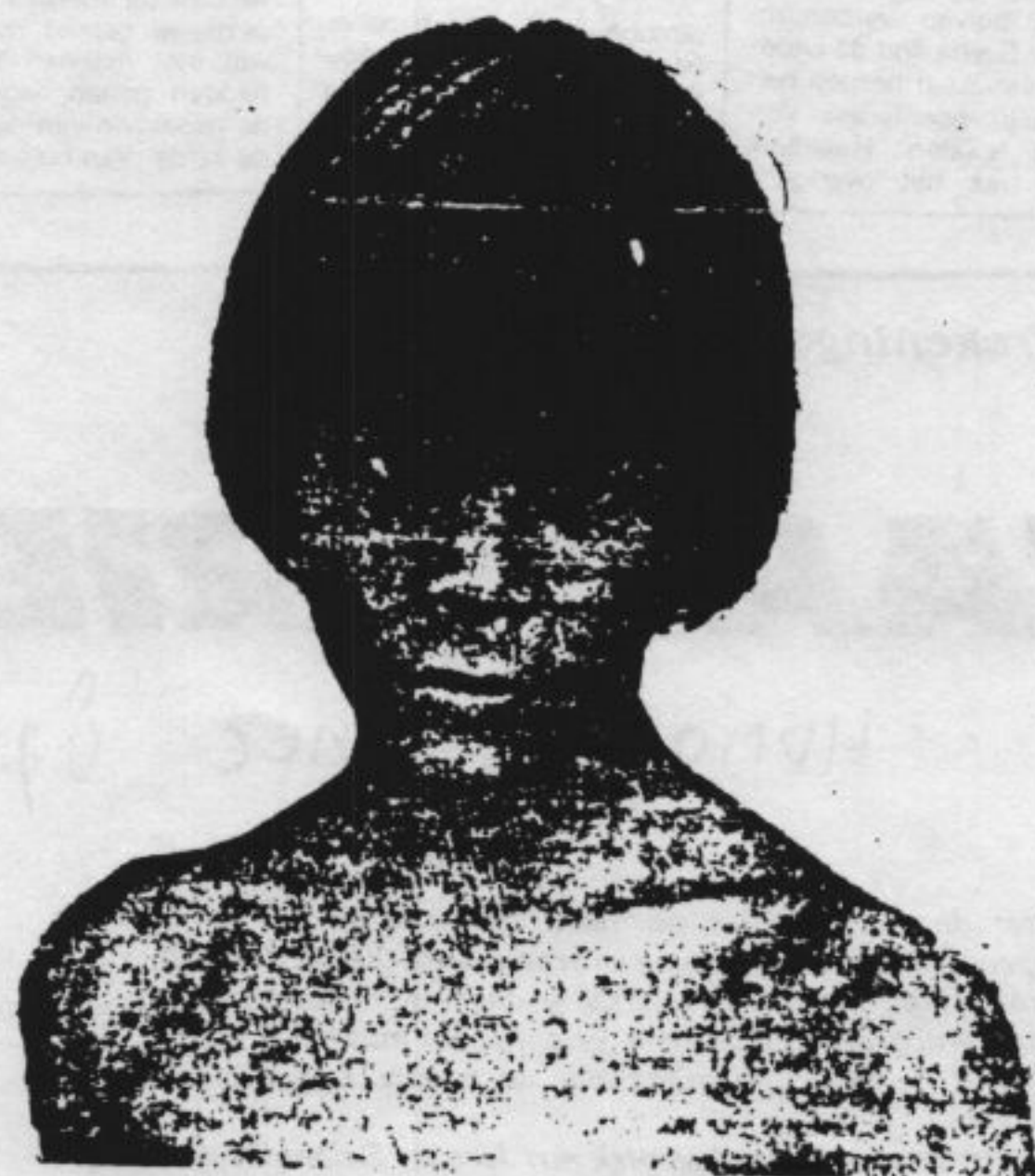
Delbouille: Unicef was duidelijk niet bij de zaak CRIES betrokken. Maar in heel de internationale pers, tot in Japan toe, is verschenen dat Unicef België bij een netwerk van kinderprostitutie en -porno zou betrokken zijn. Bijzonder krapuleus is het feit dat op deze manier onrechtstreeks de kinderen van de Derde Wereld hiervan het slachtoffer worden.

HK: Word je door je ervaringen met deze zaak niet ontmoedigd?

Delbouille: Helemaal niet. Dit maakt me

slechts kwader om verder te strijden. Mijn organisatie - die zich niet enkel bezighoudt met pedofielen en homo's - stuurt wetteksten, krantekoppen en stukken over de rechten van de beklaagde naar gevangenen, en dat is erg nodig. Iemand die een misdrijf begaat moet daarom niet automatisch zijn of haar grondwettelijke rechten verliezen. Zijn of haar grondwettelijke rechten moeten worden gewaarborgd. En dat verdwijnt in België hoe langer hoe meer.

Muniek Huysmans
met speciale dank aan
Walter Mortelmans voor zijn hulp.

Eén van de foto's die in L'Espoir verschenen zijn. Is dit porno?

EEN REKONSTRUKTIE

VERVOLG HK DEC.

We weten dat wat de kranten hebben geschreven, onjuist is. Wat is er dan wél gebeurd?

In november 86 besluiten de leden van CRIES hun tijdschrift L'Espoir meer bekendheid te geven en ze sturen naar verschillende verenigingen een prospectus.

Als reactie hierop wordt er door de voorzitter van één van die verenigingen een klacht neergelegd op het Brusselse parket.

Nog in november 86 ontvangt de Gerechtelijke Politie van Brussel een brief die gestuurd is door een gedetineerde die in de gevangenis verblijft. Deze brief maakt melding van het feit dat CRIES een netwerk van kinderprostitutie zou opgezet hebben.

Als gevolg hiervan is er op 27 november 86 een huiszoeking in de lokalen van CRIES. De namen van de aanwezigen worden genoteerd. Alle aanwezigen worden later aangehouden, behalve één persoon waarvan men al vermoedde dat hij een infiltrant was.

Eind 86 wordt Philippe Carpentier - die de stuwende kracht is achter CRIES - ernstig ziek (een kankertumor van 4 kg die begin 87 bij hem werd weggenomen). Om zich te ontlasten van werk, geeft hij de fiche van de abonnees op L'Espoir door aan Christian Jacque, zijn rechterhand. Michel Félu zal dan op zijn beurt deze lijst op een diskette van zijn computer zetten.

In januari 87 dient zich een anonieme tipgever aan bij de Gerechtelijke Politie en deze beweert dat op de vergaderingen van CRIES minderjarigen aanwezig zijn. Dit is echter een grove leugen. Als gevolg hiervan wordt er een proces verbaal opgesteld.

Vanaf dan wordt CRIES onder permanente observatie gesteld.

De dokter van Philippe Carpentier, dr. Dominique P., wil een schriftelijke kollekte organiseren onder de abonnees van L'Espoir voor de ziekenhuiskosten van Philippe. Hij neemt een listing mee naar huis en op dat moment wordt er bij hem een huiszoeking verricht. De listing en de personal computer worden in beslag genomen. Dominique P. die denkt aan de huiszoeking van november 86, verwittigt telefonisch de anderen en daarom wordt hij later opgepakt wegens bendevoorming.

Een 10-tal mensen worden aangehouden, waaronder Philippe Carpentier, Christian Jacque, Michel Decré, Michel Félu, dr. Dominique P. Een paar van de beschuldigingen: het nemen van onvindbare foto's, het afdrogen van kinderen in een zwembad.

De enige twee die wel degelijk de wetgeving hebben overtreden zijn Michel Decré en Michel Félu. Zij hebben inderdaad seks gehad met kinderen, er zijn hiervan polaroid foto's teruggevonden. Bij een huiszoeking worden er pornofoto's van kinderen gevonden. Zij hebben die inderdaad gemaakt, maar nooit voor commerciële doeleinden.

Ook een Antwerps ouderpaar wordt opgepakt omdat zij - volgens het parket - wisten dat Félu een relatie had met hun kind en hiervoor zouden betaald worden.

Dit koppel en Félu waren bevriende burens toen ze in Tienen woonden. Toen de ouders en Félu later verhuisden, resp. naar Antwerpen en Brussel, werden de vriendelijke contacten verder onderhouden en logeerde het zontje van 12 meermaals bij Félu. Enkele malen heeft Félu het koppel financieel geholpen in moeilijke omstandigheden. Het ging hier echter om leningen die al door de ouders werden terugbetaald.

Alhoewel CRIES als organisatie met de praktijken van Decré en Félu niets te maken heeft, spist het onderzoek zich van dan af toe op CRIES als centrum van kinderporno en kinderprostitutie.

Op 20 mei pleegt één van de aangehouden zelfmoord in de gevangenis. Hij was getrouwd, vader van vier kinderen. Hij was fotograaf, maar er zijn van hem nooit pornofoto's verschenen.

En nu?

5 personen zitten nog in voorarrest.

De onderzoeksrechter Paulus de Châtelet geeft het niet op en blijft voortzoeken.

Enkele weken geleden zijn er opnieuw 15 huiszoekingen geweest en is er computer- en videomateriaal in beslag genomen.

Een deel van de abonnees op L'Espoir hebben bezoek gehad van de plaatselijke politie met een informatie-opdracht. Men wou weten wat hun bestaansmiddelen en hun hobby's zijn, hoe hun woonst eruit ziet.

Decré en Félu gaven aan een 10-tal kinderen informatica-lessen (bij de kinderen thuis, met meeweten van de ouders). Ook deze kinderen zijn ondervraagd.

DE GEVOLGEN VAN DE ZAAK CRIES VOOR DE PEDOBEGEVING

Men heeft de sterkste pedogroep en de groep die het meest naar buiten kwam, geneukt. CRIES is monddood gemaakt, hun tijdschrift "L'Espoir" verschijnt niet meer.

De kleinere pedogroep "Stiekum" heeft alle activiteiten gestopt, hun tijdschrift "Woelrat" verschijnt ook niet meer.

Pedofielen zijn nogmaals voor de grote massa afgeschilderd als de "vieze venten in lange regenmantels die in de parken de kinderen met snoepjes verleiden, er seks mee hebben, pornofoto's maken en deze verkopen".

Britse politie rolt opnieuw bende VK 2 op wegens kindersex

Van onze correspondent

LONDEN — Voor de tweede keer in een week heeft de Britse politie in samenwerking met de sociale dienst een bende opgerold die zich bezig hield met kindersex. Scotland Yard arresteerde dinsdag in Londen 21 mannen en twee jongens van zestien jaar op verdenking van homoseksuele en pedofiele contacten met minderjarige kinderen.

De omvang van dit schandaal is nog niet te overzien. Dinsdagavond gingen in Londen geruchten dat meer dan honderd jongens tussen de tien en vijftien jaar het slachtoffer zijn geworden van de bende.

De meesten van hen zijn afkomstig uit Londen en omliggende graafschappen en waren volgens een woordvoerder van de politie veelal van „arme komaf". Het lokaas waar ze op afkwamen was zakgeld, speel- of snoepgoed. Hun ouders hadden geen idee wat er met hun kinderen is gebeurd, aldus de woordvoerder.

De arrestaties waren het gevolg van een onderzoek dat begon nadat een van de jongens uit de school klapte. Het duurde twee maanden en meer dan honderd agenten waren erbij betrokken. Verwacht wordt dat nog meer jongens zullen worden ondervraagd en dat meer arrestaties zullen volgen. De politie heeft een aantal pornografische films, boeken en tijdschriften in beslag genomen.

Vorige week werd in het stadje Congleton ten zuiden van Manchester een kinderporno-bende opgerold. Onder de achttien arrestanten bevonden zich ook ouders van enkelen van de zeventien kinderen tussen de drie en vijftien jaar.

in Engeland

NYN 2-12-87

Bende misbruikte jongens sexueel

Van onze redactie buitenland

LONDEN — De Engelse politie heeft een grote bende opgerold die kinderen sexueel misbruikte. Er zijn 23 mensen gearresteerd en 140 jongens ondervraagd, zo heeft Scotland Yard gisteren bekendgemaakt.

De slachtoffers, die in leeftijd varieerden van 10 tot 15 jaar, kwamen voornamelijk uit armere gezinnen. De politie arresteerde dinsdag 16 mensen bij invallen in woningen in het noorden en westen van Londen en in het graafschap Kent. De overige arrestaties werden verricht in de loop van een twee maanden durend onderzoek, dat begon toen een 10-jarige jongen onder rechterlijk toezicht werd geplaatst en vertelde dat hij sexueel misbruikt was.

Er werd één arrestatie verricht, waarna het onderzoek zich verder uitbreidde. De arrestanten zijn twee jongens van 16 jaar en 21 mannen, die in leeftijd variëren tot in de zeventig.

Ruim 140 jongens zijn ondervraagd door de politie en maatschappelijk werkers. Er worden

nog meer arrestaties verwacht en de politie zal waarschijnlijk met nog meer jongens praten. De meeste jongens kwamen uit Londen, maar er waren er ook die uit de graafschappen Berkshire, Wiltshire, Devon en Cambridgeshire kwamen.

De politie en de maatschappelijk werkers namen verklaringen af van de slachtoffers en onderzochten bewijsmateriaal, waaronder videofilms die in beslag zijn genomen in woningen van de arrestanten.

Commissaris David Stevens van Noordwest-Londen zei dat het winnen van het vertrouwen van kinderen die traumatische ervaringen hadden meegemaakt, de meeste tijd van het onderzoek kostte.

De slachtoffers worden maatschappelijke en geestelijke hulp geboden.

Britse politie rolt kindersexorganisatie op

UN 2

(Van onze correspondent Hays Thomas)

LONDEN — In een omvangrijke operatie heeft de Britse politie een groot aantal arrestaties verricht wegens ontucht met minderjarige jongens, de meesten tussen 10 en 15 jaar. De arrestaties vonden niet alleen plaats in Londen, maar ook in de wijde omtrek van de hoofdstad.

Volgens de politie is daarmee een wijdvertakte organisatie, die zich bezighield met kindersex, opgerold. De operatie was het gevolg van een onderzoek van maanden, dat begon toen een minderjarige jongen uit een tehuis vertelde dat hij seksueel was misbruikt. En het bleek toen al gauw, dat dit slechts de top van de ijsberg was.

In totaal werden achttien personen aangehouden, in leeftijd variërend van 17 tot 70 jaar. En inmiddels zijn al meer dan honderd jongens verhoord, die betrokken zijn geweest bij de acti-

viteiten van de organisatie, die de grifbetalende klanten met de kinderen in contact bracht.

Bij de arrestaties zijn grote hoeveelheden pornografische videofilms, boeken en bladen in beslag genomen. Verwacht wordt dat er spoedig meer aanhoudingen zullen volgen. En dat er ook meer kinderen zullen worden gehoord in Englands nieuwe seks-schandaal. In noordwest-Londen hebben de autoriteiten een speciaal telefoonnummer opgesteld, waar ouders en kinderen informatie kunnen geven en krijgen.

WIM SMIT*

Reclassering, pedofilie en Justitie

Een perpetuum mobile?

PROCES' DEC
(MAANDBLAD VOOR BEGRIPTING EN RECLASS.)

Ruim zeven jaar geleden kwam ik als reclasserings maatschappelijk werker in contact met Frans, een pedofiel. Diverse deskundigen, juristen en andere behandelaars heb ik, tot heden, vanuit hun beroepsrol met Frans zien omgaan, beoordelend, oordelend of veroordelend. Ook de maatschappij waar het justitiesysteem een onderdeel van is, bepaalt wat mag en niet mag. Normen en waarden veranderen, wat merkt Frans daarvan? Is hij ziek, crimineel of toch een gewoon mens met gedrag dat net iets meer afwijkt dan dat van de gemiddelde burger? In de zeven jaar dat ik Frans ken, merk ik dat er een systeem is ontstaan waarin ook ik een plek ben gaan innemen. Ik speel ook mijn rol in het systeem en stel me voor dat ik dat als hulpverlener doe.

De eerste kennismaking met Frans vond plaats op een politiebureau tijdens een vroeghulpgesprek. Ik ontmoette een wantrouwende man die me het gevoel gaf dat hij niets van me moest hebben. Al eerder was er over hem gerapporteerd over een 26.2 zaak doch de problematiek rond zijn pedofiel zijn was toen niet aan de orde geweest. Frans ging er vanuit dat ik de zoveelste was die van alles van hem moest weten en evenals andere hulpverleners wel zou komen vertellen hoe hij moest leven. Daarnaast wakte ook het visitekaartje van mijn instelling enige achterdocht zo vertelde Frans me later. Dat de contacten toch een vervolg kregen, kwam aldus Frans omdat hij merkte dat er van werkelijke belangstelling sprake was.

Inmiddels bestaat er een reeds jaren durend contact en vrijwel altijd liep er wel een justitiële procedure. Ook wanneer Frans op zee was (als kok bij diverse maatschappijen) bleef schriftelijk contact bestaan.

Dit verhaal beoogt niet een successtory te worden van de cliënt die middels reclasseringsactiviteiten weer een gelukkig leven is gaan leiden. Veel meer is het de bedoeling om over de schouder van Frans mee te kijken naar wat hij allemaal maakte vanwege zijn pedofiele geaardheid.

Korte levensbeschrijving van Frans

Hij werd drieënveertig jaar geleden geboren in een gezin waarvan vader meer dronk dan goed voor hem was. Dit werd hem nood-

* Reclasserings maatschappelijk werker Legert des Heils in Haarlem.

lottig toen Frans negen jaar oud was. Moeder, die in feite altijd alleen de opvoeding van Frans en zijn tien jaar oudere zus op zich had genomen, was erg dominant. Hoewel Frans op jeugdige leeftijd zelf in het geheim een pedofiele relatie had met een wat oudere man, kreeg hij als adolescent 'normale' belangstelling voor het vrouwelijke geslacht. Echter, moeder vond geen meisje goed genoeg voor haar zoon waarop deze gehoorzaam de relaties beëindigde.

Frans die toch al kampte met minderwaardigheidsgevoelens omdat hij wat kort was gebleven (in lengte) kreeg steeds meer moeite om contacten te leggen met volwassenen.

Door voortdurende bemoeienissen van moeder bleef Frans het kind, hetgeen zijn gestalte nog eens bevestigde. Nadat hij zijn diploma's voor het kok's vak had behaald besloot hij te gaan varen. Steeds meer begon Frans zich aangetrokken te voelen tot jongens (die jonger waren dan zestien jaar). In de periodes dat Frans in het land was hield hij zich veel op in de buurt van een kindershuis waar hij goede maatjes was met een aantal bewonertjes. Hij meende ze, zowel in affectief als in materieel opzicht wat te moeten verwennen, omdat ze al zoveel tekort kwamen. Op het moment dat ik Frans leerde kennen was hij al dertien maal in contact gekomen met justitie.

Frans, de 'lieve' pedofiel

Frans is een lieve pedofiel in die zin dat hij nimmer geweld gebruikte. Vanaf het eerste contact dat ik met hem had gaf hij mij de indruk echt van kinderen te houden. Hij onderhield contacten met jongens van veertien-vijftien jaar en tijdens de periodes dat Frans een vast vriendje had kwamen justitiecontacten nauwelijks voor. Meestal kregen jongens op een gegeven ogenblik meer belangstelling voor meisjes waardoor Frans weer terugviel in zijn eenzaamheid. De contacten die hij met volwassenen had waren sporadisch. Mensen in zijn omgeving veroordeelden hem slechts, vanwege zijn pedofiele neigingen. Niet zelden dronk Frans in deze periodes een stevige borrel waarna hij, zoals we dat noemden, op jacht ging. Met het stereotype beeld van het snoepje of de gulden trachtte hij dan aandacht te trekken van kinderen. Meestal waren er wel jongetjes die het interessant vonden. Het waren altijd de ouders of opvoeders van de kinderen die, als ze er achter kwamen, aangifte deden bij de politie.

Ook Frans zelf had als kind een pedofiele relatie gehad met een oudere man. Nadat zijn moeder dit merkte deed ze aangifte waarop de man tot een gevangenisstraf werd veroordeeld van zes maanden. Frans herinnert zich een enorm schuldgevoel waarmee hij als kind nergens terecht kon. Hij miste de relatie ook erg. Vaak dacht ik dat Frans in de relatie met deze man

compensatie zocht voor het gemis aan liefde van zijn ouders. Het lijkt er nu op dat Frans zich zelf aangetrokken voelt tot kinderen met een verminkt verleden.

Frans en zijn omgeving

Nadat moeder duidelijk was geworden dat haar zoon zich aangetrokken voelde tot minderjarige jongens, bleek ze geen andere mogelijkheden te hebben dan hem nadrukkelijk te adviseren 'gewoon te gaan trouwen', dan zou het wel overgaan. Voorts was van groot belang dat de buurt waar Frans opgroeide niet op de hoogte kwam van zijn deviant gedrag omdat dit tot schande zou zijn van de familie. Er kon nauwelijks over worden gesproken; de mogelijk vreselijke gevolgen van de sociale controle in de buurt moesten worden voorkomen. Het was voor de familie een opluchting dat Frans, toen hij voor het eerst met de gevangenis werd geconfronteerd, niet meer thuis woonde. Desondanks was het voor hen niet mogelijk de stap over de drempel van het Huis van Bewaring te nemen teneinde Frans daar te bezoeken.

De schande was te groot en de gevoelens van Frans waren daaraan ondergeschikt. Afgeschrikt door onbegrip, nog nauwelijks in staat zijn eigen gevoelens te accepteren, sloot Frans zich steeds meer af van de maatschappij die hem veroordeelde. Hij leefde in twee werelden, speelde naar buiten toe de rol die van hem werd verwacht maar zocht in toenemende mate troost bij kinderen. Hierdoor raakte hij verward in een systeem waarin hij in feite nog steeds zit. Regelmatig ervaart hij de strafrechtelijke consequenties van zijn gedrag maar geeft toch telkens weer toe aan zijn pedofiele gevoelens omdat hij zegt niet anders te kunnen. Bij kinderen zegt Frans warmte en liefde te vinden. Kinderen wijzen hem, in tegenstelling tot volwassenen niet af. Ze mogen hem en bij weinig volwassenen heeft Frans dat gevoel. Hij voelt zich niet geaccepteerd, echter dat gevoel zorgt er niet voor dat Frans zich aanpast, integendeel, hij keert zich af van zijn omgeving en richt zich met grotere overgave op zijn pedofiele contacten. Hij meent dat ook heterofielen niet kunnen worden gedwongen om bijvoorbeeld homofiele relaties aan te gaan.

Pedofilie en Justitie

De wetgeving

Sinds 1979 hebben zich 13 rechters, 3 rechter-commissarissen, 6 officieren van justitie en 7 advocaten met Frans beziggehouden. Het ging daarbij om de volgende wetsartikelen:

Artikel 239 - Openbare schennis der eerbaarheid
- Schennis van eerbaarheid waarbij een ander zijns ondanks tegenwoordig is. Maximale straf 2 jaar onvoorwaardelijk

Artikel 247 - Hij die met iemand, van wie hij weet dat hij in staat van bewusteloosheid of onmacht verkeert of met iemand beneden de leeftijd van zestien jaren ontuchtige handelingen pleegt of tot het plegen of duiden van zodanige handelingen of, buiten echt, vleeselijke gemeenschap met een derde verleidt wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren.

De verschillende juristen die Frans dienden te beoordelen deden dit allen vanuit hun beroepsvisie. De advocaat vanuit de belangen van Frans, de officier van justitie die de belangen van de maatschappij behartigt en tenslotte de rechter die, onbevooroordeeld ten opzichte van zichzelf dient 'recht te spreken'. Het zal daarbij duidelijk zijn dat ook juristen hun eigen normen en waarden hebben en deze, hoe dan ook laten meespelen in het juridische spel. Juist bij zaken, zoals die van Frans, waar bij tijd en wijlen de maatschappelijke discussie opstaat en Frans vele malen door verschillende rechtscolleges ook verschillend wordt beoordeeld, is het boeiend te zien hoe dat 'spel' wordt gespeeld.

Bij het bepalen van de strafmaat worden verschillende criteria gehanteerd. Enkele daarvan lijken op het eerste gezicht wel duidelijk. Zo dient de ernst van het misdrijf te worden vastgesteld.

In de zaak Frans zal het duidelijk zijn dat deze ernst door de ouders van de betrokken kinderen anders zal worden beoordeeld dan door de advocaat. De laatste zal trachten deze ernst wat te relativiseren.

Dezelfde 'ernst' zal door een lid van de werkgroep pedofilie van de N.V.S.H. worden aangevochten. Deze zal de zijns inziens positieve aspecten van pedofiele relaties trachten te benadrukken. Toch zal ter zitting de maatschappelijk geaccepteerde strafbaarheid centraal staan.

Ook de kans op herhaling zal gewicht in de justitiële weegschaal leggen. Daar waar een straf wordt opgelegd met de bedoeling de verdachte af te schrikken ter voorkoming van herhaling, lijkt in bepaalde 'gevallen' van enig nut voor de verdachte te kunnen worden gesproken. Echter, daar waar het strafbaar gestelde gedrag blijft voortduren, heeft zo'n straf nog slechts zin als vorm van vergelding of ter bescherming van de maatschappij (generale preventie). Veelal zal bij herhaling van crimineel gedrag zwaarder worden gestraft doch wanneer dat ook 'niet helpt', dan zal naar andere mogelijkheden worden omgezien. Het neven-effect van een gevangenisstraf was bij Frans dat hij trachtte 'zorgvuldiger' te werk te gaan teneinde de pak-kans te verkleinen. Het probleem, dat volgens Frans het pro-

VERVOLG PROCES DEC.

bleem van de maatschappij was, bleef bestaan. Slechts wanneer hij in staat zou zijn om zijn gevoelens jegens kinderen te bedwingen zou hij van justitie niets meer te vrezen hebben. Hij zou dan zijn aangepast.

De psychiater

Wanneer wordt getwijfeld aan de toerekeningsvatbaarheid van een verdachte, zal worden overwogen een psychiater in te schakelen. Men kent de zogenaamde forensische psychiater die werkt in dienst van justitie. Hem kan gevraagd worden een onderzoek te doen waaruit een en ander zal moeten blijken. In het uiterste geval zal een verdachte worden opgenomen in het Pieter Baan Centrum te Utrecht. In deze psychiatrische observatie kliniek van justitie zal in zo'n acht weken bepaald in hoeverre het delict de verdachte kan worden aangerekend.

Is de conclusie ontkennend, dan is behandeling, al dan niet in een T.B.R.-kliniek vaak het advies aan de rechtbank.

Ook in de psychiatrie bestaan er verschillende opvattingen over deze behandelingen. Een forensisch psychiater van naam komt tot de volgende uitspraak:

'Inrichtingen hebben vaak heel wat symptomen veroorzaakt in plaats van bestreden...'

Ook over Frans zijn diverse psychiatrische rapporten samengesteld. Het betrof steeds rapporten die na een enkel gesprek tot stand waren gekomen. Uit de beschikbare rapportage wordt duidelijk dat de diverse psychiaters fundamenteel verschillende opvattingen over Frans hebben.

In 1979 rapporteert de districtpsychiater:

'Een paedofiel die niet anders kan en niet in staat moet worden geacht dit gedrag te veranderen...'

In 1983 volgt hierop een aanvulling van dezelfde psychiater.

'Uitvoerige rapportage lijkt weinig zinvol; er zijn geen wezenlijke nieuwe gezichtspunten, een gevangenisstraf zal niet bijdragen aan een oplossing van de problemen...'

Na een aanhouding in Alkmaar komt een andere psychiater tot volstrekt andere conclusies.

'Onderzochte is thans, en tijdens het plegen van de ten laste gelegde feiten, alsook daarvoor, lijdende aan een ziekelijke stoornis der geestesvermogens die is te omschrijven als een in affectieve en cognitieve zin gestoorde persoonlijkheidsontwikkeling, zich manifesterend in oordeelstoornissen, seksuele obsessies en gedragsanomalieën.

Mijn conclusie is:

- Dat behandeling van onderzochte voor genoemde stoornissen noodzakelijk is en dat die behandeling gerealiseerd kan worden middels de S.P.D.'

De reclassering

Ter zitting was er vrijwel steeds een nieuw voorlichtingsrapport waarin de achtergronden werden belicht. De lijst van activiteiten, gericht op het voorkomen van herhaling van het pedofiel gedrag werd steeds indrukwekkender. Frans gaf te kennen wel anders te willen maar niet te kunnen. Ik voelde de goedkeuring van de justitiële autoriteiten bij al de pogingen die we ondernamen om Frans 'aan te passen'. De reclasseringsinbreng wierp vruchten af in het terugdringen van de straffen. In de contacten met diverse rechtscollages bleek sprake van verschillende benadering en beoordeling. Een officier van justitie vertelde telefonisch persoonlijk niet zo veel moeite te hebben met het gedrag van Frans, doch hij diende wel op te treden omdat het nu eenmaal strafbaar gesteld gedrag was. Een andere officier van justitie vertrouwde me toe dat Frans het Huis van Bewaring zou mogen verlaten zodra er een schip was gevonden waarop hij voor langere tijd zou gaan varen en zo gebeurde het ook.

Vrijwel steeds waren de rapporten gelezen. Men had moeite met passages die wezen op de onmogelijkheid van gedragsverandering. Slechts wanneer Frans toegaf fout te zijn en op welke manier dan ook wilde proberen herhaling te voorkomen, dan was er mee om te gaan. In feite was recidive steeds gegarandeerd. Middels het 'regelen' van een 'behandeling' was Frans buiten de gevangenis te houden. Dit riep bij mij menigmaal ambivalente gevoelens op doch ook ik hield mezelf telkens voor dat Frans mogelijk door zijn afkomst in een pedofiele rol was terechtgekomen en dat middels de een of andere therapie zijn minderwaardigheidsgevoelens zouden kunnen worden verminderd. Vaak voelde ik me ook de speelbal van rechtbank en andere deskundigen. Uiteindelijk werd steeds duidelijker dat Frans poogde te veranderen, niet omdat hij dat wilde maar omdat de reactie van de maatschappij op zijn gedrag ondragelijk was.

De N.V.S.H.

In 1980 werd Frans opnieuw in het Huis van Bewaring geplaatst. Omdat Frans, vanwege de detenties steeds zijn pogingen zag stranden om in het arbeidsproces iets op te bouwen, zochten we naar mogelijkheden waardoor hij zijn leven als pedofiel zó kon inrichten dat hij niet telkens in conflict kwam met justitie.

Middels een geheim telefoonnummer kwam ik in contact met een stafid van de werkgroep pedofilie van de N.V.S.H. Maandelijks werden contactavonden door deze werkgroep georganiseerd waarbij er weliswaar niet voor partners werd gezorgd maar waar de mogelijkheid werd geboden om in een ongedwongen sfeer over pedofilie te praten zonder dat men zich daarvoor behoefde te schamen. Hierdoor zou een stuk spanning kunnen verdwijnen. Naar buiten toe stelde men zich bewust erg gereser-

veerd op vanwege de maatschappelijk geldende normen ten aanzien van pedofilie. Stellig werd niet op provocerende wijze op acceptatie aangedrongen.

Er vonden, nog in het Huis van Bewaring een tweetal gesprekken plaats tussen Frans en genoemd stafid. Frans verlangde meer strijd voor acceptatie van pedofilie van de werkgroep en haakte al bij voorbaat af.

De sexuoloog

In 1981 diende Frans zich opnieuw voor de rechtbank te verantwoorden. Hij was er inmiddels van overtuigd dat de nevenwerking van zijn geaardheid hem in alle andere dingen dermate blokkeerde, dat hij, wanneer dat nog mogelijk was geweest, zich zou willen hebben laten castreren. We namen contact op met een gerenommeerd sexuoloog. Deze schreef 'andrecur 50' voor, een middel waardoor seksuele prikkels werden gedempt. Frans schrok van de op de bijsluiters vermelde mogelijke bijverschijnselen maar hij besloot het toch te proberen. Vanuit Lagos (Frans was weer op zee) schreef hij dat hij het spul overboord had gezet omdat hij er depressief van werd en twijfelde aan de zin van het leven. Daar kwam bij dat hij aan pedofiele contacten geen behoefte had op zijn reizen 'in den vreemde'.

In een latere fase zou Frans nog eens bij de sexuoloog terugkomen met het verzoek om middels gesprekken wat verder te komen. De gesprekken die volgden duurden zo'n 15 minuten per keer en beoogden daarmee de spanningen te reguleren en niet de door justitie gestelde doelen te bereiken. Hierop is Frans er mee gestopt.

Het psychiatrisch ziekenhuis

In juni 1982 wilde Frans, onder dreiging van nieuwe aanhoudingen opnieuw een poging doen om voorgoed van de problemen bevrijd te worden. Via een relatie was ik er op gewezen dat een psychiatrisch ziekenhuis in de omgeving een therapie kende voor mensen als Frans. Op zijn verzoek zou ik hem vergezellen. Op de bewuste dag kwam hij 's morgens vroeg, lichtelijk aangeschoten op mijn bureau. (Een signaal betreffende zijn werkelijke motivatie?) Toch wist hij zich in het in-take gesprek goed uit te drukken. Men twijfelde wat aan zijn motivatie omdat een opname van justitie-klanten wel gebruikt wordt als paraplu voor gerechtelijke procedures. Men wilde graag nog wat schriftelijke rapportage ontvangen en teneinde de werkelijke motivatie te testen was het gebruikelijk dat patiënten de eerste twee weken doorbrachten op een afdeling met andere nieuw-binnengekomen patiënten. Daarna zou de eigenlijke behandeling kunnen beginnen. Deze zou er niet op gericht zijn om Frans van zijn pedofiele geaardheid af te helpen maar meer om hem er op een wijze mee om-

te leren gaan zodat niet heel zijn leven er door bepaald werd. Zowel Frans als de staf van het ziekenhuis namen een week bedenktijd alvorens te beslissen.

Frans had een moeilijke week; hij was er bang voor om twee weken in 'een hok met allerhande gestoorde' gestopt te worden.

Zijn pensionhouder deed pogingen hem er van te weerhouden aangezien Frans zijn leven gebrandmerkt zou zijn als psychiatrisch patiënt. Vlak voor Frans zijn besluit kenbaar moest maken liet het ziekenhuis weten hem niet op te nemen. Men was tot de conclusie gekomen dat Frans in feite niets wilde veranderen aan zijn situatie. Hoewel Frans ook zelf zou hebben afgezien van een behandeling, was hij boos en teleurgesteld dat hij was afgewezen. Iedereen vond dat hij moest veranderen en nu had hij zich aangemeld en konden ze niets met hem...

De G.G.-G.D.

Januari 1983 diende Frans zich op het politiebureau te melden. Enkele aangiftes moesten worden onderzocht. Tot zijn eigen verbazing werd hij enkele dagen later weer heengezonden. Wel had hij bezoek gekregen van een sociaal-verpleegkundige van de G.G.-G.D. Ze werd door de recherche ontboden omdat men dacht dat Frans wel hulp kon gebruiken. (Het reclasseringscontact werd over het hoofd gezien.) Bij het gesprek was tevens een stagiaire-psychiater aanwezig.

De conclusie uit dat gesprek luidde:

De weigering van het psychiatrisch ziekenhuis is terecht. Hij weet goed wat hij wil en een psychiatrisch etiket is onterecht.

Ook hier wordt het onderscheid tussen de 'lieve' en de 'agressieve' pedofiel gemaakt. Feitelijk zou er met Frans niets aan de hand zijn omdat hij zichzelf voor 100% accepteert. Frans zal niet behandelbaar blijken te zijn. Slechts de agressieve pedofiel is behandelbaar, niet met betrekking tot zijn pedofilie doch vanwege zijn agressie. Mensen die iets aan hun geaardheid willen doen zijn op een medicinale aanpak aangewezen. Wanneer er hulp nodig is bij het verwerken van depressies, als gevolg van de geaardheid, dan zouden er daarvoor wel mogelijkheden beschikbaar zijn bij de G.G.-G.D..

Het R.I.A.G.G.

In 1984 werd de laatste poging ondernomen in overleg met Frans, naar mogelijkheden te zoeken voor een andere aanpak van de problemen. Frans was in Alkmaar in verzekering gesteld en hij zou worden heengezonden nadat er een mogelijkheid tot behandeling was gevonden (!). Omdat de sexuoloog Frans wel kende en de behandelend rechter-commissaris geen voorwaarde stelde aan de behandeling werd overeengekomen dat hij zich daarvoor een gesprek zou versoegen. Het bleef bij dat ene

VERVOLG PROCES DEE

gesprek en Frans was weer vrij. Eerder had ik gesproken met een psycholoog van het R.I.A.G.G. omdat ik had vernomen dat deze zich bijzonder interesseerde voor pedofiel gedrag. Hij meende mogelijkheden in huis te hebben die waren geënt op de zogenaamde ontwikkelingspsychologie die stelt dat pedofilie een gevolg kan zijn van ontwikkelingsstoornissen.

Op een psycho-analytische manier zou men te werk gaan. Echter, het eerste gesprek diende plaats te vinden in tegenwoordigheid van Frans, zijn zuster en zijn moeder. Dit wilde en kon Frans zijn oude, starre moeder niet aandoen. Dit betekende tevens het einde van de zoveelste poging om 'iets' op gang te brengen.

Hoe wordt Frans op zijn plaats gehouden?

Moeder is niet in staat om tot wezenlijke contacten te komen, ze ontkenne deels de gevoelens van haar zoon, en het zijn juist deze gevoelens die zo belangrijk voor hem zijn.

Justitie dient het gedrag van Frans te blijven veroordelen al is al het mogelijke gedaan om hem aan te passen. In feite heeft het criminele etiket er alleen maar toe bijgedragen dat hij nog meer werd geïsoleerd van de maatschappij.

Psychiatrische rapporten waren tegenstrijdig en werden alleen gebruikt wanneer een behandeling of iets dergelijks werd voorgesteld.

De seksuoloog pastte een medicinale castratie toe omdat Frans een seksueel probleem zou hebben. Het leuke dat hij had werd hem ook nog afgenomen. Het bleek geen echte oplossing te zijn.

Wegens gebrek aan motivatie kon het psychiatrisch ziekenhuis niets met Frans en de G.G.-G.D. wilde alleen iets doen met mogelijk optredende depressies als gevolg van justitieel ingrijpen op zijn pedofiel gedrag. Ten aanschouwen van zijn familie zou tenslotte de psycholoog nog kunnen helpen maar dat kon Frans niet aan.

Tenslotte de reclassering als smeermiddel in het systeem. In feite staat ook in onze contacten het pedofiel-zijn centraal en dit, terwijl Frans méér is dan dat. Zijn overige kwaliteiten worden voortdurend ondergesneeuwd door zijn seksuele voorkeur.

Na jaren van pogingen mijnerzijds om Frans middels de diverse verwijzingen van zijn problemen af te helpen, begon ik me te realiseren dat het voor mij een probleem werd. Tot heden had ik in 'de zaak Frans' zo'n 265 contacten en schreef ik 6 voorlichtingsrapporten. Dit alles zal tot steun van Frans zijn geweest maar oplossingen zijn er niet gevonden.

Ik kan dan ook niet anders concluderen dat al de pogingen om Frans aan te passen aan de door de maatschappij gestelde normen geen effect hebben gehad.

De maatschappij wilde hem veranderen maar in wezen had

Frans alleen problemen met de maatschappelijke en justitiële gevolgen van zijn gedrag. Telkens koos hij er weer voor om die gevolgen te dragen al zou hij liever zien dat de wet in zoverre wordt aangepast dat zijn gedrag legaal is. Echter, die oplossing zal en kan Frans van mij niet verwachten.

Hoe tracht ik de vicieuze cirkel te doorbreken?

De route welke ik de afgelopen zeven jaar met Frans ben gegaan heeft niet tot oplossingen geleid. Het contact dat ik met hem heb zal voorlopig nog wel blijven bestaan en ook zal er wellicht door justitie weer om voorlichting worden verzocht. Ik zal moeten rapporteren dat ik geen oplossingen heb en hoogstens kan ik doorgeven wat Frans als oplossing ziet. Als ik Frans serieus neem dan moet ik hem de keuze laten om te veranderen. Hij is oud en wijs genoeg en het zou niet goed zijn wanneer ik hem ook al als een kind ga behandelen.

Oplossingen komen misschien via heel andere wegen. Onlangs werd zijn huidige vriendje zestien jaar zodat het contact nu niet meer strafbaar is. Enkele maanden geleden werd er vanwege contact met hetzelfde vriendje nog een onvoorwaardelijke gevangenisstraf opgelegd. Deze zaak zal te zijner tijd nog in Hoger Beroep worden behandeld.

Ik zal er vermoedelijk ook zijn, wellicht met een rapport waar- in staat dat de vicieuze cirkel lijkt te zijn doorbroken en dat dat niet mijn verdienste is of van de hulpverlening.

Alleen ... juridisch gezien is Frans dan geen pedofiel meer.

JAN SCHUIJER*

Een echo van artikel 248 bis

Niet lang geleden zond de VPRO-radio een documentaire uit over het strafwetsartikel 248bis, het verbod op homoseksuele contacten met minderjarigen, dat van 1911 tot 1971 in ons Wetboek van Strafrecht figureerde. Uit de getuigenissen werd nog eens duidelijk welk een verwoestende werking dit artikel op talloze levens heeft gehad. Het zijn juist deze persoonlijke ervaringen die, meer dan welke rechtswetenschappelijke beschouwing ook, het inzicht vergroten en de toehoorder tot nadenken stemmen. Daarin ligt ook de waarde van Wim Smit's beschouwing 'Reclassering, pedofilie en justitie: een perpetuum mobile?' Wie op grond van artikel 248bis is vervolgd, zal in het relaas over Frans vooral zijn eigen ervaringen herkennen. De maatschappelijke verstoting die de seksuele voorkeur juist accentueert. De familie die de schande niet verdraagt. De officier van justitie die zich verschuilt achter de wetstekst. De gevangenisstraf die werd opgelegd, vlak voor het vriendje de wettelijke leeftijdsgrens bereikt. De psycholoog die normaalafwijking als een ontwikkelingsstoornis karakteriseert en daarom naar 'verklaringen' zoekt. En ten slotte het onvermijdelijke falen van de 'behandeling', waartoe het object van al deze aandacht niet voldoende was gemotiveerd. Het is allemaal geen verleden tijd.

De redactie van dit blad vroeg mij, het artikel van Wim Smit als vertrekpunt te nemen voor een eigen beschouwing. Ik doe dit vanuit een andere betrokkenheid dan die van de maatschappelijk werker die een cliënt begeleidt en voor wie de strafwet een gegeven is. Als lid van de bestuurscommissie wetgeving van het COC ben ik er primair in geïnteresseerd wat een levensverhaal als dat van Frans leert over de wijze waarop de strafwet in de praktijk functioneert. Ik moet vooropstellen dat ik noch de auteur, noch een der in het artikel besproken personen ken en dus voor een weergave van de feiten alleen op het betoog van Wim Smit kan afgaan. Omdat over Frans' contacten met jongens in het artikel weinig wordt vermeld, kan ik moeilijk vaststellen of terecht tegen zijn gedrag is opgetreden. Dat hij is veroordeeld wegens sex met een jongen van bijna zestien jaar, met wie hij kennelijk nog steeds bevriend is, geeft echter veel te denken over de strafwetstoepassing.

Met uitzondering van de politiek blijkt elke groepering die een bijdrage levert aan de pedofilie-discussie zich met Frans te hebben beziggehouden. Daardoor biedt Smit's artikel de mogelijkheid, nu te gaan hoe deze instanties het er in een praktijkgeval afbrengen.

Om te beginnen de hulpverlening. Dat de bemoeienis van een reeks van instanties met Frans niet het gewenste effect opleverde, wekt nauwelijks verbazing. Centraal stond immers steeds de aanpassing aan de door Frans juist verworpen maatschappelijke normen. Het meest duidelijk blijkt dit uit de laatste alinea. Het vriendje wordt zestien jaar, waardoor de wettelijke norm niet meer wordt geschonden. 'Probleem opgelost'. Frans is hiermee niet veranderd, maar zijn gerichtheid krijgt een ander etiket en de reactie van het justitieel en hulpverleningsapparaat verandert navenant.

Een echo van artikel 248bis? De VPRO-luisteraars die onlangs nog konden horen hoezeer psychiaters zich hebben gecompromitteerd, hadden mogen hopen dat de nieuw verworven inzichten over homosexualiteit de medische wereld tot enige zelfrelativering en terughoudendheid zouden hebben aangezet bij de benadering van maatschappelijk minder aanvaarde seksuele voorkeuren. Was het niet prof.dr. P.C. Kuiper, auteur van het om zijn visie op homosexualiteit nu bekritiseerde 'Neurosenleer', die in 1981 diezelfde visie verwerpt met de woorden: 'Het is wellicht Freud, maar zeker vele psycho-analytici en psychiaters ontgaan dat ze meenden een biologisch begrip te hanteren, terwijl ze in feite een maatschappelijke of zelfs morele norm invoerden'.(*) Dezelfde psychiater beschrijft, verwijzend naar Nietzsche, hoe de hulpverlening steeds het gevaar loopt, een verlengstuk te worden van een maatschappelijke onderdrukking waar ze juist een tegenwicht zou moeten vormen: 'Men verbiedt seksuele bevredigingen, de verboden worden uiteraard overtreden (...); er ontstaat schuldgevoel en angst, angst voor straf, zelfs voor nimmer eindigende straf en er wordt een instituut bedacht dat deze schuldgevoelens kan wegnemen, de angst verminderen. Dat maakt de 'gelovigen' afhankelijk en manipuleerbaar.' De seksuoloog die Androcru verstrekt lijkt, oppervlakkig gezien, Frans tot hulp. Wie zich realiseert dat ook de medici die overtreeders van artikel 248bis castrerden, dit meenden te doen in het belang van hun patiënten, zal minder snel tot die conclusie geneigd zijn.

Het heeft er alle schijn van dat de veranderde opvatting van veel psychiaters over homosexualiteit geen principiële wijziging heeft betekend in het denkpatroon waarbij het maatschappelijk ongebruikelijke of geaccepteerde tot medische norm wordt gemaakt en afwijking daarvan tot indicatie voor 'behandeling'.

* Lid van de bestuurscommissie wetgeving van de N.V.S.H. COC; het artikel is in titre personnel geschreven.

(*) P.C. Kuiper, 'Psychoanalyse en homoseksualiteit', Maandblad Geestelijke Volksgezondheid 37 (1982), 2, pag. 156-163.

VERVOLG PROCES DEC

De Amerikaanse sexuooloog prof. J. Money blijft heteroseksualiteit zien als het logische eindresultaat van een ongestoorde seksuele ontwikkeling⁽²⁾, maar laat eenvoudig homosexualiteit weg uit het lijstje parafilieën (afwijkende seksuele voorkeuren). Homosexualiteit is geen 'parafilie' meer, maar het denken in termen van hetero-norm en afwijking wordt niet ten principale ter discussie gesteld. Wanneer normaalafwijking als stoornis wordt geïnterpreteerd, is de stap naar behandeling maar klein. Een sexuooloog die Androcur voorschrijft, bevestigt in feite dat de seksuele gevoels, die hij probeert tegen te gaan, niet deugen. Het streven naar zelfacceptatie, dat bij de psycholoog van Naerssen⁽³⁾ centraal staat, lijkt hier geheel te worden gefrustreerd. Een op zelfacceptatie gerichte begeleiding laat zich in de context van een aaneengesloten reeks strafprocessen echter moeilijk voorstellen.

Dat voert naar het strafproces. In de discussie over de strafbaarstelling van pedosexuele contacten is van diverse kanten het opportuniteitsbeginsel aangevoerd. Dit beginsel stelt het OM in staat, van vervolging af te zien wanneer deze niet nodig of wenselijk is. Beyaert⁽⁴⁾ en Visser⁽⁵⁾ wijzen hierop en achten bij een genuanceerd vervolgingsbeleid een volledige strafbaarstelling niet bezwaarlijk. Het OM zal dan wel adequaat moeten differentiëren tussen strafwaardig en niet-strafwaardig gedrag. In het geval van Frans zien we echter een officier van justitie die met diens gedrag niet veel moeite zegt te hebben, maar toch optreedt, omdat het nu eenmaal strafbaar gesteld is. En wat te zeggen van de vervolging waartoe het contact met Frans' huidige vriendje leidde? Zou deze jongen werkelijk misbruikt zijn dan betekent het voortduren van de relatie een brevet van onvermogen voor zowel justitie als hulpverlening. Maar als men aanneemt dat het nu volkomen legale contact niet principieel kan verschillen van dat van een half jaar tevoren, dan faalt het opportuniteitsbeginsel.

Dat brengt ons op de wetgeving en vooral de herziening daarvan: een kwestie die al sleept sinds in 1970 de Adviescommissie-zedelijkheidswetgeving (commissie-Melai) de opdracht kreeg.

⁽²⁾ John Money, 'John Money over liefdeskaarten en parafilie', Sekstant, april 1987.

⁽³⁾ A.X. van Naerssen, 'Ervaringen met hulpverlening aan pedofielen', in: Strafbare seksualiteit: opvattingen en aanpak van politie, justitie en hulpverlening, onder red. van Jos Franken en Jeanne Doomen. - Deventer: van Loghum Slaterus. - Recht en Welzijn, 18.

⁽⁴⁾ F.H.L. Beyaert, 'Seksueel gedrag en de strafbaarstelling', in: Strafbare seksualiteit, enz., blz. 206.

⁽⁵⁾ A.S.C. Visser, 'Pedofilie en verantwoordelijkheid', Algemeen Politieblad, 7 februari 1987.

de gehele strafwetgeving op seksueel gebied te herzien. Een wetsvoorstel waarin ook de artikelen over seksuele contacten met jeugdigen aan de orde komen, is gereed, maar nog niet ingediend bij de Tweede Kamer. In 1985 ontstond commotie over het ontwerp toen dit aan de Raad van State werd voorgelegd. Een onduidelijk persbericht van Justitie deed de indruk ontstaan dat jeugdigen boven 12 jaar van bescherming tegen seksueel misbruik zouden worden verstoken. In feite liet het voorstel de rechter de vrijheid om op basis van de feitelijke omstandigheden te bepalen of een seksueel contact met een jeugdige boven 12 jaar voorbereid of bevorderd door misbruik van overwicht en daarmee strafbaar was. Frans zou er bij zijn laatste strafzaak iets aan gehad kunnen hebben. Dat het hem zou hebben verschoond van veroordelingen is echter onwaarschijnlijk.

De verwarring die op het voorstel volgde was overigens symptomatisch voor de onzorgvuldigheid waarmee zowel voor- als tegenstanders van wetswijziging de discussie plegen te voeren. Vaak lijkt het slechts te gaan om of strafbaarstellen of decriminaliseren, waarbij de meer genuanceerde geluiden daartussen niet gehoord worden. Een navrant voorbeeld daarvan is te vinden in een recent artikel van mr. A.P. van der Linden⁽⁶⁾, waar deze een voorstel van het COC, bedoeld om de tegenstellingen tussen de uiteenlopende opvattingen te overbruggen, aanvalt.

Het is een goed wetenschappelijk gebruik, een stuk waarop men kritiek wil uitoefenen, eerst te lezen. Gezien van der Linden's beschrijving van het COC-voorstel en het feit dat hij zich slechts op een kranteartikel beroept, en niet op de gepubliceerde tekst van het voorstel (in DD 16 (1986), p. 933-936), moet men wel concluderen dat hij dit niet gedaan heeft. Wellicht zou hij anders zijn sneer naar mede-ondertekenaar prof. mr. A.L. Melai, die volgens hem 'nu voor aantasting van de rechtsbescherming van jeugdigen' zou pleiten, achterwege hebben gelaten, evenals zijn verwijzing naar een boek van Yvonne Keuls. Een verwijzing die potsierlijk aandoet nu diezelfde Yvonne Keuls ook het COC-voorstel heeft ondertekend en bovendien dit voorstel op het door haar beschreven seksuele misbruik door een kinderrechter van zijn pupillen in het geheel geen betrekking heeft. Bij zorgvuldige lezing zou hem niet ontgaan kunnen zijn dat in genoemd voorstel juist wordt onderschreven dat de vervolging wegens seksueel misbruik van kinderen niet mag afstuiten op een ontoereikende strafbepaling. Voorgesteld wordt, het verbod te handhaven, maar daaraan een strafuitsluitingsgrond toe te voegen. Daarbij wordt gedacht aan gevallen waarin de jongere het contact zelf zocht, actief onderhield, of niet ontliep hoewel dat (met name doordat er geen groot machtsverschil was) moge-

lijk was. Als van der Linden's karakterisering terzake waren zou dit voorstel toch zeker niet de steun hebben ontvangen die het in feite heeft gekregen. (DD 17 (1987) p. 276-278) Maar gezien ook het feit dat hij de opvattingen van de psycholoog Sandfort in diskrediet probeert te brengen door deze onvolledig te citeren, leek hij niet op een eerlijke afweging van argumenten uit te zijn.

Het relaas over Frans stemt niet tot optimisme. Een lange rij hulpverleners en magistraten blijkt niet in staat hem te helpen, noch hem in bedwang te houden. Zelfacceptatie en een meer verantwoord gedrag tegenover jonge kinderen (men denke aan het 'op jacht gaan') lijken in de hulpverlening een ondergeschikte rol te spelen. Er zijn voorts vraagtekens te zetten bij de strafwetstoepassing. Een substantiële wetswijziging ten slotte lijkt geen wenkend perspectief. Enig respect voor het feit dat Frans zijn gevoel voor eigenwaarde niet geheel heeft verloren is toch wel op zijn plaats. Men moet vrezen dat hij dat in de toekomst nog hard nodig zal hebben.

Bericht

CONGRES TBR

Op vrijdag 11 maart 1988 zal in de aula van de Vrije Universiteit te Amsterdam een eendaags landelijk congres worden gehouden, waarbij de terbeschikkingstelling als onderwerp centraal staat. Dit congres heeft als titel 'Vrijheid - Onvrijheid: op het grensvlak van strafrechtspleging en psychiatrie'.

Door de aanstaande invoering van de wet T.B.S. en door het in december te verschijnen eindrapport van de Commissie Haars heeft het congres een actueel karakter. De staatssecretaris van justitie, mevrouw J.V.N.M. Korte-Van Hemel, zal het congres openen.

Inleidingen zullen worden gehouden door prof. A. Soeteman (hoogleraar rechtsfilosofie), prof. T.M. Schalken (hoogleraar strafrecht, strafprocesrecht en prof. N.W. de Smit (buitengewoon hoogleraar forensische psychiatrie).

Vanuit de praktijk zullen spreken mr. A. Herstel (hoofd arrondissementsparket Rotterdam) en mr. J.H. Hubben (raadsheer bij het gerechtshof te Arnhem en voorzitter van de sectie psychopathenzorg van de Centrale Raad van Advies). Een forum onder leiding van de Amsterdamse procureur-generaal mr. J. de Ruiter zal het congres besluiten.

Aanmelding geschiedt door overmaking van een bedrag van f.75 (inclusief lunch e.d., en inclusief de door Gouda Quint uit te geven congresbundel) op postgiro-rekening 5604548, t.n.v. Congres VU-prof. T.M. Schalken, postbus 1146, 6801 MK Arnhem.

Voor nadere inlichtingen kunt u zich schriftelijk wenden tot mevrouw drs. W.M.C. van den Berg, secretaris van de congrescommissie, juridische faculteit, Vrije Universiteit, vakgroep strafrecht en forensische psychiatrie, postbus 7161, 1007 MC Amsterdam.

⁽⁶⁾ A.P. van der Linden, 'De minderjarige en de "goede" zeden', Tijdschrift voor familie- en jeugdrecht, 1987-3, blz. 75 e.v.

RECHTBANK WIJST AANKLACHT DEELS AF

Krakersgeweld was niet van „rechtspersoon” afkomstig

Van onze verslaggever
HANS KOPS **VK 22**

ARNHEM/NIJMEGEN — Acht Nijmegenaren, gearresteerd na de ontruiming van het gekraakte kantoorgebouw Marienburg, zijn maandag door de Arnhemse rechtbank vrijgesproken van overtreding van artikel 140 Wetboek van Strafrecht. Volgens de rechtbank was er geen sprake van „deelneming aan een rechtspersoon die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven”.

De acht zijn wel collectief veroordeeld tot vier maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf wegens het hebben van een aandeel in geweld en vernielingen in Nijmegen in januari en februari van dit jaar. Dat was als overtreding van artikel 141 Wetboek van Strafrecht subsidiair ten laste gelegd.

Veroordeling tot vier maanden onvoorwaardelijk (plus vier maanden voorwaardelijk) betekend voor de meeste verdachten nog ongeveer tien weken celstraf, als voorlopige hechtenis en voorarrest worden afgetrokken. Hun advocaten hebben meegedeeld dat zij in hoger beroep gaan. De verdedigers verwachten dat ook officier van justitie mr Overbosch in beroep zal gaan, omdat volgens de rechtbank niet is aangetoond dat artikel 140 is overtreden.

Omdat het Openbaar Ministerie dit artikel hanteerde, trok het Arnhemse proces veel belangstelling. Bij artikel 140 gaat het om het lid zijn van een rechtspersoon (zoals een vereniging of een andere organisatie) die het plegen van misdrijven beoogt. Het Openbaar Ministerie deed alle mogelijke moeite aan te tonen dat bij de Marienburgkrakers sprake was van een organisatie. Maar het zich groeperen teneinde een ontruiming tegen te houden is volgens de rechtbank onvoldoende om te kunnen spreken van een vereniging of organisatie met criminele doeleinden.

Rammelend

Bij een dergelijke organisatie dient volgens de rechtbank sprake te zijn van een bepaalde continuïteit. Die was er niet, volgens de rechtbank. „De samenwerking was gericht op een zo in tijd en plaats beperkt doel, dat niet kan worden gezegd dat het plegen van misdrijven oogmerk was”, aldus het vonnis. Dat er volgens het Openbaar Ministerie dan wel sprake was van het uitlokken van geweld is door de rechtbank eveneens afgewezen. Die oordeelt dat opzet tot uitlokking niet is aangetoond.

In de dagvaarding bleef daarna nog

Uitspraak: krakers vormden geen criminele organisatie

Door onze correspondent

ARNHEM, 21 dec. — De acht Nijmegenaren die zijn aangehouden na krakersrellen in januari van dit jaar kunnen niet worden aangemerkt als een organisatie die het plegen van misdrijven tot oogmerk had. De Arnhemse rechtbank sprak het achtal vanmorgen vrij van de ten laste gelegde deelneming aan een criminele rechtspersoon.

De acht Nijmegenaren werden veroordeeld wegens medeplichtigheid aan brandstichting, openlijk geweld, vernieling en poging tot doodslag. De rechtbank legde alle acht daarvoor een gevangenisstraf op van acht maanden, waarvan vier voorwaardelijk. De officier van justitie had tegen allen negen maanden onvoorwaardelijk geëist.

De rechtbank overweegt in het vonnis dat het samenwerkingsverband tussen de krakers van het kantoorpand de Marienburg in het centrum van Nijmegen gericht was op het voorkomen van de ontruiming, ook als die gepaard zou gaan met geweldsmisdrijven. „Nu de samenwerking was gericht op een zo in tijd en plaats beperkt doel, kan niet worden gezegd dat hier sprake was van een rechtspersoon die tot oog-

merk had het plegen van misdrijven”, aldus de rechtbank. Tijdens en na de ontruiming op 19 januari trokken krakers een spoor van vernielingen door de Nijmeegse binnenstad, waarbij voor circa vier miljoen gulden schade werd aangericht en een motoragent werd mishandeld. De acht Nijmegenaren werden op 24 maart aangehouden op grond van artikel 140 uit het wetboek van strafrecht, dat „deelneming aan een rechtspersoon die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven” verbiedt. Het was de eerste keer dat dit artikel door politie en justitie werd gebruikt bij de vervolging van krakers.

Het door de verdedigers gevraagde opsporingsonderzoek in deze strafzaak is volgens de rechtbank correct verlopen. Het betrof, aldus de rechtbank, misdrijven van ernstige aard, die grote schade hebben veroorzaakt en grote verontrusting hebben teweeggebracht. „Het gebruik van foto's uit de rijbewijs- en paspoortadministratie is niet in strijd met de beginselen van een behoorlijk strafproces”, aldus de rechtbank. Een andere methode zou volgens de rechtbank geen redelijke kans tot opheldering van de misdrijven hebben geboden.

Strafklacht

De verdediging deelde maandag mee dat bij de hoofdofficier van justitie te Arnhem een strafklacht is ingediend tegen officier van justitie Overbosch. Grond voor die klacht vormen de artikelen 261 en 262 van het Wetboek van Strafrecht. Die gaan over smaad en laster. De raadslieden voelen zich in eer en goede naam aangetast door de openlijke beschuldiging van mr Overbosch dat zij het bij de rechtszaak gebruikte politie-

dossier hebben laten uitlekken naar de pers.

Mr Claassens maandag namens zijn collega's: „Advocaten staan onder tuchtrechtelijk toezicht. Zo'n officier mag dat niet zeggen. Hij deed het niet in een opwelling. Hij had er over nagedacht, want het stond op papier in zijn requisitoir.” Weigert de Arnhemse hoofdofficier de strafklacht te behandelen, dan eisen de advocaten een motivering voor die afwijzing, teneinde vervolging een klacht wegens niet-vervolgving te kunnen indienen bij het Arnhemse gerechtshof.

De raadslieden vinden het onverteerbaar dat Overbosch in zijn requisitoir verdachten en verdedigers over één kam schoor. Claassens: „Dat mag niet. Het is niet relevant hoe wij denken over wat onze cliënten zouden hebben gedaan.” Volgens Claassens ligt in het verlegde van de handelwijze van officier Overbosch een criminalisering van advocaten, zoals dat in de Bondsrepubliek is gebeurd bij de advocaten van terroristen.

RECHT & WET

Artikel 140 kan zelfs overtuiging strafbaar maken

Maar goed dat vrouwe Justitia geblinddoekt is. Zij zou zich geschaamd hebben voor de tonelen die zich maandag hebben afgespeeld in de rechtszaal in Arnhem. Het proces tegen acht Nijmeegse krakers was een en al tumult. Hardhandig werd de publieke tribune ontruimd en ook de verdachten waren geen oorgetuige meer toen er negen maanden gevangenisstraf werd geëist. Zelfs de zeven man/vrouw sterke verdediging was toen al opgestapt.

Alle partijen in de strafzaak hebben hard spel gespeeld. De verdachten toonden weinig respect voor de rechters: de rechtbank zag lijdelijk toe toen de tribune ongebruikelijk hardhandig werd ontruimd, de officier van justitie schoffeerde de verdediging en de advocaten reageerden overgevoelig op de afwijzing van hun verzoek tot wraking van de rechtbank.

De raadslieden zegden hun vertrouwen in de rechtbank op en wilden dat er andere rechters zouden opdraven. Zij legden de verdediging neer en dreigden met een klacht tegen de officier wegens belediging.

Hoe het vonnis op 21 december ook zal luiden, de uitspraak kan niet anders dan onbevredigend zijn. De behandeling van de zaak is niet compleet geweest. Doordat er geen pleidooien zijn gehouden, bleven de wapens ter verdediging van de verdachten in de kast en kon de officier ongehinderd prijsschieten.

Hij baseerde zijn eis op artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht, dat strafbaar stelt het deelnemen aan een rechtspersoon die het plegen van misdrijven tot oogmerk heeft. In hun zestig bladzijden beslaande pleidooien hadden de verdedigers daar heel wat tegen in willen brengen.

De eerste vraag die rijst is of de verdachten wel beschouwd kunnen worden als deelnemers in een samenwerkingsverband dat kan doorgaan voor rechtspersoon. Van een rechtspersoon kan al sprake zijn als mensen met een bepaald doel regelmatig bijeenkomen. De schakers die elkaar eens per week in het cafe ontmoeten, kunnen rechtens al als een vereniging beschouwd worden.

Zo kan van krakers die in een woongroep leefden, misschien een rechtspersoon geconstrueerd worden. Ze hadden als gezamenlijk doel het wonen en wellicht kochten ze samen brood en betaalden ze gezamenlijk de elektriciteitsrekening. Sommige van die krakers waren voorstander van hard verzet als het tot ontruiming van het kraakpand zou komen, anderen wezen elke vorm van verzet af.

De rechtbank zal moeten beoordelen of de officier erin geslaagd is hard te maken dat de Nijmeegse kraakbeweging mede ten doel had („tot oogmerk heeft”) vernielingen aan te richten, zoals gebeurde voor, tijdens en na de ontruiming van een gekraakt pand aan de Marienburg in Nijmegen.

De Hoge Raad heeft in 1978 in de uitleveringszaak van de Duitse RAF-leden Folkerts en Wackernagel het begrip „oogmerk” aanzienlijk opgerekt. Voor de toepassing van artikel 140 is volgens de Hoge Raad niet vereist dat de organisatie de uitsluitende bedoeling heeft misdrijven te plegen. Aan de delictomschrijving van artikel 140 is volgens het hoogste rechtscollege ook voldaan als het plegen van misdrijven naaste doel is, hoe nobel het einddoel ook moge zijn.

Met die ruime uitleg zette de Hoge Raad de visie van de gezaghebbende auteurs Noyon en Langemeijer opzij. Zij schreven: „Als een vereniging een op zichzelf niet crimineel einddoel voorstelt dat alleen onder bepaalde omstandigheden door het plegen van misdrijven kan worden bereikt, dan is dit nog niet een vereniging als bedoeld in artikel 140. Daarin wordt bedoeld op een vereniging in het leven geroepen of feitelijk werkzaam om die misdrijven te plegen.”

De ambtenaren van het Openbaar Ministerie prefereren de uitleg van de Hoge Raad en gebruiken artikel 140 als toevallig middel in gevallen waarin vervolging wegens individueel gepleegde strafbare feiten weinig kans van slagen heeft. Artikel 140 is dan een fijnmazig vangnet.

Het griezelige van artikel 140 is dat iemand strafbaar kan zijn zonder zelf iets strafbaars gedaan te hebben. Wie bijvoorbeeld lid is van een supportersvereniging, loopt strafrechtelijk risico als een handjevol clubgenoten zich misdraagt.

Gevaarlijker nog is dat door een ruime interpretatie een politiek-repressief gebruik gemaakt kan worden van artikel 140. Iedere organisatie die zich verzet tegen overheidsbeleid of ander onrecht, is strafbaar op het moment dat er gebruik gemaakt wordt van middelen die niet in de wet zijn toegestaan. Hieronder vallen bezettingen, blokkades en andere al dan niet gewelddadige vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid. Als bij een door de vakbonden georganiseerde staking een paar heethoofden over de schreef gaan, zou met behulp van artikel 140 ieder lid van de bond de sigaar kunnen zijn.

Het te hooi en te gras vervolgen op grond van artikel 140 kan leiden tot een ongewenste verschuiving in het strafrecht. Dan is niet alleen meer een daad strafbaar, maar zelfs een overtuiging.

VICTOR LEBESQUE

Tub 5

Na bevalling ging incest vader door

NEEDE - Twee jaar geleden beviel een 17-jarig meisje in Neede van een zoon. Vrienden op school vroegen haar van wie het kind was, maar haar antwoord was zo afwerend, dat ze argwaan kregen. De verkering met een donkere jongen was immers al een tijd uit en deze baby had blond haar. „Of is het soms van je vader”, wilden ze weten. Uiteindelijk kwam het hoge ja-woord er uit. Ze raadden haar aan naar een vertrouwensarts te gaan en deze kon haar overhalen om aangifte bij de politie te doen.

Gisteren eiste de Zutphense officier van justitie mevrouw mr. R. van Heck tegen een 41-jarige man uit Neede wegens jarenlange incest één jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf. Een voorstel van de raadsman, mr. Elders, om een lichtere straf te vervangen door een dienstverlening, veegde ze van tafel. „De feiten

zijn te ernstig om een alternatieve straf in de verste verte ook maar te overwegen”.

De Needenaar heeft in het begin alles ontkend. Bij de rechter-commissaris heeft hij echter later toegegeven, dat het verhaal van zijn dochter in grote lijnen juist was en de bekenen kort daarop tegenover de politie nog eens herhaald. Gisteren herriep hij weer een groot deel van zijn verklaring.

Het meisje heeft verteld, dat haar vader met de ontuchtige handelingen begon toen ze twaalf jaar was, maar al vrij snel daarna gemeenschap met haar had. Dat ging zo door tot juni van dit jaar, veelal twee, drie keer per week. Volgens de Needenaar zelf was het echter allemaal begonnen in 1984, twee jaar later zou hij voor het eerst met haar hebben gevreeën.

„We hadden een sterke band met elkaar”, zei hij gisteren bij de rechtbank in Zutphen. Het initiatief zou dan weer eens van hem dan weer van haar zijn uitgegaan. De dochter heeft verklaard, dat haar vader altijd nauwkeurig bijhield wanneer ze de vruchtbare dagen had. Toen ze in 1985 zwanger raakte, was hij gestopt met zijn toenaderingen, na de bevalling had hij weer veelvuldig geslachtsgemeenschap met haar gehad.

De Needenaar zegt niet te willen weten wie de vader van het kind is, maar heeft tegenover de politie verklaard zich heel goed te realiseren, dat het van hem zou kunnen zijn. Hij weigert echter een vaderschapstest. „Zoets is net een loterij”, zei hij. „en ik heb ik mijn leven al genoeg nieten gehad”.

De dochter is inmiddels het huis uit; haar kind is in een pleeggezin ondergebracht. Volgens de officier van justitie is ze altijd zeer bang voor haar vader geweest. Ze durfde nooit te weigeren, omdat hij anders woedend werd en er grote trammelant in huis was.

In een andere zedenzaak eiste de officier van justitie tegen een 23-jarige inwoner van Lichtenvoorde wegens aanrandingen en pogingen tot verkrachting acht maanden voorwaardelijk. De jongeman moet wel zijn therapie in een psychiatrische inrichting afmaken.

De Lichtenvoordenaar had in maart in het nachtelijk donker een meisje van de fiets gedrukt en in de berm geprobeerd haar te overweldigen. Na een gevecht kon ze vluchten. De dader verloor zijn zakken,

en zijn portemonnee. De spullen werden herkend door een politiemans, die eerder met de man te maken had gehad. In januari had de Achterhoeker in Groenlo op dezelfde wijze een meisje benaderd.

Na zijn arrestatie bekende de verdachte van 1985 tot 1987 in Lichtenvoorde en Groenlo tal van meisjes te hebben aangerand. Het was steeds gebeurd als hij veel had gedronken. De slachtoffers hebben vrijwel nooit aangifte gedaan. De man uit Lichtenvoorde heeft direct na zijn aanhouding gevraagd om behandeling in een inrichting. Volgens een psychiater maakt hij goede vorderingen. Een verblijf in een gevangenis zou de therapie ernstig verstoren. Voor de officier van justitie woog dit argument zeer zwaar; reden waarom ze voorwaardelijke vrijheidsstraf voorstelde.

Incest-zaak Maurik

MAURIK — De Rijkspolitie heeft het onderzoek naar het jarenlange seksueel misbruik van een inmiddels 21-jarige inwoner van Maurik afgerond. In totaal zijn tien maanden aangehouden, onder wie de 55-jarige vader en vier broers (20, 24, 28 en 31 jaar) van het slachtoffer. Vermoedelijk zal de eerste verdachte zich op 8 januari moeten verantwoorden voor de rechtbank.

Meervoudige incest

NUHN 10

ALKMAAR — De Alkmaarse rechtbank heeft gisteren de 35-jarige Kees S. uit Purmerend wegens herhaalde ontucht, incest en/of gemeenschap met kinderen jonger dan 16 jaar veroordeeld tot twee jaar en zes maanden gevangenisstraf met aftrek van voorarrest. De officier van Justitie had drie jaar met

aftrek geëist. Hoewel de verdachte zich van alle gebeurtenissen niets meer zei te herinneren, achtte de rechtbank bewezen dat S. „op zeer grove wijze inbreuk heeft gemaakt op de lichamelijke integriteit van zijn jeugdige slachtoffers, die daarvan levenslang de psychische gevolgen dragen”.

Conducteur pleegt in trein ontucht met twee kinderen

(Van een onzer verslaggevers) VEENENDAAL — De Veenendaalse politie heeft in samenwerking met de spoorwegpolitie de 59-jarige conducteur H. M. K. uit Utrecht aangehouden wegens het plegen van ontucht met twee achtjarige jongetjes uit Veenendaal. De politie kwam deze zaak op het spoor doordat de vaders van de kinderen aangifte deden.

De man bood de twee kinderen, die bij het station Veenendaal-centrum speelden, een gratis treinreis naar Utrecht aan. Onderweg vergreep hij zich aan de kinderen. Tijdens het verhoor door de politie bekende hij zoets al twee keer eerder te hebben gedaan.

Pleger van incest tot twee en een half jaar cel veroordeeld

NRC

ALKMAAR, 15 dec. — De Alkmaarse rechtbank heeft vanmorgen een 35-jarige man uit Purmerend wegens herhaalde ontucht, incest en/of gemeenschap met kinderen jonger dan 16 jaar veroordeeld tot twee jaar en zes maanden gevangenisstraf met aftrek van voorarrest. De officier van justitie had drie jaar met aftrek geëist.

Hoewel de verdachte zich van alle gebeurtenissen niets meer zei te herinneren, achtte de rechtbank bewezen dat hij „op zeer grove wijze inbreuk heeft gemaakt op de lichamelijke integriteit van zijn jeugdige slachtoffers, die daarvan levenslang de psychische gevolgen dragen”.

De man werd begin dit jaar in hechtenis genomen toen zijn voor militaire dienst opgeroepen neef met psychische problemen bleek te kampen als gevolg van seksuele spelletjes met de verdachte. Bij logeerpactijen bij de verdachte en zijn toenmalige echtgenote in IJmuiden werd de jongen bijna tien jaar geleden gedwongen tot gemeenschap met zijn oom. De pijn die het jongetje daarbij onder-

vond verwekte een psychotrauma, waarvoor de jongeman dit jaar in psychiatrische behandeling moest.

Spoedig daarna legden de kinderen van de verdachte tegen hun moeder gedetailleerd uit tot welke seksuele spelletjes hun vader hen had gedwongen. Een orthopedagoge getuigde dat de kinderen, gezien deze detaillering, hun verklaringen onmogelijk konden verzinnen en ook niet ontleend konden hebben aan een pornofilm of in huis slingerende seksboekjes zoals de verdachte volhield.

De rechtbank zei bij de straf-toemeting rekening te houden met de grote maatschappelijke onrust die het handelen van de verdachte heeft gewekt en het gevaar voor herhaling, zoals dat in de psychiatrische rapportage tot uiting komt. De psychiater schetste verdachte als een onvolwassen, naïef reagerende man met ernstige persoonlijkheidsstoornissen, die voortspruiten uit de echtscheiding van zijn ouders en mogelijk uit het feit dat hij zelf op jeugdige leeftijd seksueel is misbruikt. (ANP)

Verdachte incest op vrije voeten gesteld

NUHN 10

HAREN — Justitie heeft een man uit Haren die wordt verdacht van het plegen van incest met zijn nu 19-jarige dochter vrijgelaten. Zijn vrouw werd enkele weken geleden al in vrijheid gesteld. Beiden ontkennen.

Het echtpaar werd begin november gearresteerd, nadat hun 19-jarige dochter tegenover de politie had verklaard dat zij vanaf haar negende jaar was misbruikt. De overige vijf dochters zijn eveneens door Justitie gehoord.

Woerdenaar vrijgesproken van incest met zijn dochter

UN 31

(Van een onzer verslaggevers) UTRECHT — De Utrechtse rechtbank sprak de 41-jarige H. de G. uit Woerden vrij van incest met zijn dochter. Twee we-

ken geleden eiste officier van justitie mr. A. Huigen tegen de man een gevangenisstraf van twaalf maanden waarvan drie maanden voorwaardelijk. De rechtbank ging met haar vonnis lijnsrecht in tegen de verklaring van de seksuoloog/kinderpsychiater.

In juli 1986 had de dochter aangifte gedaan van incest. Haar vader zou haar hebben misbruikt vanaf haar elfde jaar. Een dag voor de zitting had zij echter een brief naar de officier van justitie gestuurd waarin zij schreef dat de aanklacht niet waar was. Als reden voor haar eerdere, valse verklaring gaf zij op dat zij op die manier hoopte meer vrijheid te krijgen van haar vader die haar nogal strak hield.

De officier had op de zitting de seksuoloog/kinderpsychiater dr. F. Bruinsma opgeroepen als ge-

tuijg/deskundige. De arts verklaarde dat de intrekking van de verklaring kan worden gezien als een uiting van de ambivalente gevoelens die het meisje koestert ten opzichte van haar vader, die hoewel dader toch ook weer ouder is. Volgens de arts komen deze tweeslachtige gevoelens vaker voor bij slachtoffers van incest.

Raadsman mr. C. Coster wees de rechtbank er op de zitting op dat het meisje weer bij de vader is gaan wonen: „Dat is iets wat ik me absoluut niet kan voorstellen. Als je vader je zolang hebt misbruikt, ga je toch niet weer bij hem inwonen?”

De rechtbank was het met de advocaat eens en achtte de incest niet bewezen.

Jongens verkracht: cel en tbr ^{WUHN?}

Van onze justitieverlaggever
GRONINGEN — De rechtbank in Groningen heeft gistermiddag twee jongens uit Musselkariaal veroordeeld tot gevangenisstraffen van negen maanden en twee jaar. Ook zijn beiden ter beschikking van de regering gesteld. De officier van Justitie had twee weken geleden tegen beiden drie jaar cel en tbr geëist.

De twee jongens hadden op 30 mei twee jonge plaatsgenoten seksueel misbruikt. De 18-jarige J.H. de W., die van de rechtbank de zwaarste straf kreeg, en de even oude K.M.S.H. hadden hun slachtoffers gedwongen mee te gaan naar een park. Daar moesten zij met elkaar en met hun belagers seksuele handelingen verrichten. Op weg naar het park was een van de slachtoffers gedwongen om een kat te wurgen. Na de aanranding werd een van de slachtoffers in een vijver gooid, waarbij zijn hoofd door een van de kwelgeesten onder water werd gehouden.

Twee jaar cel voor ontucht met meisjes ^{Tub. 28}

HAARLEM (ANP) — De rechtbank in Haarlem heeft een 44-jarige man uit Breda wegens ontucht met minderjarige meisjes veroordeeld tot twee jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf. Tegen de man was drie jaar cel geëist.

De rechtbank achtte gevallen van ontucht in Heemstede, Zaandam, Leerdam en Tegelen bewezen. De Bredanaar heeft slechts het eerste feit toegegeven. In totaal zou hij dit en vorig jaar met veertien minderjarige meisjes rond de tien jaar ontucht hebben gepleegd.

Al sinds 1965 heeft de man contact met justitie voor ontucht met minderjarigen. Hij is er zeven keer eerder voor veroordeeld. Tijdens de terechtzitting zei de man bereid te zijn medicijnen te slikken die zijn seksuele voorkeur onderdrukken.

Tien maanden voor incest ^{Tub 19}

ZUTPHEN — De rechtbank in Zutphen heeft gisteren een 41-jarige man uit Neede wegens incest met zijn dochter veroordeeld tot tien maanden gevangenisstraf met aftrek van voorarrest. Er was twee weken geleden één jaar geëist.

De man zou volgens verklaringen van het meisje (17) met de ontuchtige handelingen zijn begonnen, toen ze twaalf jaar was. Al vrij snel daarna zou hij gemeenschap met haar hebben gehad. Dat ging zo door tot juni van dit jaar. Volgens de Needenaar zelf is het echter allemaal pas begonnen in 1984.

Het meisje is twee jaar geleden bevallen van een zoon. Haar vader zou de verwekker zijn. Na de bevaling had de man weer veelvuldig geslachtsgemeenschap met haar gehad.

Man ontvoert en verkracht winkellende Utrechtse (17) ^{U 25 Nieuw park}

(Van een onzer verslaggevers)
UTRECHT — Tijdens sinterklaasinkopen in het winkelcentrum Hoog Catharijne is een zeventienjarig Utrechts meisje donderdag onder bedreiging van een mes gedwongen mee te gaan met een man die haar in Amsterdam heeft verkracht.

Omstreeks half acht kwam de man in het Gildekwartier naast haar lopen. Hij toonde haar het mes en siste haar toe dat ze zich kalm moest houden omdat hij haar anders zou steken. Hij dwong haar zo mee te lopen naar het Smakkelaarsveld waar hij zijn auto had geparkeerd: een kanariegele Opel van een oud model (uitgebouwde kofferruimte, in de wandeling wel 'kontje' genaamd).

Het meisje is in een kelderachtige ruimte in het centrum van Amsterdam verkracht. Ze kon niet aan de politie verklaren waar dat ongeveer gebeurde.

De verkrachter is tussen 20 en 25 jaar oud, ongeveer 1.80 meter lang, heeft blond stekelig haar, blauwe ogen en een litteken op het rechter bovenbeen. Hij droeg een zwarte gebleekte spijkerbroek en een dito jasje, een donkere trui voorzien van een met leer afgezette V-hals, een witte bloes en groen-rode bergschoenen. Verder had hij een zegelring en een oorbel in de vorm van een kruisje.

Eventuele getuigen wordt verzocht zich met de kinder- en zedenpolitie in verbinding te stellen (tel. 030-325465).

Zes maanden voor ontucht met dochter ^{Tub. 29}

ENSCHEDA — Voor het plegen van incest heeft de rechtbank in Almelo vandaag de 33-jarige H. uit Enschede conform de eis veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf, waarvan drie maanden voorwaardelijk. De man heeft tussen 1 januari 1982 en 31 december 1984 regelmatig ontucht gepleegd met zijn dochter, die toen tussen de 9 en 11 jaar oud was. Dat gebeurde tijdens een bij de echtscheiding opgelegde omgangsregeling, waarbij het kind haar vader één keer per veertien dagen mocht bezoeken.

Man vergrijpt zich vele malen aan buurmeisjes ^{Tub 18}

ALKMAAR (ANP) — Een 21-jarige man uit Alkmaar heeft tegenover de politie bekend tussen april en augustus van dit jaar zijn 10 en 6 jaar oude buurmeisjes ieder zeker 20 keer te hebben verkracht.

Volgens de Alkmaarse politie was De G. vaste huisvriend van het gezin. In vijf maanden tijd had hij 22 keer gemeenschap met het 10-jarige meisje. Toen het meisje in een tehuis werd opgenomen, zette De G. de zedendelicten voort met het zusje, met wie hij volgens zijn bekentenis meer dan 20 keer gemeenschap had.

De G. zou mede door zijn opvallende postuur (ruim twee meter lang en 110 kilo) een groot overwicht op de slachtoffertjes.

Man vergrijpt zich 40 keer aan kinderen ^{RD 19/12}

ALKMAAR — De 21-jarige M. de G. uit Alkmaar heeft dezer dagen tegenover de politie bekend zich tussen april en augustus van dit jaar ten minste veertig keer te hebben vergrepen aan zijn 10 en 7 (destijds 6) jaar oude buurmeisjes.

Volgens de Alkmaarse politie was De G. zowel buurjongen als vaste huisvriend van het gezin, waarin de twee kinderen opgroeiden. In vijf maanden tijd had hij 22 keer gemeenschap met het 10-jarige meisje. Toen het meisje in een tehuis werd opgenomen, zette De G. de zedendelicten voort met het toen 6-jarige zusje, met wie hij volgens zijn bekentenis meer dan 20 keer gemeenschap had.

De delicten kwamen aan het licht toen de klinisch psycholoog van het tehuis waar het oudste meisje was opgevangen een bepaald gedrag bij het kind vaststelde, waardoor zijn achterdocht werd gewekt.

Volgens de verdachte en de twee meisjes had De G. mede door het voor zijn leeftijd opvallende postuur (ruim twee meter lang bij 110 kilo) een groot overwicht op de slachtoffertjes, die hem niets durfden te weereren.

Friese man krijgt twee en een half jaar cel voor incest ^{VR 18}

LEEUWARDEN (ANP) — Een 53-jarige man uit Nes in Friesland is gisteren door het gerechtshof in Leeuwarden conform de eis veroordeeld tot twee en een half jaar gevangenisstraf wegens het plegen van incest met één van zijn zeven kinderen. De man pleegde incest in de periode augustus 1979 tot januari 1987. De rechtbank veroordeelde de man op 20 mei tot eenzelfde straf, na een eis van drie jaar.

Zowel de officier als de veroordeelde gingen in hoger beroep. De man stond vier keer eerder terecht wegens het plegen van incestueuze handelingen. In 1979 werd hij daarvoor voor de laatste keer veroordeeld.

Man pleegt veertig keer ontucht met buurmeisjes ^{VR 18}

ALKMAAR (ANP) — De 21-jarige M. de G. uit Alkmaar heeft dezer dagen tegenover de politie bekend zich tussen april en augustus van dit jaar ten minste veertig keer te hebben vergrepen aan zijn tien en zeven (destijds zes) jaar oude buurmeisjes. Volgens de Alkmaarse politie was De G. zowel de buurjongen als de vaste huisvriend van het gezin waarin de twee kinderen opgroeiden.

In vijf maanden tijd had hij 22 keer gemeenschap met het tienjarige meisje. Hij dwong haar een groot aantal keren hem te bevredigen met de mond. Toen het meisje in een tehuis werd opgenomen, zette De G. de zedendelicten voort met het toen zesjarige zusje met wie hij volgens zijn bekentenis meer dan twintig keer gemeenschap had.

'Betere registratie sexuele kindermishandeling dringend nodig'

Incest: Niet alleen sex, maar ook de totale verwaarlozing

Van onze verslaggever
Ger Blokzijl

Het is amper vijf jaar geleden, dat het taboe rond incest langzaam begon af te brokkelen. Iets waar voordien slechts binnen vier muren over werd gefluisterd, verscheen zoetjes aan breed uit in de kolommen van allerlei

Onderzoek-
centrum
slachtoffers
sexueel
misbruik in
Groningen

GRONINGEN — In de Aaborg, instelling voor jeugdhulpverlening in Groningen, wordt in februari een onderzoekruimte voor kinderen van wie wordt vermoed dat ze slachtoffer zijn van sexueel misbruik of incest, geopend. Het diagnostisch centrum is een initiatief van het incestteam van de provincie Groningen waarin naast allerlei hulpverleningsinstanties ook de provinciale Raad voor de Volksgezondheid, politie en Justitie zitten.

In het centrum kan op verzoek van Justitie worden nagegaan of er inderdaad sprake is van sexueel misbruik. Die gegevens worden daarna gebruikt als bewijslast tijdens de rechtszaak. Ook de Raad voor de Kinderbescherming en de Stichting Jeugd en Gezin gaan tot de vaste gebruikers van het diagnostisch centrum horen. Daarnaast kunnen hulpverleningsorganisaties er kinderen laten onderzoeken. Die diagnoses worden bij de verdere behandeling van de slachtoffers ingezet.

Het centrum valt onder de verantwoordelijkheid van de stichting Noordelijke Orthopedagogische Voorzieningen. Die organisatie staat voorlopig ook borg voor de kosten. Voor de rest van 1988 zijn subsidies aangevraagd bij het ministerie van WVC en de provincie Groningen. Het centrum moet na 1988 door de gebruikers worden betaald.

In de onderzoekruimte gaan twee kinderwerksters van opvanghuizen, de coördinatrice van het Groninger Opvanghuis voor Sexuele Kindermishandeling en een orthopedagoog aan de slag. Deze deskundigen kunnen een beroep doen op een kinderarts. Of de kinderen inderdaad incestslachtoffer zijn, wordt voornamelijk onderzocht aan de hand van spelletjes met anatomische poppen.

Het diagnostisch centrum is een unieke instelling. Het vaststellen van sexuele kindermishandeling gaat meestal met zeer veel problemen gepaard. Binnen hulpverlening en Justitie ontbreekt het daarvoor onder

kranten. Incest werd bespreekbaar.

Duidelijk werd hoe schrijnend het is gesteld met sexuele kindermishandeling binnen het gezin. Schattingen lopen op tot achthonderdduizend meisjes die de laatste jaren voor hun zestiende met incest zijn geconfronteerd. In elke schoolklas zouden twee á drie incestslachtoffers zitten. Cijfers over het aantal jongens zijn nog onbekend. Hulpverlening komt mondjesmaat op gang. Organisatorisch is het in Nederland op dat punt nog allesbehalve optimaal geregeld. Een aantal organisaties heeft samen met de Groninger Provinciale Raad voor de Volksgezondheid een nota samengesteld waarin een dringend beroep wordt gedaan op een drastische verbetering van de registratie van het aantal gevallen van sexuele kindermishandeling.

Betty Mijlof van het Opvanghuis Sexuele Kindermishandeling in Groningen benadrukt de noodzaak van een betere registratie. „Die heb je nodig om de hulpverlening op elkaar af te stemmen. Kinderen verdwijnen nu nog in allerlei hulpverleningskanalen.”

Door het ontbreken van gegevens is er weinig zicht op de actuele stand van zaken. „Momenteel wordt incest op steeds jongere leeftijd gesignaleerd. Zie je dat heel veel kinderen van twee tot vijf jaar slachtoffer blijken te zijn. Waar moet je met hen naartoe,” zegt Anneke van Duin van de Groninger Beraadsgroep Jeugdhulpverlening. Luuk Mees van de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid vult aan: „Als je een betere registratie hebt, kan je bij de hulpverlening op beleidsniveau aankloppen. Kun je met knalharde cijfers aankomen en vragen: Wat doe je er aan, wat is je deskundigheid? We hebben deze nota juist ook geschreven om ogen te openen.”

Centraal meldpunt

De samenstellers van het rapport adviseren een centraal meldpunt voor sexuele kindermishandeling bij het Bureau Vertrouwens Arts (BVA). Betty Mijlof pleit een verplichte melding voor bijvoorbeeld huisartsen, wijkverpleging en onderwijzers. „Het blijkt uit ervaring dat heel vaak mensen langere tijd al op de hoogte van de incest waren. Maar dat altijd hebben verzwegen.”

Veel gevallen van sexuele kindermishandeling blijven nog onopgemerkt, ook nu het taboe rond dat onderwerp langzaam aan wordt doorbroken. Vooral leerkrachten kunnen een hele belangrijke rol spelen in het signaleren van incest. Het is daarom, dat in 1986 een werkgroep rond de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid een signaleringsproject voor het basisonderwijs in Groningen en Drenthe is begonnen. In nauwe samenwerking met de School-Advies- en Begeleidingsdiensten (SAB) wordt onderwijzers geleerd hoe ze aan hun kinderen kunnen merken dat ze slachtoffer zijn van ontucht. En hoe ze daarmee om moeten gaan.

Dat signaleren is bepaald niet eenvoudig. Kinderen kunnen een scala aan kenmerken aan de dag leggen die in de richting van in-

meer aan voldoende deskundigheid. Dat werd ook duidelijk bij de incestzaak in Oude Pekela waar nog steeds niet is gestaafd of er nu wel of geen sprake is van een vergaande vorm van ontucht.

cest wijzen zoals spijbelen, verminderde schoolprestaties of veelvuldige lichamelijke klachten zoals buikpijn. Maar er zijn meer eigenschappen die in de richting van sexueel misbruik duiden. Betty Mijlof: „Wanneer kinderen oversexed zijn. Een kind dat een dusdanige sexuele kennis heeft dat die helemaal niet bij zijn leeftijd past.”

Het signaleringsproject begint vruchten af te werpen. Luuk

ka een programma gezien waar ik helemaal weg van ben. Een soort poppenkast dat niet zozeer over sexueel misbruik gaat als wel over gevoelens. Hoe die te uiten. Dat je lijf van jezelf is. En als ze er toch aan zitten, waar je dan naar toe kunt.”

Opvanghuis

Nederland kent eigenlijk nog maar één officieel erkend tehuis

● BETTY MIJLOF

● LUUK MEES

Mees: „Binnen het onderwijs begint men zich langzaam te realiseren dat die positie een hele belangrijke is.” Het project heeft ook waardering van 'Den Haag' gekregen. Luuk Mees: „Door WVC is het gebombardeerd tot een proefproject voor heel Nederland.” Uiteindelijk doel van het project is samen met de SAB's voorlichtingsprogramma's voor in de klassen samen te stellen. Betty Mijlof heeft daar al uitgesproken ideeën over. Zij: „Ik heb in Ameri-

ca een programma gezien waar ik helemaal weg van ben. Een soort poppenkast dat niet zozeer over sexueel misbruik gaat als wel over gevoelens. Hoe die te uiten. Dat je lijf van jezelf is. En als ze er toch aan zitten, waar je dan naar toe kunt.”

incestpleger uit zijn huis te halen.”

Het kind kan dan gewoon thuis blijven wonen. Voorwaarde is wel dat dan niet alleen wordt begonnen met het geven van hulp aan het kind maar gelijk ook aan de moeder. Mijlof is het er dan ook niet mee eens, dat wanneer de vader uit de woning is verdwenen de sfeer in het ouderlijk huis dezelfde blijft. „Wat ik nou met de feestdagen van de meiden hoor is: zij zitten lekker thuis en ik zit hier. En papa zit daar leuk aan de tafel.” De coördinatrice van het Opvanghuis is er „absoluut voor” dat naar Amerikaans model daders van incest gedwongen worden therapie te ondergaan.

„Nu heb je van justitiewege maar heel weinig middelen naar de dader toe. Meestal wordt het gevangenisstraf. Zo'n incestdader behoort in de gevangenis meestal tot de onderste laag. Incest wordt daar als iets heel ergs beschouwd. In feite verandert er dus niets ten goede aan de situatie van die dader. Zit hij zijn straf uit en dan maar hopen dat het goed gaat en dat hij niet in herhaling valt. Maar wat je vaak ziet is, dat het weer van voren af aan begint.”

Geen ziekte

„Ik denk dat je het moet gaan proberen met hele confronterende hulpverlening. Heel hard laten merken wat ze het kind hebben aangedaan. Zo'n man echt in de hoek zetten. Laten merken dat hij een kind kapot heeft gemaakt. Een vader bij wie ik nu aan de deur kom, begint direkt te roepen dat hij er zo'n spijt van heeft. Daar heb ik echt geen boodschap aan.” En zegt ze: „Incest is niet een ziekte. Je kunt het alleen opheffen door een andere mentaliteit.”

Betty Mijlof heeft, ook weer door het ontbreken van exacte gegevens, geen idee of incest toedien wel afneemt. „De eerste fase was dat vrouwen er over begonnen te praten. Toen kreeg je de pubers. Je ziet nu dat je een hele grote groep kleine kinderen onder de tien bereikt. Daar komen nu tevens de jongens bij. Maar ook in de psychiatrie wordt duidelijk dat daar vrouwen zitten die eigenlijk incestslachtoffers zijn.” En na een pauze zegt ze wat feller dan voorheen: „Veel mensen denken bij incest simpelweg dat er met kinderen wordt geneukt. Maar het is niet alleen het sexuele. Het heeft te maken met emotionele verwaarlozing, isolement, chantage, angst, machtsmisbruik. En je in de steek gelaten voelen door de mensen die je nabij staan, je ouders. Want wie kun je dan nog wel vertrouwen? Incest is nooit alleen het sexuele.”

„Daar trappen ook veel hulpverleners in. Wanneer een kind z'n verhaal vertelt, denken veel hulpverleners dat dat de verwerking is. Maar dat is nog niets. Emotioneel is het een hele chaos.”

In de uitgebrachte nota wordt op dat gebrek aan voldoende deskundigheid in de hulpverleningsorganisaties ingegaan. Voorgesteld wordt gezamenlijk die kennis te verbeteren. De wil om samen te werken is volgens Luuk Mees in voldoende mate aanwezig. „Wat dat betreft zijn we in deze provincie al een heel eind op de goede weg.”

In provincie Groningen

Duizenden kinderen
slachtoffer incest

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN - In de provincie Groningen is of wordt vijf tot vijftien procent van alle meisjes tot twintig jaar sexueel misbruikt door vader, stiefvader, broers of andere familieleden. In absolute getallen gaat het om 3800 tot 11.300 meisjes.

Van alle Groninger jongens krijgt een procent (800) eveneens met incest te maken. Dat staat in de nota 'Seksuele Kindermishandeling' van de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid en andere hulpverlenende instanties. In de nota zijn landelijk geldende percentages gebruikt die op zeer ruwe schattingen zijn gebaseerd.

De cijfers zijn zo ruw omdat onderzoekers in binnen- en buitenland op sterk van elkaar verschillende percentages uitkomen. De samenstellers van de nota pleiten voor een veel betere registratie, een betere samenwerking van instanties die met incest te maken krijgen en meer voorlichting. Ook is er, met name bij politie en Justitie, behoefte aan een diagnostisch centrum voor de begeleiding van seksueel misbruikte kinderen. In zo'n centrum zouden ook bewijzen tegen de daders kunnen worden verkregen. Gedeputeerde H. Vos probeert een aanloopbedrag voor het centrum te vinden.

Vijftien procent ^{VK} Groningse meisjes ¹⁸ slachtoffer incest

Van onze correspondent
GRONINGEN - Vijftien procent van de meisjes in de provincie Groningen is langdurig het slachtoffer van incest. Dat blijkt uit een onderzoek van de Provinciale raad voor de gezondheidszorg in Groningen. In absolute getallen zou het gaan om 11 300 kinderen die in 'meer of mindere mate' met seksueel misbruik worden geconfronteerd. De duur van de mishandeling varieert van minder dan zes maanden tot acht jaar.

Deze gegevens staan in een nota over de hulpverlening aan jeugdige incestslachtoffers in de provincie Groningen, die gisteren is aangeboden aan gedeputeerde w.e.z. Vos.

ARTSEN MOETEN ALTIJD AANGIFTE DOEN Gedwongen therapie voor ^{VK} daders incest ¹⁹ aanbevolen

Van onze verslaggever
NOORDWIJKERHOUT - Daders van incest moeten door justitie worden gedwongen om psychotherapeutische hulp te ondergaan. Therapeuten en artsen zouden, ondanks hun beroepsgeheim, altijd aangifte moeten doen van incest, wanneer ze daarmee in hun praktijk worden geconfronteerd. Dat zei projectleider C. van Lichtenburcht van het landelijk coördinatiecentrum voor de incest-hulpverlening vrijdag tijdens een studiedag over dit onderwerp in Noordwijkerhout.

Volgens Van Lichtenburcht hebben terughoudende reacties van hulpverleners op incest nu veel te vaak tot gevolg dat het seksueel misbruik gewoon wordt voortgezet. Ook justitie werkt volgens haar nog onvoldoende mee aan gedwongen hulpverlening. Daardoor onttrekken veel daders zich aan de psychische of sociale gevolgen van wat ze hebben aangericht. Daardoor blijft de kans op herhaling aanwezig.

Uit een onlangs gepubliceerd onderzoek van de seksuoloog prof. J. Frenken blijkt dat hulpverleners die met een lopende incestzaak worden geconfronteerd maar in eenderde van de gevallen erin slagen om aan die situatie een eind te maken. Landelijk gezien blijven jaarlijks vele honderden gevallen van incest doorgaan, terwijl het slachtoffer hulp zoekt.

Volgens Frenken komen in Neder-

land jaarlijks ongeveer zesduizend gevallen voor van seksueel misbruik van kinderen in en buiten het gezin. Hij baseert die schatting op een nog niet gepubliceerd onderzoek onder huisartsen, waaruit bleek dat 55 procent van hen jaarlijks een of meer gevallen van seksuele kindermishandeling ter ore komt. „Er zijn aanwijzingen dat de overige 45 procent huisartsen dat ook zou kunnen horen, wanneer ze meer belangstelling zouden hebben voor deze problematiek”, aldus Frenken.

Een omvangrijk nieuw onderzoek in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken over de mate waarin incest voorkomt is bijna afgerond. Eerdere conclusies dat bijna 15 procent van de vrouwen in zware of lichte mate seksueel is misbruikt door iemand in de familie, lijkt in dit onderzoek te worden bevestigd. Van de vrouwen zou 1 tot 3 procent van de vrouwen door vader of stiefvader zijn verkracht.

Uit dit onderzoek onder 1054 vrouwen tussen de twintig en veertig jaar blijkt ook dat degenen die ooit met incest te maken hadden gehad, op latere leeftijd aanmerkelijk meer medicijnen slikken en lichamelijke klachten hebben. Van hen was 9 procent ongewenst kinderloos. Bij de controlegroep van andere vrouwen was dat 1 procent. Van de vrouwen in dit onderzoek die onder behandeling van een psychiater waren geweest, bleek de helft een incestverleden te hebben.

^{VK}
¹⁸

Sexuele terreur binnen het gezin

GEZOCHT: LIEVE VADER EN MOEDER. Regie: Sarah Marijnissen en Agna Rudolph. Te zien in: Filmhuis, Groningen (zaterdag en zondag, matinee)

Dat de aangrijpende documentaire over incest *Gezocht: lieve vader en moeder* alleen voor zestien jaar en ouder te zien is, is jammer. Juist jongere kinderen met een incestgeschiedenis zouden aan deze film veel kunnen hebben.

Incest is een vreselijke ervaring. Je verliest als kind niet alleen je kindzijn, maar ook je ouders. Wanneer je de minnares van je vader moet worden ben je niet meer zijn kleine meisje. En omdat hij je minnaar is heb je een beschermende vader verloren. Vaak blijkt dat de moeder het allemaal maar toeliet, of 'van niks wist'. Daar sta je dan als kind, eenzaam en ellendiger kun je je nauwelijks voelen.

De makers, cineasten en pedagogen Sarah Marijnissen en Agna Rudolph maken dat alles subtiel, maar indringend voelbaar. Ze nemen terecht duidelijk stelling. Na zo'n film begrijp je ook beter waarom zoveel vrouwen bang voor mannen zijn. Pedofiele contacten zonder geweld met vreemden richten niet zoveel schade aan als de sexuele terreur binnen een gezin. Tegen vreemden kunnen je ouders je beschermen, maar als je

ouders de daders zijn is er niemand meer die dat kan doen.

Wat er allemaal in gezinnen kan gebeuren wordt duidelijk door de interviews die de maaksters hadden met inmiddels volwassen vrouwen over hun incestervaringen. Ook werden opnamen gemaakt in het Opvanghuis in Groningen waar meisjes en jonge vrouwen hun ervaringen kunnen leren verwerken. Daartussendoor zijn speelsituaties verflochten. Acteurs spelen kind, vader en moeder en samen een onveilig gezin. Maar het aangrijpendst is de scène waarin een therapeute met een volwassen meisje, Marjanne, met poppen een incestsituatie terugroept. Waarna ze met die poppen naspeelt hoe het ideaal gezien had moeten zijn, wanneer Marjanne een moeder had gehad die zich verzet had tegen de man die Marjanne inderijd verkrachtte, in plaats van toe te zien.

Gezocht: lieve vader en moeder is geen vrolijke (kerst)film. Wel een film die iedereen zou moeten hebben gezien. Het maakt schrijnend duidelijk wat er in veel slaapkamers van Nederlandse gezinnen gebeurt en wat de gevolgen daarvan zijn.

ERIC BOS

PERCENTAGE LIGT VEEL HOGER DAN GEDACHT Seksuele mishandeling bij jonge kinderen onderschat

^{VK}
¹⁰

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN - Het aantal kinderen in de leeftijd van drie tot tien jaar dat het slachtoffer is van seksuele mishandeling, ligt veel hoger dan tot voor kort werd aangenomen. In een provincie als Groningen, met rond 560 duizend inwoners, hebben tussen de 3800 en 11.300 meisjes met enige vorm van seksuele mishandeling te maken. Deze getallen komen voort uit de ervaring van wetenschappers en hulpverleners dat 5 tot 15 procent van alle meisjes met seksuele mishandeling te maken krijgt. Exacte aantallen zijn er niet, omdat de registratie van seksuele kindermishandeling - een ruimer begrip dan alleen incest - nog uiterst gebrekkig is.

Het gebrek aan kennis over aantallen heeft ook te maken met de moeite die hulpverleners hebben met de acceptatie dat seksuele kindermishandeling ook bij heel jonge kinderen al kan voorkomen.

„Eerst werkten we met volwassen vrouwen die problemen hadden met de verwerking van incest-ervaringen in hun jeugd. Daarna kregen we te maken met pubers en nu krijgen we ook steeds meer meldingen van seksuele kindermishandeling van kinderen in de leeftijd van drie tot tien jaar”, aldus coördinatrice B. Mijlof van het Groningse opvanghuis voor incestslachtoffers.

Zij maakte haar opmerkingen donderdag naar aanleiding van een notitie over de Groningse hulpverlening aan slachtoffers van seksuele kindermishandeling. De notitie werd geschreven door de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid, de Groninger Beraadsgroep Jeugdhulpverlening, en Gezondheidsvoorziening en Opvoeding Groningen als provinciaal coördinatiepunt voor jeugdhulpverlening.

In de stad Groningen bevindt zich het enige gespecialiseerde, fulltime opvanghuis voor incestslachtoffers in Nederland. Het heeft een capaciteit van veertien bedden. Er is een dependance in Hoozeveld.

Een van de conclusies in de notitie is dat er een betere registratie van seksuele kindermishandeling moet komen. De hulpverleners bepleiten ook een wettelijk geregelde meldingsplicht voor iedereen als er een redelijk vermoeden bestaat dat een kind het slachtoffer is of was van seksuele mishandeling.

Bureaus Vertrouwensartsen zouden een goed coördinatiepunt kunnen zijn voor zowel registratie als melding omdat de medewerkers over de deskundigheid beschikken om met deze problemen om te gaan.

Ook zou er in de stad Groningen volgens de hulpverleners een diagnostisch centrum moeten komen waar een orthopedagoog, een kinderarts en kinderwerkers de hulpverlening op gang brengen. Zo'n centrum zou, als het er al was geweest, volgens de hulpverleners een belangrijke rol hebben kunnen spelen

bij de begeleiding van de seksueel misbruikte jonge kinderen die betrokken zijn geweest bij wat algemeen bekend is als de affaire-Oude Pekela.

De Groningse gedeputeerde H. Vos, die jeugdhulpverlening in zijn portefeuille heeft, zegde donderdag toe er alles aan te zullen doen het benodigde geld op tafel te krijgen. Als het aanloopbedrag van 85 duizend gulden er is, zou het centrum in februari met en behandeldag per week kunnen beginnen.

Door de ervaring die in Groningen is opgedaan met de hulp aan slachtoffers van seksuele kindermishandeling, zou de provincie enkele jaren als een landelijke „proeftuin” voor de hulpverlening kunnen gaan fungeren.

De aanbevelingen in de notitie zijn deels gebaseerd op de ervaringen met het Groningse opvanghuis, dat sinds 1985 functioneert en inmiddels is opgenomen in de Stichting Noordelijke Orthopedagogische Voorzieningen. Het opvanghuis, dat bestemd is voor jongeren van tien tot eenentwintig jaar, heeft er ook veel toe bijgedragen dat het taboe ten aanzien van incest grotendeels is doorbroken.

De meeste opvang is nodig voor meisjes in de leeftijd van veertien tot negentien jaar. In 92 procent van de gevallen van seksuele kindermishandeling gaat het om meisjes of vrouwen met dergelijke jeugdervaringen.

Algemeen wordt aangenomen dat 1 procent van alle jongens op jeugdige leeftijd te maken krijgt met vormen van seksuele mishandeling. Dat komt overeen met achthonderd jongens in de provincie Groningen. In wetenschappelijke kring wordt echter aangenomen dat het percentage waarschijnlijk hoger ligt.

In 97 procent van de gevallen was een man de dader. Recent onderzoek van de rijkspolitie in Groningen heeft echter uitgewezen dat ook moeders actieve daders kunnen zijn. De ervaringen van de Groningse rijkspolitie leren volgens het rapport ook dat er „netwerken” bestaan van een groot aantal daders - zowel familieleden als anderen - die meer kinderen over een langere periode seksueel mishandelen.

De gezinsgrootte speelt ook een rol. Volgens het rapport komt seksuele kindermishandeling vaker voor in gezinnen die groter zijn dan het gemiddelde.

Na onderzoek door de rijkspolitie in Groningen zijn over 1986 voor 45 kinderen justitiële maatregelen genomen wegens seksuele mishandeling. Het aantal gevallen dat de politie in 1986 ter ore kwam, lag 30 procent hoger dan in de voorafgaande twee jaar. Het gedeeltelijk doorbreken van taboes heeft daar waarschijnlijk mede toe bijgedragen

'Aanpak seksgeweld anders' ^{TR} Rutgers-stichting: hulpverlening te terughoudend met daders ⁴

UTRECHT (ANP) - De opvang en behandeling van plegers van seksueel geweld in Nederland is tot nu toe vooral afhankelijk van de goedbedoelde inzet van individuele hulpverleners. Deze hulpverlening zou veel structureler en liefst op centraal niveau moeten worden geregeld.

Dit zijn enkele conclusies uit het deze week verschenen rapport 'Nemen van verantwoordelijkheid', een studie in opdracht van de Rutgersstichting naar de ambulante hulpverlening aan plegers van seksueel geweld. Het rapport is deze week verschenen en wordt aangeboden aan de

ministers van justitie, sociale zaken en WVC.

De stichting stelt vast dat de ambulante hulpverlening in het algemeen 'terughoudend' lijkt te staan tegenover plegers van seksueel geweld. De stichting dicht zichzelf de taak toe een ambulante hulpverlening op poten te zetten.

Het belangrijkste doel van hulpverlening aan seksueel geweldplegers is het direct beëindigen van het seksueel geweldgedrag en het voorkomen van herhaling. De motivatie van de cliënt speelt daarin een belangrijke rol, meent de stichting. Deze moet, het liefst in groepstherapie, door de hulpverlening leren de eigen verantwoorde-

lijkheden te accepteren en zichzelf onder controle te hebben en te houden.

Gelijk met het opzetten van een georganiseerde ambulante hulpverlening moeten zogenoemde preventieprogramma's worden ontwikkeld. Deze moeten vooral gericht zijn op risicogroepen: personen die in hun jeugd seksueel misbruikt of fysiek mishandeld zijn, meent de Rutgers stichting.

Bovendien pleit de stichting voor onderzoek naar behandelingsmethodieken. Opgelegde hulpverlening wordt in het rapport niet van de hand gewezen, straffen alleen vindt de Rutgers-stichting echter zinloos.

'Aangepaste ondervraag-technieken nodig'

Speciale hulp seksueel misbruikte peuter bepleit

Door onze correspondent MARIEN ABRAHAMSE
NRC

GRONINGEN, 18 dec. — Politie, justitie en hulpverleners zijn niet in staat te achterhalen of en in welke mate peuters en kleuters seksueel zijn misbruikt. Daarom moeten er diagnostische centra komen waar met behulp van aangepaste technieken en methoden jonge kinderen „ondervraagd” kunnen worden.

Dat vindt mevrouw B. Mijlof, coördinator van het Opvanghuis voor incest slachtoffers in Groningen, die een explosieve groei in het aantal meldingen van seksueel misbruik bij zeer jonge kinderen heeft geconstateerd.

Uit een rapport over de hulpverlening aan slachtoffers van seksuele kindermishandeling in de provincie Groningen, dat gisteren aan het provinciaal bestuur werd aangeboden, blijkt verder dat er een centrale registratie van meldingen nodig is. Bovendien heb-

ben instellingen voor hulpverlening te weinig deskundigheid op het gebied van seksuele kindermishandeling. De provinciale Raad voor de volksgezondheid, de Beraadsgroep jeugdhulpverlening en het coördinatiepunt Gezondheidsvoorlichting en opvoeding, die het rapport opstelden, bepleiten bovendien een meldingsplicht voor artsen, onderwijzers en hulpverleners.

Sinds kort is er een explosieve toename in het aantal meldingen van seksueel misbruik bij kinderen tussen de drie en tien jaar. Volgens Mijlof betekent die toename niet dat er nu meer jonge kinderen seksueel worden misbruikt dan voorheen: „Het is meer een verschuiving in het tijdstip waarop het misbruik wordt gemeld. Een paar jaar geleden ging het vooral om volwassen vrouwen die over het seksueel misbruik in hun jeugd vertelden. Daarna kwamen de tieners die seksueel waren misbruikt. Nu komt de seksuele mishandeling van peuters en kleuters eerder boven water”.

Peuters en kleuters hebben nauwelijks een eigen seksuele be-

leving en daarom is een op hun leeftijd toegespitste benadering vereist bij het vaststellen of ze seksueel zijn misbruikt. Mijlof wil, met een subsidie van 85.000 gulden, in samenwerking met politie en justitie in Groningen, beginnen met een diagnostisch centrum voor seksueel misbruikte peuters en kleuters. „De beste manier van hulpverlening verschilt per leeftijd. In het diagnostisch centrum willen we een in Amerika met succes toegepaste techniek toepassen. Daarbij hoeft het kind niet onder woorden te brengen wat er is gebeurd. Via anatomische poppen kan het kind op een spelende manier laten zien wat zich heeft afgespeeld. Zo'n diagnostisch centrum zou bijvoorbeeld bij de ontuchtaffaire met peuters in Oude Pekela een heel positief effect gehad kunnen hebben. Dat is geen kritiek op de rol van de politie en justitie in die zaak, want met de middelen die ze hadden, hebben ze het goed gedaan.”

Incident

In Oude Pekela, dat rond de Pinksterdagen „wereldnieuws” werd nadat de politie melding maakte van een ontuchtzaak waarbij 70 zeer jonge kinderen betrokken zouden zijn, denkt men daar anders over. De ouders van de betrokken kinderen verwijten justitie de zaak niet serieus te nemen. Bovendien zou van de toegezegde hulpverlening en nazorg niets terecht zijn gekomen. Volgens het openbaar ministerie in Groningen is het onderzoek nog steeds niet afgerond en hoopt men nog steeds daders te kunnen aanhouden.

Uit recent onderzoek leiden deskundigen af dat jaarlijks tussen de vijf en vijftien procent van meisjes tot 20 jaar seksueel wordt misbruikt. Het misbruik onder jongens is aanzienlijk lager: één procent. De samenstellers van het rapport schatten dat alleen al in Groningen tussen de 4.500 en 12.000 kinderen seksueel worden misbruikt. Het overgrote deel van dat misbruik heeft plaats binnen het gezin.

Mijlof: „De belangstelling van de media voor Oude Pekela is begrijpelijk. Maar als je die affaire afzet tegen de mate waarin seksueel misbruik binnen het gezin voorkomt, is Oude Pekela eigenlijk een incident”. Hoewel steeds duidelijker wordt dat seksueel misbruik van kinderen vaker voorkomt dan tot voor kort voor mogelijk werd gehouden, blijft de hulpverlening hopeloos tekort schieten. Misbruikte kinderen kunnen alleen bij het Opvanghuis voor incestslachtoffers in Groningen terecht.

Het Opvanghuis heeft een goede reputatie opgebouwd. Niet alleen landelijk, want er worden zelfs kinderen uit België naar Groningen doorverwezen. Dat de hulpverlening voor seksueel misbruikte kinderen landelijk niet van de grond komt, is volgens Mijlof te wijten aan het bezuinigingsbeleid van minister Brinkman: „Die vindt onze aanpak uitstekend, maar zegt dat het moet worden ondergebracht bij de bestaande hulpverlening. Daar wordt op bezuinigd en moeten prioriteiten worden gesteld. Nieuwe activiteiten scoren in zo'n situatie niet hoog.”

TV-uitzending incest-film kan gunstig effect hebben

WN 15

Sarah Marijnissen en Agna Rudolph hebben de film 'Gezocht lieve vader, lieve moeder' gemaakt om te laten zien wat het voor een kind betekent om jarenlang seksueel misbruikt te worden door je vader.

door
lukas griever

medewerker

Slachtoffers van incest verkeeren in een psychisch onhoudbare situatie: ze verlangen naar een vader en moeder en een veilig thuis terwijl dat veilig thuis er niet is.

De film gaat over twee volwassen vrouwen die terugblikken op die situatie bij hen vroeger thuis, over meiden die er nog maar net van zijn weggelopen en kleine kinderen die slachtoffer zijn. De maaksters: „De film wil een bijdrage leveren aan het zichtbaar en bespreekbaar maken van de ontoelaatbare schendingen van het vertrouwen en de integriteit van kinderen door hun ouders”.

Cijfers

Incest is schadelijk en schandelijk. Maar ook een reeds lang bekend verschijnsel in de westerse cultuur, dat op grote schaal voorkomt. Een verslag van een onderzoek naar de aard en de omvang van seksueel misbruik van meisjes door familieleden in Nederland zal binnenkort verschijnen. Cijfers moeten we uit buitenlands onderzoek halen en dan komen er uiteenlopende getallen op tafel. Over het algemeen wordt aangenomen dat één op de tien à vijftien meisjes slachtoffer is en één op de vijf à tien jongens. Ook als we de laagste cijfers aanhouden, gaat het om een gigantisch probleem: tienduizenden gezinnen en kinderen. Onderwijzend personeel dat van dergelijke gegevens kennis neemt realiseert zich dat in elke klas wel een incestslachtoffer zit. Ten opzichte van die getallen is het aantal gevallen dat bekend wordt bij politie, justitie en hulpverlening heel klein.

Slachtoffers van incest stappen niet zo gemakkelijk naar de politie of een hulpverleningsinstelling. Daarvoor zijn een aantal barrières, aan te duiden met de begrippen: angst, intimidatie, schuldgevoelend, loyaliteit en machtsrelaties. Ook moeders van meisjes die slachtoffer zijn, komen maar zelden aangifte doen. Daarvoor gelden dezelfde

Op 7 januari zal de rechter uitspraak doen over de vraag of de NOS de documentaire 'Gezocht lieve vader, lieve moeder' mag uitzenden. De film gaat over incest. De moeder van een incest-slachtoffer dat in de film optreedt, heeft vorige week een kort geding aangespannen tegen de NOS om uitzending te verbieden. Onze medewerker Lucas Griever zag de premiere van 'Gezocht lieve vader, lieve moeder' deze zomer tijdens de Nederlandse Filmdagen. Volgens hem is het een aangrijpende documentaire, gemaakt zonder sensatiezucht en met het doel een breed publiek voor te lichten.

SCENE UIT 'Gezocht lieve vader, lieve moeder'

barrières. De gezinnen waar het plaatsvindt kenmerken zich door geslotenheid en rechtlijnige gezagsverhoudingen. Alle publieke wijzen op een zeker type gezin, dat overigens in alle milieu's voorkomt, betreffen ook geldt voor de incest. De vader/dader regeert het gezin op basis van macht en autoriteit (kan overigens een uiterst voorkomende en keurige man zijn), de moeder blijkt een lichamelijke of psychisch zwakke, wat onmachtige persoon in huis en de kinderen leiden een geïsoleerd bestaan. De vader/dader zal bij beschuldiging van incest vrijwel altijd ontkennen, verbaasd zijn dat men hem 'verdenkt' of aanklaagt. De moeder is geneigd de zaak toe te dekken, te bagatelliseren of zelfs 'normaal' te vinden. De dochter/slachtoffer is bang er over te spreken, en worstelt soms met gevoelens van loyaliteit tegenover de ouders, die ieder kind eigen zijn. Als de vader/dader achter slot en grendel gaat, kunnen schuldgevoelens bij het meisje gaan spelen: door mij is hij...

Deskundige

De problemen in gezinnen

waarin incest speelt, kunnen niet in een handomdraai opgelost worden. Dat stelt de maatschappelijk werker Carla van Lichtenburcht, die deze zomer in Utrecht het Landelijk Project Incest-hulpverlening van start deed gaan. Zij werkte vier jaar bij de Utrechtse kinder- en jeugdpolitie en wordt algemeen als 'incestdeskundige' beschouwd. In Utrecht zette ze een incestteam op, een samenwerking van politie, justitie, kinderscherming en (vrouwen)hulpverlening. In incestzaken wordt dit team geraadpleegd voordat politie en justitie beslissingen nemen. (Wat moet er gebeuren: de vader vastgezet, de dochter uit huis geplaatst?)

Wat is de eerst aangewezen hulpverlening, wie moeten ingeschakeld? Carla van Lichtenburcht, ooit zelf slachtoffer, wil met het door WVC betaalde project gaan bevorderen dat overal in steden en regio's dergelijke teams komen. Nu opereren betrokken partijen nogal eens langs elkaar heen, en zijn daarbij overtuigd van hun eigen deskundigheid, zodat andere instanties niet nodig zouden zijn. Carla zet vraagtekens bij die

deskundigheid, en vindt dat er nog heel vaak verkeerd op incest wordt gereageerd. En wie denkt het in een middagje praten in het gezin op te lossen, komt verkeerd uit. Er zal nog veel ervaring met de aanpak van incestzaken moeten worden opgedaan. Alleen straf voor de dader/vader is geen optimale oplossing, al zal door hem in te sluiten de incest in ieder geval stoppen. Alleen hulpverlening is ook onvoldoende, zeker zolang er nog weinig hulpverleners zijn die er deskundig mee om kunnen gaan. Soms toont men te weinig durf om een zaak die bekend wordt aan te pakken. Het aantal psycho-therapeuten dat zowel daders als slachtoffers adequaat kan helpen, is gering in ons land.

Waar het project ook aan wil werken is de deskundigheidsbevordering bij politie en justitie. Daar speelde lang het probleem dat meisjes niet geloofd werden als ze met een incestverhaal aan kwamen, dat slachtoffers weinig begrip ontmoetten, de dader als 'hellige man' en vergoelijkend behandeld werd, en er bijvoorbeeld geen ervaring was met het verhoren van jonge kinderen die slachtoffer zijn. In het algemeen gaat dit langzaam vooruit en komen de politiekorpsen tot een andere benadering. Maar er kan nog veel verbeterd worden.

Computer

Om te beginnen wil Carla van Lichtenburcht een personal computer met daarin alle activiteiten rond incest die in het land spelen: van vrouwenpraatgroepen over het onderwerp tot diepgaande studies van promovendi. Onder dat landelijke overzicht zullen ook de preventieprojecten vallen. Preventie aan incest is één van de doelstellingen van het project en de laatste hoop van hulpverleners en anderen die veelvuldig met de slachtoffers geconfronteerd worden.

Kan incest door dergelijke preventieprojecten voorkomen worden? Dat kan niemand voorspellen. Voor Carla betekent preventie onder andere: kinderen weerbaarder maken tegenover volwassenen; hen bijbrengen dat ze niet altijd onvoorwaardelijk 'ja' hoeven zeggen tegen papa en mama; dat zaken die thuis normaal gevonden worden dat wellicht helemaal niet zijn. Incest kan in een vroeg stadium vermoed en ontdekt worden als de signalen die de kinderen uitzenden worden opgevangen en herkend. De oplossing voor een zo omvangrijk verschijnsel laat zich natuurlijk niet in een paar zinnen beschrijven. Voorlichting kan er wel aan bijdragen. De film 'Gezocht lieve vader, lieve moeder' en het hier besproken project zijn voorbeelden die laten zien hoe dit kan gebeuren.

Seksueel contact tussen hulpverlener en cliënt is geen uitzondering

UN 14

Lichamelijk contact NRC 20

Evenals Jacqueline Wijchers ("Een therapeut kan niet aan alle verlangens voldoen", NRC Handelsblad 17 december) ben ik van mening, dat er een tekort aan fysiek menselijk contact bestaat.

Echter, wanneer deze 'lichamelijkheid' geprojecteerd wordt op de hulpverlening, ben ik het niet met Wijchers eens.

Lichamelijk contact tussen hulpverlener en patiënt dient vermeden te worden ter bescherming van de laatste. De patiënt verkeert in een afhankelijke positie. De kans is groot dat zij niet meer kan bepalen waar het hulpverleningscontact eindigt en het 'gewone' menselijke contact begint. Aan dit laatste bestaat immers zoveel behoefte.

Ook van de kant van de hulpverlener is lichamelijk contact met een patiënt een riskante zaak. Hoe bepalen we of een hulpverlener zijn boekje al dan niet te buiten is gegaan? Is er sprake van gedwongen lichamelijk contact of zelfs verkrachting, of niet? En nog belangrijker: kan een hulpverlener objectief blijven op het moment dat hij ingaat op de fysieke verlangens van zijn patiënt? In een dergelijk geval treedt een verstoring van het rollenpatroon op en kan de hulpverlener zijn macht misbruiken. Lichamelijk contact schaadt zo de behandeling en dient dan ook te allen tijde vermeden te worden.

Ten slotte bevat het artikel van Wijchers een aantal ongenueerde uitspraken. Het is bijvoorbeeld onjuist te veronderstellen dat „de ziekte van een psychiatrische patiënt in veel gevallen enkel en alleen een gebrek aan seks is, of tenminste tederheid, vaak onbewust of verdrongen." Zo simpel liggen de zaken niet in de psychologie en in de psychiatrie.

Marie Louise Goolings,
Leiden.

(Door Rzaa Hellings)

DEN HAAG — Seksueel contact tussen hulpverleners en patiënten is bepaald geen uitzondering en komt op veel grotere schaal voor dan tot nu toe werd aangenomen. Dat is de conclusie uit een enquête die de Amsterdamse psychologen Gaffnit Aghassy en Marianne Noot hebben gehouden onder 829 psychotherapeuten. Voor de patiënt zijn dergelijke contacten heel schadelijk. Slechts zeven procent heeft er achteraf positieve herinneringen aan, terwijl het overgrote deel er negatief door beïnvloed is.

De twee onderzoeksters hebben gekozen voor een wat ongewone benadering van het probleem. Ze hebben enquêtelijsten verstuurd aan 1.551 therapeuten die lid waren van een van de specialistische verenigingen, met het verzoek hen te melden of zij in hun praktijk patiënten tegen zijn gekomen die met een vorige hulpverlener seksueel contact hebben gehad en te beschrijven wat voor ervaringen ze met deze mensen hadden.

Noot en Aghassy geven toe dat een dergelijke methode, die in feite gebaseerd is op roddel, vertekend werkt. Immers, de nieuwe therapeut was er niet bij toen het seksuele contact plaatsvond en kent de gebeurtenissen alleen maar uit tweede hand. Sommige patiënten zullen

uit rancune of om andere redenen onware verhalen vertellen over hun vorige therapeut. Ook over de groep patiënten die nooit bij een nieuwe hulpverlener terecht is gekomen, kom je niets te weten.

Ervaring

Ze hebben echter voor deze vorm van onderzoek gekozen, omdat in Amerika de ervaring is opgedaan dat een rechtstreekse benadering van de therapeut met de vraag of hij wel eens met een patiënt naar bed is geweest, over het algemeen niet werkt.

Van de 1.551 enquêteformulieren kwam uiteindelijk meer dan de helft terug. Een kwart van de inzenders meldde dat zij in de loop der jaren een of meer patiënten hadden gehad die bij een eerdere hulpverlener seksuele contacten hadden gehad. In het totaal ging het om 401 gevallen waarvan de inzenders er 209 uitvoerig beschreven. De beide onderzoeksters vinden het totale aantal gemelde gevallen een hoog cijfer. Het bewijst in ieder geval dat seksuele contacten niet tot de excessen behoren, hoewel ze volgens de beroepscode van psychotherapeuten officieel verboden zijn.

Het overgrote deel van de seksuele contacten vond plaats tussen een vrouwelijke patiënt van gemiddeld 29 jaar en een manne-

lijke hulpverlener die een aantal jaren ouder was. In bijna de helft van de gevallen ging het om een privépraktijk. Verrassend was volgens de onderzoeksters echter het hoge aantal gevallen in therapeutische instituten (29,5 procent) en klinieken (16 procent). Die percentages zijn twee keer zo hoog als de cijfers die in Amerikaans onderzoek worden genoemd.

Redenen

De contacten vinden voor het grootste deel (65 procent) binnen de therapieessies plaats, maar soms ook daarbuiten en op andere plaatsen. In veertig procent van de gevallen moest de patiënt achteraf voor de 'behandeling' betalen.

Uit het onderzoek blijkt dat er verschillende redenen kunnen zijn waarom hulpverlener en patiënt seksueel contact met elkaar hebben. Klassiek is het verhaal van de psychotherapeut die met zijn patiënt naar bed gaat 'om haar te helpen' van haar seksuele frustraties of andere problemen af te komen. In 67 procent van de gevallen verklaart de hulpverlener dat sex een therapeutische functie heeft. Verliefdheid van de hulpverlener speelt ook vaak een rol. Verder verklaart veertig procent van de nieuwe hulpverleners dat

hun voorganger de patiënt gewoon heeft misbruikt.

Opmerkelijk is overigens dat veel hulpverleners ten tijde van het contact zelf in de problemen zaten. Veertien procent had zelf last van eenzaamheid, een zelfde aantal had scheidings- en relatieproblemen en achttien procent had zelf seksuele problemen.

Initiatief

In het overgrote deel van de gevallen (77 procent) nam de hulpverlener het initiatief tot het seksuele contact. Slechts in vier procent van de gevallen komt het voorstel volledig van de patiënt. Overigens betekent dat niet dat het in de andere gevallen helemaal tegen de wil van de patiënten gebeurde. Een deel van de patiënten wordt zelf ook verleefd op de hulpverlener of ziet sex als een mogelijkheid tot contact en warmte. De seksuele contacten kunnen eenmalig zijn, maar duren soms maanden of zelfs jaren voort.

In vrijwel geen enkel geval heeft seksueel contact een positieve uitwerking op de patiënt. Ook als die zelf het initiatief heeft genomen of in ieder geval niet afwijzend stond tegenover het idee, werkt het seksuele contact negatief op de problemen waar zij/hij mee zit en negatief op de behandeling. In driekwart

van de gevallen was het contact er de oorzaak van dat de behandeling is afgebroken.

Wantrouwen

Zelfs in die gevallen waar een tijdlang een echte relatie met de therapeut heeft bestaan, heeft nog maar vijftien procent van de vrouwen het idee dat hen iets goeds overkomen is. Veel patiënten houden na de gebeurtenissen een diep wantrouwen tegen therapeuten in het algemeen. Een deel wil alleen nog met vrouwelijke hulpverleners in zee en een deel wacht soms

jaren tot ze weer hulp zoeken.

Aghassy en Noot trekken uit hun onderzoek de conclusie dat er zowel bij de patiënt als bij de hulpverlener eigenlijk te weinig kennis is over het effect van seksuele contacten. In psychotherapeutische opleidingen wordt daar volgens hen te weinig aandacht aan geschonken. Hulpverleners worden soms geconfronteerd met vrouwen die om seksueel contact lijken te vragen, maar dat betekent nog niet dat daaraan toegeven de behandeling ten goede komt. In dertien procent van de hier genoemde gevallen ging het bijvoorbeeld

om incestslachtoffers, vrouwen die vaak geen enkele behoefte aan dergelijke contacten hebben, maar wel hebben geleerd dat dat de enige manier is om aandacht te krijgen.

Verbeteren

Ook aan de patiëntzijde zou de voorlichting moeten verbeteren. Iedere patiënt zou eigenlijk moeten weten dat seksueel contact, wat de hulpverlener daar ook over mag beweren, geen erkend therapeutisch middel is en dat inmiddels ook wel duidelijk is dat het gewoon niet werkt.

Uitkomst onderzoek naar sex bij therapie betwijfeld

Van onze verslaggever VK18
UTRECHT — De Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie NVP vraagt zich — op grond van eigen ervaringen — af of seksuele relaties met hulpverleners wel zo veel voorkomen als onlangs is beweerd door de Amsterdamse psychologie-studenten G. Aghassy en M. Noot. „Ik zeg niet dat het onderzoek is gebaseerd op roddel, maar bij de methodologische kanten zetten we wel vraagtekens", aldus J. Bakker, directeur van de NVP.

Aghassy en Noot hebben psychotherapeuten gevraagd of ze collega's kenden die seksuele relaties onderhielden met cliënten. Achthonderd respondenten wisten vierhonderd gevallen te melden. De onderzoeksters concludeerden

dan ook dat seksuele verhoudingen veelvuldige voorkomen in de psychotherapie.

De NVP, die tot voor kort commissies van toezicht en beroep had, kreeg over de afgelopen vijf jaar een tiental klachten binnen over sex in de therapie. Per jaar is er een lichte toename te zien. De klachten betreffen leden van de NVP; als het om niet-leden gaat verwijst de NVP naar de Inspectie voor de Geestelijke Volksgezondheid of de rechter.

Gemiddeld waren dus per jaar twee NVP-psychotherapeuten betrokken bij tuchtrechtelijke procedures, voor zover die betrekking hadden op sex met cliënten. In de beroepscode van de NVP staat dat de therapeut zelfs niet op verlangen of uitnodiging metterdaad mag ingaan

op seksuele toenaderingspogingen.

Vrijwel alle klachten werden gegrond verklaard. Als strafmaatregel is schorsing voor enkele jaren tot schorsing voor het leven opgelegd. Psychotherapie is geen beschermd beroep, dus leden hoeven zich van zo'n maatregel niets aan te trekken. Maar volgens Bakker is in geval van loondienst de straf wel doorgevoerd door de werkgever.

Code

De NVP heeft echter vorig jaar augustus zijn beroepscommissie opgeheven, zodat er geen klachten meer in behandeling worden genomen. Bakker: „Wie nog kwam klagen werd weggestuurd." De reden voor de opheffing was dat er destijds een overheidsregistratie werd ingesteld voor psychotherapeuten.

Daaraan zou een stelsel van nieuwe regels en een gemeenschappelijk klachtencollege worden gekoppeld.

Dat nieuwe college is niet van de grond gekomen. Bakker geeft de schuld aan het ministerie van WVC dat niet afkomt met geld. Het ministerie speelt de bal terug naar de NVP en het NIP, het Nederlands Instituut van Psychologen, die samen nog niet erin zouden zijn geslaagd een gemeenschappelijke beroepscode op te stellen. „Het geld is beschikbaar, maar zonder code kan een college niet werken", aldus een woordvoerder van WVC.

De NVP overweegt nu haar eigen commissies van toezicht en beroep maar weer nieuw leven in te blazen. Maar een beslissing kan nog enkele weken op zich laten wachten.

Seksueel contact als 'therapie' schendt

mensen en normen

Wanneer in de dag- of week-
adpers een bericht verschijnt
over een psychotherapeut die sek-
sueel contact had met een patiënt,
laat het doorgaans om een extre-
em geval.

Een voorbeeld daarvan is de
publiciteit over de psychiater, die
veroordeeld tot een onvoor-
waardelijke gevangenisstraf van
aanmerkelijke duur wegens seksue-
le contacten met minderjarige
patiënten in de polikliniek van het
ziekenhuis waaraan hij was ver-
bonden. Voor deze handelwijze
werd de psychiater therapeutische
motieven aan.

Het doorgaans extreme karakter
van de gevallen die in de pu-
bliciteit komen leidt in de kring
van psychotherapeuten weliswaar
allerwegen tot afkeuring, maar
heeft tevens voedsel aan de vrij-
algemeen bestaande opvatting,
dat slechts knoeiers en charlatans
zich te buiten gaan aan seksueel
contact met patiënten.

In andere beroepsgroepen op
het terrein van de hulpverlening
valt een vergelijkbare defensieve
reactie te constateren. Onlangs
bleek dat nog eens naar aanleiding
van de strafrechtelijke vervolging
van een gynecoloog, die was over-
gegaan tot seksueel contact met
patiënten.

Of het hier om zeldzame inci-
denten gaat kon tot op heden niet
worden bevestigd of weerlegd aan
de hand van onderzoeksgegevens.
Het eerste Nederlandse onder-
zoek, toegespitst op het gebied
van de psychotherapie, is dezer
dagen gepubliceerd door de psy-
chologen mevrouw G. Aghassy en
mevrouw M. Noot. Hieruit blijkt,
dat heel wat meer psychiaters en
psychologen seksueel contact met
patiënten hebben dan men tot nu
toe in de kring van psychothera-
peuten wilde geloven.

Die conclusie is onvermijdelijk,
ook indien men de uitkomsten re-
lativeert door te wijzen op de ge-
volgde onderzoeksmethode. De
beide onderzoekers beschikken in-
derdaad alleen over gegevens uit
de tweede hand. De vraag aan
psychotherapeuten luidde immers
of zij in hun praktijk patiënten
kennen die met hun vorige psy-
chotherapeut 'seksueel actief' wa-
ren. Samen maakten deze hulp-
verleners melding van 400 geval-
len en zij rapporteerden uitvoerig
over 200 patiënten. Van de be-
roepsbeoefenaren, die overgingen
tot seksueel contact met een pati-
ent, was 40 procent psychiater, 35
procent psycholoog, 10 procent
arts en 10 procent maatschappelij-
k werker.

Ook de redactie van het *Tijd-
schrift voor psychotherapie* is
kennelijk onder de indruk geraakt
van de signaleerde aantallen.
Het siert de redactie dat zij ruim-
te heeft geboden voor de publika-
tie van dit onderzoek. Zij geeft
hiermee aan dat een open discus-
sie in de kring van beroepsbeoef-
naren te voeren nodig is. Daar-
naast is er echter ook aanleiding
om te bezien of thans uit juri-
disch oogpunt voldoende kan wor-

den gereageerd op deze flagrante
schending van de professionele
normen.

De medische tuchtcolleges wij-
zen seksueel contact tussen be-
handelaar en patiënt categorisch
af. Dat blijkt mede uit het feit,
dat steeds de zware sanctie van
schorsing in de uitoefening van
het beroep is opgelegd. Dit ver-
oordelende standpunt van de
tuchtcolleges geldt niet alleen
voor geslachtsgemeenschap, maar
ook voor lichamelijk-erotische
contacten en seksuele handelin-
gen.

In de verschillende uitspraken
baseert de tuchtrechter de veroor-
deling met name op het feit, dat
seksueel contact zich niet ver-
draagt met de psychiater-pa-
tiënt-relatie. Als verontschuldig-
ing wordt niet aanvaard, dat een
patiënt zich aan de behandelaar
vastklampt, moeilijk verbaal con-
tact tot stand komt of de behan-
delaar zelf in een moeilijke situa-
tie verkeert. Een psychiater mag
ook op een 'uitnodiging' tot sek-
sueel contact niet ingaan. Een
dergelijke situatie dient hij vol-
gens de tuchtrechter onder alle
omstandigheden te kunnen hante-
ren.

Ook is de veroordeling wel ge-
motiveerd met het feit, dat het
hier gaat om een ernstige inbreuk
op de lichamelijke en geestelijke
integriteit. Het herhaaldelijk ge-
voerde verweer, dat het seksueel
contact een therapeutisch doel
diende, is door de medische
tuchtcolleges nimmer aanvaard.

Lijdelijk

Het effect van dit op zichzelf
duidelijke standpunt wordt be-
perkt door onder andere de vol-
gende omstandigheden. In de eer-
ste plaats is het medisch tuchtcol-
lege 'lijdelijk': het oordeelt alleen
over klachten, die bij het college
worden ingediend. Met andere
woorden: het tuchtcollege gaat
niet zelf op zoek naar laakbare
feiten.

Omdat patiënten zeer terug-
houdend zijn met het indienen
van klachten over de inhoud van
een psychotherapeutische en psy-
chiatrische behandeling, mag zeker
worden aangenomen, dat lang
niet alle daarvoor in aanmerking
komende klachten het tuchtcolle-
ge bereiken. Gezien deze terug-
houdende opstelling van patiënten
verdient het aanbeveling, dat de
Inspectie volksgezondheid syste-
matisch het Openbaar ministerie
inschakelt of besluit tot het indie-
nen van een klacht bij het Me-
disch tuchtcollege, indien blijkt
dat een beroepsbeoefenaar over-
gaat tot seksueel contact met een
patiënt.

In de tweede plaats is de reik-
wijdte van het medisch tuchtrecht
op het terrein van de psychothera-
pie beperkt door het feit, dat al-
leen psychotherapeuten met een
medische vooropleiding hieronder
vallen. Zoals bekend bestaat onge-
veer de helft van de psychothera-
peuten uit niet-medici. In deze

Onder alle omstandigheden is seksueel contact tussen
hulpverlener en hulpbehoevende verwerpelijk. Hoewel de
deskundigen het daar over eens zijn laat de wettelijke
strafbaarstelling ervan te lang op zich wachten.

Door J. H. Hubben

leemte wordt voorzien door het
bij de Tweede Kamer aanhangige
wetsontwerp 'Beroepen in de indi-
viduele gezondheidszorg (B.I.G.).

Dit ontwerp, dat onder andere
de Medische tuchtwet zal vervan-
gen, strekt zich uit over alle psy-
chotherapeuten en klinisch psy-
chologen. Te vrezen valt echter,
dat het nog zeker enkele jaren zal
duren voordat dit wetsvoorstel
kracht van wet krijgt. Alleen in-
dien de Tweede Kamer bereid is
om het wetsontwerp B.I.G. —
waaraan overigens bijna twintig
jaar (!) voorbereiding vooraf is ge-
gaan — met de nodige voorrang
af te handelen, valt op korte ter-
mijn een verbetering van het ge-
brekkige toezicht op het terrein
van de psychotherapie te ver-
wachten.

Strafrecht

Daarnaast is het dringend ge-
wenst om artikel 249 wetboek van
Strafrecht te wijzigen. Met de
huidige strafbepaling in de hand
kan de officier van justitie alleen
voldoende optreden indien een be-
handelaar seksueel contact heeft
met een minderjarige patiënt. Be-

treft het een volwassene, dan is
een strafrechtelijke reactie alleen
mogelijk, indien de patiënt is op-
genomen in een (psychiatrisch)
ziekenhuis.

Deze beperking is te verklaren
uit het feit, dat men bij de tot-
standkoming van deze strafbepa-
ling geen instellingen kende waar
patiënten voor een deel van de
dag verblijven (bijvoorbeeld dag-
behandeling). Evenmin kende
men destijds de huidige ambulante
behandeling en het verschijnsel
van vele vrij gevestigde beroeps-
beoefenaren.

Het wel gehoorde argument,
dat bij de niet-opgenomen patiënt
geen sprake is van een afhankelij-
ke positie die bescherming be-
hoeft, gaat niet op. Op het terrein
van de gezondheidszorg, maar in
het bijzonder op het gebied van
psychiatrie en psychotherapie, ge-
raakt de patiënt gemakkelijk in
een afhankelijke positie. Het gaat
hier om een gevaar, dat inherent
is aan het ingrijpende karakter
van psychotherapie en dat slechts
in zeer beperkte mate samenhangt
met de vraag of de patiënt wel of
niet is opgenomen. Uit het onder-
zoek van Aghassy en Noot blijkt

ook dat bijna de helft van het aan-
tal signaleerde seksuele contac-
ten zich voltrok in de particuliere
praktijk.

Indien daaraan de nodige prio-
riteit wordt gegeven kan de ver-
eiste, kleine wijziging van artikel
249 wetboek van Strafrecht snel
worden gerealiseerd.

Ontoelaatbaar

De Nederlandse Vereniging
voor Psychotherapie heeft de af-
gelopen jaren door haar vereni-
gingsstuchtrechtspraak een ver-
dienstelijke bijdrage geleverd aan
de bevestiging en handhaving van
professionele normen. Keer op
keer sprak haar commissie van
toezicht uit dat seksueel contact
in de psychotherapie absoluut on-
toelaatbaar is.

Gezien het gebrekkige toezicht
op dit terrein is het des te meer
betreurenswaardig, dat deze com-
missie van toezicht ongeveer een
jaar geleden haar werkzaamheden
noodgedwongen heeft moeten stak-
ken. Noodgedwongen, omdat de
inmiddels van overheidswege in
werking getreden (tijdelijke) re-
gistratie-regeling van psychothera-
peuten naast registratie ook voor-
zag in beroepsethische toetsing
van het werk van psychotherapeu-
ten werkzaam in instellingen van
gezondheidszorg.

Thans moet worden geconsta-
teerd, dat weliswaar een beperkte
registratie-regeling in werking is
getreden, maar dat de in het voor-

uitzicht gestelde regeling voor de
beroepsethische toetsing er nog
steeds niet is. Maar de commissie
van toezicht, die functioneerde
binnen de beroepsorganisatie,
heeft intussen al ruim een jaar op-
gehouden te bestaan.

Het gebrekkig geregelde toe-
zicht op het terrein van de psy-
chotherapie is de afgelopen jaren
niet verbeterd maar achteruit ge-
gaan. Het onderzoek van Aghassy
en Noot geeft een duidelijke aan-
wijzing dat psychiaters en psychol-
ogen vaker seksueel contact met
patiënten hebben dan tot nu toe
werd aangenomen. Dit behoort
aanleiding te zijn om vaart te zet-
ten achter een reeks maatregelen,
die al zo lang in het vooruitzicht
wordt gesteld.

Voor een belangrijk deel ligt
dit op de weg van de Tweede Ka-
mer, die kan zorgen voor een
spoedige afhandeling van het
wetsontwerp Beroepen in de indi-
viduele gezondheidszorg. Daar-
naast is het dringend nodig om
seksueel contact tussen psycho-
therapeut en patiënt onder alle
omstandigheden strafbaar te stel-
len. De regeling voor beroepsethi-
sche toetsing voor het handelen
van psychotherapeuten in gezond-
heidszorg-instellingen dient spoed-
dig effectief te worden.

De auteur, jurist en psychol-
oog, is raadsheer bij het ge-
rechtshof te Arnhem. Hij schreef
het boek *Psychotherapie en recht*.
Ars Aequi Libri, 1984.

Teen-sex abuser is believed to have AIDS virus

Case pits privacy vs. public safety concerns

SEATTLE

By Steve Miletich and Rita Hibbard
P-I Reporters

POST
1

A Seattle man who has pleaded guilty to improper sexual conduct with two boys is believed to have tested positive for the deadly virus AIDS, a senior King County prosecutor disclosed during a court hearing yesterday.

The man, Steven George Farmer, a 31-year-old former airline flight attendant, has "sexually abused large numbers of boys in the community," according to King County court documents.

In yesterday's court hearing, Senior Deputy Prosecutor Rebecca Roe disclosed that Farmer is believed to have the AIDS virus. She made that allegation to support her request that Farmer be placed under strict conditions of release while on bail.

Roe said the state has "reason to believe" that Farmer has tested positive for the AIDS virus and that he has had "extensive contacts" with minors.

Farmer's case poses vexing questions involving privacy and public safety that are only beginning to be addressed by the legal system.

Public health officials, also aware of the Farmer case, said

existing quarantine laws aren't adequate to effectively control the behavior of someone who knowingly spreads a disease.

Dr. Robert Wood, medical director of the Seattle-King County Health Department's AIDS Project said, "We don't have laws sufficiently powerful to permit us to curtail anyone's activity."

The existing state quarantine law was written in 1919 and includes no provision protecting the rights of those it would attempt to isolate.

David Minikel, assistant attorney general for the state, said yesterday the law is "probably unconstitutional," and that the business of writing a new one, as proposed recently by the Governor's Task Force on AIDS, will be a practical nightmare beset by legal and ethical pitfalls.

Public health officials also are wary of informing sexual partners of those who have the AIDS virus, fearing that to do so would sacrifice client confidentiality and jeopardize AIDS education programs.

In the Farmer case, one of the moves prosecutors are considering is seeking Farmer's medical re-

See AIDS Page A8

From Page 1

records through a subpoena, sources said.

An attorney for Bellevue plastic surgeon Stephen B. Anderson, who has treated Farmer, confirmed that the physician's records may be subpoenaed.

"We will do whatever King County court orders us to do," attorney John Woodley said, refusing to disclose what type of medical records might be sought.

"Any kind of treatment he may or may not have had is confidential and will only be disclosed when ordered by the court," Woodley said.

To obtain the medical records, prosecutors would have to convince a judge that there is a compelling reason for determining whether Farmer has tested positive for the acquired immune deficiency syndrome virus.

Prosecutors are likely to argue that the state has the obligation to determine if Farmer has tested positive for the AIDS virus on behalf of the two boys who were his victims, as well as others who may have had sexual contacts with him, sources said.

The case comes at a time when members of the Governor's Task Force on AIDS have proposed that all convicted sex offenders be tested for the AIDS virus, so that victims could be informed.

Farmer, who appeared in court yesterday on a new charge stemming from the case, previously pleaded guilty Oct. 5 to two

counts of communicating with the minors for immoral purposes.

Neither Farmer nor his attorney, Robert Gombiner of the King County public defender's office, would discuss the case, including whether Farmer has the AIDS virus.

Farmer, who is free on \$5,000 bond, is scheduled for sentencing Dec. 18 in King County Superior Court. At that time, prosecutors may ask for the medical records.

According to police reports, Farmer was arrested May 31 after a 17-year-old male prostitute told police that Farmer had picked him up at Second Avenue and Madison Street and taken him to Farmer's apartment.

The youth told police Farmer forced him into having anal and oral sex after giving him wine, marijuana and possibly LSD, the reports said. The boy said he "could have said no but was afraid" of what Farmer might do to him.

The youth also told police that Farmer took photographs of him without clothes and in various positions.

After four hours at the apartment, the youth went to the home of a friend, a volunteer at the Orion Children's Center, and told her what had happened. The volunteer called police, who went to Farmer's apartment and arrested him for investigation of rape.

On July 31, Farmer was charged with sexual exploitation of a minor, a felony under Washington law.

But prosecutors were forced to plea bargain with Farmer when King County Superior Court Judge Herb Stephens suppressed key evidence because it wasn't obtained with a court-authorized search warrant, said Robert Lanik, chief of staff of the King County prosecutor's office.

The evidence consisted of more than 100 photographs of nearly 50 nude boys. Police seized the photos after they asked Farmer where to find them and he pointed to a closet.

As a result of the agreement, Farmer pleaded guilty to the lesser morals charges, gross misdemeanors. The second count stemmed from another case involving a 16-year-old who was identified from the seized photographs. The second youth said he had been subjected to circumstances similar to those experienced by the other youth.

Under the plea agreement, Farmer faces 30 days in jail with a provision for work release, one year of probation and counseling.

As these events unfolded, prosecutors became aware that Farmer may have the AIDS virus, primarily from information obtained by KING-TV in Seattle, sources said.

On Nov. 19, Farmer was charged with a new offense — tampering with evidence. The misdemeanor charge alleges that Farmer made a telephone call to a friend while he was in custody

asking the friend to go to his apartment and get rid of another batch of incriminating photographs.

Included in the charge was the allegation that Farmer has sexually abused many boys, which was disclosed as part of a request for the \$5,000 bail. Farmer also was described in court documents as

having a "history of psychiatric illness and is emotionally unstable and at times suicidal."

After yesterday's hearing, King County Superior Court Judge Stephen Reilly ordered that Farmer be interviewed by pre-trial services officials to determine how often he should have to report on his movements and activities.

Reilly also ordered Farmer to have no contacts with minors and to stay away from a certain portion of downtown Seattle frequented by prostitutes, except to visit his lawyer and his physician, who practice in the area.

Farmer pleaded innocent to the tampering charge, but no trial date has been set.

Duizend kwalen

In de VS zijn op dit moment anderhalf miljoen mensen seropositief (drager van het AIDS-virus) bevonden, waarvan meer dan 30.000 ondertussen de ziekte zijn gaan ontwikkelen. Als de situatie in de VS een voorafspiegeling is van wat ons over enkele jaren te wachten staat, dan ziet het er verdomd slecht uit. Het aantal seropositieven in België wordt momenteel geschat op 10.000. In de States zijn de belangrijkste centra New York en San Francisco: New York alleen is bijvoorbeeld goed voor een slordige half miljoen seropositieven en 11.000 daarvan zijn al ziek.

In de documentaire 'AIDS, 1 is duizend kwalen' laat programmamaker André Truyma

Amerikaanse AIDS-patiënten en betrokkenen aan het woord. Daarbij geeft hij een beeld van de katholieke hulpverlening.

Volgens het Vaticaan mag bijvoorbeeld alleen hulp worden geboden aan homoseksuele AIDS-patiënten als zij zelf erkennen dat hun gedrag zondig is. In de Amerikaanse katholieke kerkprovincie wordt daar echter vaak anders over gedacht.

De documentaire begint met een korte impressie van de jaarlijkse Gay Pride Parade van afgelopen zomer in San Francisco. Daar was ook de katholieke homobeweging Dignity aanwezig. Ook zijn er in de uitzending beelden te zien uit de speciale AIDS-afdeling van het New Yorkse Saint Claire Hospital.

(KW) (N 2, 21u.40)

DE MORGEN - 7 DECEMBER 1987

Tandartsen Rotterdam weigerden behandeling patiënt met aids-virus

UN 4
ROTTERDAM (ANP) — Een aantal tandartsen in Rotterdam zou hebben geweigerd een patiënt te behandelen nadat deze een had gemeld anti-stoffen tegen het aids-virus in het bloed te hebben. De patiënt bracht zich samen met het Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs (CAD) en de aids-commissie van de gemeente Rotterdam om de indiensen van een klacht bij de regionale geneeskundige inspectie van Zuid-Holland. Dit heeft P.D. Veira, lid van de aids-commissie, donderdag bevestigd.

De seropositieve patiënt, die bij het CAD een aftickprogramma volgt, werd in eerste instantie behandeling geweigerd door de tandarts die hem al anderhalf jaar als patiënt heeft. Daarna benaderde hij telefonisch een aantal andere tandartsen in Rotterdam die eveneens behandeling weigerden. Uiteindelijk vond de 34-jarige man, die last had van kiespijn, een tandarts die hem met inachtneming van de gebruikelijke voorzorgsmaatregelen wel wilde behandelen.

Patiënt en betrokken instanties overleggen nog over de precieze formulering van de klacht. Hierbij gaat het onder meer om

de vraag of de klacht behalve tegen de eigen tandarts ook tegen de tandartsen die telefonisch weigerden wordt ingediend.

Aantal Aids-patiënten eind dit jaar minder sterk gestegen

UN 3
UTRECHT (ANP) — Het aantal Aids-patiënten in Nederland is in het laatste kwartaal van dit jaar minder sterk gestegen dan in het kwartaal daarvoor. In oktober melden zich vijftig nieuwe patiënten terwijl dat aantal in het voorgaande kwartaal 62 bedroeg.

Dit heeft het ministerie van welzijn, volksgezondheid en cultuur woensdag meegedeeld. De laatste drie maanden van dit jaar steeg het aantal Aids-patiënten van 370 tot 420.

Van deze patiënten zijn inmiddels 223 overleden, dat is 53 procent. Ook het aantal sterfgevallen steeg minder sterk: twintig tegen dertig in de periode juni tot en met september.

Uit deze cijfers kan volgens J. van Wijngaarden van de Nationale Commissie Aids-bestrijding, niet worden geconcludeerd dat het aantal mensen dat Aids krijgt en er aan overlijdt, blijft dalen. De cijfers zijn volgens hem echter lager dan verwacht.

Adoptiekind uit Haïti blijkt besmet met aids

C 2
DEN HAAG — Een pas in ons land aangekomen adoptiekind blijkt aids te hebben. Voorzover bekend is dit het eerste aidsgeval onder deze kinderen. Het kind komt uit Haïti en moet tijdens de zwangerschap zijn besmet. Kinderarts T. Schulp (werkzaam in het Utrechts Overvechtziekenhuis) maakte dit vrijdagmiddag bekend in de 'Ver van mijn bed-show' van de KRO.

Het kind levert bij normaal sociaal gedrag geen risico voor zijn omgeving op, aldus de arts. Het wordt behandeld met geneesmiddelen (op experimentele basis), maar heeft geen gunstige toekomst.

Haïti behoort met Brazilië en de meeste landen van Centraal-Afrika tot de zogeheten risicogebieden wat aids betreft. Normaal worden adoptiekinderen in het land van herkomst onderzocht. Een dergelijke screening is in dit geval niet gehouden, zodat de ziekte pas na aankomst is gebleken.

Huisarts kan Aidstest doen binnen kwartier

UN 4
 (Van onze correspondent)
HILVERSUM — Het Amerikaanse chemie-concern Dupont heeft een snel en goedkoop procedé ontwikkeld om het Aids-virus in bloed vast te stellen. Het heeft de vorm gekregen van een kunststof doosje met filters, waarmee een huisarts in een kwartier een beetje afgetapt bloed kan onderzoeken. Een medewerker van Dupont toonde het doosje gisteravond in Vara's Achter het nieuws.

Volgens prof. Schellekens, medewerker van TNO is er sprake van een grote stap voorwaarts in de strijd tegen de dodelijke ziekte. Het nieuwe apparaatje maakt het centrifugeren van bloed en het tijdrovende, en daardoor dure onderzoek van het verkregen bloedplasma daarna in het laboratorium overbodig.

Dupont denkt dat het produkt binnen enkele weken in de Benelux verkrijgbaar is. TNO wil de vinding in de loop van volgend jaar gebruiken in Afrika.

Erkend bureau controleert op aids bij adoptie

C 2
UTRECHT — Erkende Nederlandse adoptieorganisaties hebben artsen in het buitenland in dienst, die buitenlandse adoptiekinderen onderzoeken op eventuele ziekten, waaronder aids. Dit zegt Z.E.F. Hendriks, directeur van Wereldkinderen, de grootste Nederlandse adoptieorganisatie voor buitenlandse kinderen.

Afgelopen zaterdag werd bekend dat een adoptiekind uit Haïti aan aids lijdt. Het is het eerste aidsgeval onder buitenlandse adoptiekinderen in Nederland. De Utrechtse kinderarts T. Schulp maakte dit pas bekend in de 'Ver van mijn bed-show' van de KRO.

Schulp is na zijn tv-optreden veelvuldig gebeld door bezorgde adoptieouders die zich afvroegen of hun geadopteerde kind aids heeft. Volgens Schulp is er geen enkele reden voor ongerustheid. 'Wie een kind via de grote erkende bureaus heeft geadopteerd, loopt geen enkele risico', aldus de kinderarts.

Volgens Hendriks van Wereldkinderen worden kinderen in de zogenaamde aidsrisicogebieden, Haïti, Brazilië en landen in Centraal-Afrika op aids gecontroleerd. 'Dit doen we sinds vorig jaar. We werden gealarmeerd door een bericht uit Frankrijk. Daar bleken ouders verscheidene malen geconfronteerd te zijn met buitenlandse adoptiekinderen met aids'.

Volgens de directeur is het Nederlandse echtpaar, dat het kind met aids heeft geadopteerd, in zee gegaan met een niet erkende adoptie-organisatie. 'Als je naar zo'n instelling gaat, neem je risico's. Deze niet erkende organisaties hebben vaak geen artsen ter plekke, die de kinderen goed controleren'.

Het ministerie van WVC heeft geen plannen voor een voorgeschreven beleid voor adoptieorganisaties, met betrekking tot controle op aids. 'De verantwoordelijkheid ligt bij de adoptie-organisaties en bij de ouders', aldus de voorlichter van dit ministerie.

Verzekeraar mag cliënten verplichten tot Aids-test

C 2
 (Van onze Haagse redactie)
DEN HAAG — Verzekeringssmaatschappijen mogen voor het afsluiten van een levens- of ziektekostenverzekering eisen dat iemand zich aan een aids-test onderwerpt. Dat schrijven de ministers Korthals Altes (Justitie) en Ruding (financiën) en staatssecretaris Dees (volksgezondheid) in een notitie aan de Tweede Kamer. Het kabinet heeft de notitie vrijdag goedgekeurd.

De Aids-test is geen ontoelaatbare inbreuk op de privacy, aldus de bewindslieden. Een verzekeringsmaatschappij behoort echter volgens de notitie niet te vragen of iemand homoseksueel is of andere vragen over de seksuele geaardheid te stellen.

De bewindslieden betogen dat er is ook geen enkel principieel verschil is tussen de Aids-test en andere medische onderzoeken. Verzekeringssmaatschappijen moeten, voor het afsluiten van de polis, op de hoogte zijn van de medische risico's. Een levensverzekering is geen 'fundamentele voorziening' die niet geweigerd kan worden, meent het kabinet. Levensverzekeraars kunnen dus niet verplicht worden Aids-patiënten of mensen die met het Aids-virus zijn besmet, te accepteren.

Aantal aidsgevallen 420

Per 31
 Cijfers blijven tot op heden 'aan de onderkant van de prognoses'

AMSTERDAM (ANP) — Het aantal aids-patiënten in Nederland is tussen 30 september en 30 december gestegen van 370 tot 420. Met de registratie is in januari 1982 begonnen. Van de 420 patiënten zijn er inmiddels 223 (53 procent) overleden.

Het gemelde aantal van 50 nieuwe gevallen vanaf begin oktober ligt onder dat van het voorgaande kwartaal, toen het 62 bedroeg. Het aantal sterfgevallen was 20, tegen 30 in de periode juni tot en met september. Op 1 januari stopt het ministerie met de registratie van de sterfgevallen.

Volgens J. van Wijngaarden van de Nationale Commissie Aids-bestrijding heeft dat een puur praktische reden. Het kost veel tijd en mankracht om bij te houden welke patiënten overlijden, terwijl de sterfte aan aids ook uit andere statistieken kan worden afgeleid. Van Wijngaarden noemde het voor het beleid belangrijker om andere gegevens te verzamelen waaruit blijkt hoe de epidemie zich ontwikkelt, bijvoorbeeld uit welke delen van het land en uit welke groepen de patiënten afkomstig zijn.

Uit de jongste cijfers kan volgens

hem niet de conclusie worden getrokken dat er sprake is van een blijvende daling van het aantal mensen dat aids krijgt en/of er aan overlijdt. Daarvoor zijn de perioden te kort. Wel is het zo dat de cijfers 'aan de onderkant van de prognoses' blijven en dat de verdubbelingstijd van het aantal gevallen (nu twaalf maanden) iets langer wordt.

Ook staat vast dat het aids-remmende middel AZT het leven van de patiënten verlengt en dat het de kwaliteit van dat leven verbetert: de patiënten voelen zich energiever. Maar AZT is geen geneesmiddel.

Verzekering mag niet vragen naar seksuele voorkeur

DEN HAAG — Verzekeraars behoren bij het afsluiten van een levensverzekering niet te vragen of iemand homoseksueel is.

Het enkele feit dat iemand homoseksueel is, is niet van belang bij de beoordeling van het aids-risico. Dat staat in een notitie over verzekering van

Bh 19
 aids-risico, die gisteren door de ministerraad is goedgekeurd.

Verzekeraars mogen wel vragen of iemand seropositief is of aan de ziekte aids lijdt. De bewindslieden hebben er ook geen bezwaar tegen dat verzekeraars uitdrukkelijk vragen of iemands bloed in het verleden op aids is getest. Zij vinden dat geen ontoelaatbare inbreuk op de persoonlijke levenssfeer.

Wel wijzen de bewindslieden erop dat enkel het feit dat iemand ooit is getest, geen reden voor weigering van een verzekering mag zijn. De bewindslieden achten het toelaatbaar dat verzekeraars een aanvraag van een verzekering vragen mee te werken aan een onderzoek op besmetting, maar dit onderzoek moet niet worden gevraagd op grond van geslacht, huwelijkse staat,

woonplaats of beroep, aldus het kabinet in de notitie aan de Kamer.

Vragen die bij het sluiten van een verzekering over de gezondheid worden gesteld, zullen altijd in meer of mindere mate het privéleven van de betrokkene raken. Maar een verzekeraar behoort slechts te vragen naar feiten die voor de beoordeling van het risico van belang zijn, aldus de notitie.

REACTIE PEDOFILIE

TROUW 5 DEC. 1987

'Undercover-agenten in sommige situaties nodig'

Hoewel er een uitstekende reactie van de heren Schuijer en Ferguson op het artikel 'Pedofilie en Verantwoordelijkheid' in nr. 3 van 7 februari 1987 is geweest, wil ik vanuit een ander gezichtspunt ook nog reageren (het APB kreeg ik later onder ogen).

Natuurlijk is de pedofiel in de eerste plaats verantwoordelijk voor alles wat er in een relatie met een jongere plaatsvindt. Mij lijkt het toch noodzakelijk de accenten zo hier en daar iets anders te leggen. Om maar iets te noemen, ik viel meteen over de 'boven-titel' heen met de tekst: 'Een verschijnsel eerst durven herkennen om het te kunnen bestrijden'. Wat mijzelf betreft, ik ben nu 53 jaar en mijn leven lang bestreden. Op alle mogelijke en denkbare manieren. Het heeft niemand verder geholpen, integendeel. En ik ben gebieden die ik ben, met mijn gevoelens voor kinderen.

Pas op mijn 49e jaar vond ik eindelijk iemand die me van mijn zeer negatieve gevoelens t.o.v. deze gaardheid afhielp. Definitief naar ik veronderstel en hoop. Sindsdien is het beter met me gegaan. Ik ben vrolijker geworden, kan beter met mensen overweg en wil openlijk voor mijn gevoelens voor kinderen uitkomen.

Het is mij daardoor mogelijk geworden op een rustiger manier naar mijn relaties te kijken en inzicht te krijgen in wat er gebeurt en dat op een goede manier te beïnvloeden. Naar mijn gevoel, bepalen de angst voor de seksualiteit en vooringenomenheid de opvatting dat ik nog steeds en opnieuw bestreden dien te worden. Naar mijn mening behoort pedofilie niet bestreden te worden, maar als een nor-

maal gegeven geaccepteerd. Dat vergroot de kans dat er verantwoord mee zal worden omgegaan en zal groeien naar acceptabelere vormen.

Mijn opvatting is dat de politie daarin een taak heeft, n.l. door die kansen te bieden die dat groeien naar acceptabelere vormen mogelijk maken, bijvoorbeeld door beter op de hoogte te zijn over pedofilie en zodoende bij te dragen tot een betere voorlichting op dit gebied. Er hoeft dan niet naar een andere naam te worden gezocht voor deze voorkeur, gewoon pedofilie is uitstekend, tenzij wordt bedoeld dat het verkeerd is iemand een etiket op te plakken en in een vakje te stoppen. Dat is juist.

Door een betere voorlichting en aanvaarding van de seksualiteit in haar verschillende uitingsvormen, zou de context waarin contacten tussen volwassenen en kinderen plaatsvinden veranderen en meer open kunnen worden. Er zou geen reden meer zijn voor geheime houding, chantage, bedreiging of verlaten. Niet de seksualiteit, maar die dingen maken dat een slachtoffer van seksueel misbruik voor zijn leven beschadigd is, volgens kinderpsychiater en seksuoloog Frits Bruunsmas in het artikel 'Kinderlokken' in Trouw van 27 juni 1987. Als mogelijk beschadigend mogen zeker ook wel het politieverhoor en de emotionele reacties van de omgeving worden meegerekend en genoemd.

Wat de verantwoordelijkheid van de pedofiel betreft het volgende: het lijkt me nogal vanzelfsprekend dat kinderen hun eigen ontwikkeling door moeten maken en dat hun seksualiteit in vele opzichten anders zal zijn dan die van volwassenen. (Mensen

met ervaring zullen trouwens weten dat deze verschillen tussen volwassenen ook altijd een rol spelen.) Voorzichtigheid en terughoudendheid lijken ook mij op hun plaats. Niet op iedere toenadering van een kind moet ogenblikkelijk toeschietelijk worden gereageerd door een volwassene. Er dient terdege rekening te worden gehouden met allerlei factoren. Wil het kind dit echt, gaat het niet te ver, krijgt het er geen spijt van, ook later niet? Immers, een en ander is niet los te zien van de omgeving, die zulke contacten veelal afkeurt. De vraag is of deze afwijzing van zo'n poging tot toenadering een definitieve moet zijn. Dit bewuste artikel in het A.P.B. over pedofilie en verantwoordelijkheid zal niet dienen tot een juist begrip, maar eerder aanzetten tot grotere angst ten opzichte van de seksualiteit, toename van de vooringenomenheid en het opnieuw onbespreekbaar maken van het onderwerp.

Voor het bestrijden van de uitwassen van pedofilie door een onderdrukte seksualiteit is de zedelijkheidsparagraaf van het Wetboek van Strafrecht ongeschikt. Geweld en dwang moeten strafbaar zijn, niet de seksualiteit.

A. de Klerk,
Bilthoven

Van onze redactie samenleving

AMSTERDAM - Het infiltreren van politieke actiegroepen door undercover-agenten zou in bepaalde situaties toelaatbaar zijn. Advocaat-generaal mr. F. Th. Boerwinkel van het Gerechtshof in Arnhem verkondigde deze mening gisteren tijdens een radio-uitzending van de Vpro. In het programma 'Het Gebouw' zei Boerwinkel letterlijk: „Als die actiegroep het doel heeft, ik noem maar wat, een aanslag te plegen op alle ministers of de ministerraad, dan praten we over een zeer ernstige zaak. En dan denk ik dat dat misschien aan de orde zou zijn.”

De Amsterdamse politie en het landelijke korps rijkspolitie zijn twee jaar geleden begonnen met het inzetten van undercover-agenten. Deze 'pseudo-kopers' moesten infiltreren in de wereld van de harddrugs om bewijs te verzamelen tegen de grote handelaren.

De undercover-activiteiten werden opgezet, omdat de gewone opsporingstechnieken ontoereikend zouden zijn voor de 'buitengewone criminaliteit' van de harddrugs. In de afgelopen jaren zijn pseudo-koopteams echter ook ingezet tegen ondermeer illegale casino's en verkopers van softdrugs (The Bulldog).

Pseudo-agenten

✓ Hoofdelectuur
5 Commentaar

Flauwekul. Mr. Cnoop Koopmans, Amsterdams rechter en raadslid voor de PvdA, drukte zich duidelijk uit toen hij het had over de undercover-agenten bij de koffieshops van The Bulldog. Politieagenten die zich voordoen als kopers van softdrugs om 'de grote jongens' van de koffieshop-keten voor de rechter te kunnen slepen; het is inderdaad in flagrante tegenspraak met eerder geformuleerd beleid.

Uit de pseudokoop-praktijken bij The Bulldog blijkt dat de inzet van undercover-agenten lang niet meer zo 'buitengewoon' is als twee jaar geleden werd gezegd. Agenten-als-boeven zijn de afgelopen jaren ook opgetreden tegen illegale casino's, valsemunten en rovers van juwelen en schilderijen. Daarmee is de voorspelling van tegenstanders van infiltratiemethoden uitgekomen: als de politie eenmaal de beschikking heeft over dit buitengewone opsporingsmiddel, zal zij niet schromen de nieuw verworven bevoegdheid zoveel mogelijk toe te passen.

De opmerking van de Arnhemse advocaat-generaal Boerwinkel is wat dat betreft een teken aan de wand. Hij kan zich voorstellen dat de politie bij sommige politieke actiegroepen infiltrereert. Als extreem voorbeeld noemt hij een groep die het heeft voorzien op de levens van Lubbers en zijn ministers.

Als het infiltreren in 'gevaarlijke' politieke actiegroepen inderdaad realiteit wordt (en wie garandeert dat het niet nu al gebeurt?), dan is het einde zoek. Vandaag een groep die het heeft gemunt op de ministerraad, morgen een anti-kernenergiegroep?

Voor de ontwikkeling van undercover-activiteiten is de kwalificatie 'flauwekul' te zwak. Zorgwekkend is misschien een beter woord.

Zelfs een peuter doet het in zijn slaap

Voor droom-onderzoek is slaapregistratie vooral nuttig omdat de onderzoeker verzekerd is van dromen. Want veel mensen kunnen zich 's morgens niet meer herinneren dat ze hebben gedroomd. Maar als je iemand vlak na of zelfs tijdens de REM-slaap (REM staat voor Rapid Eye Movements, snelle oogbewegingen, een kenmerk van deze slaaperiode) wekt, kan die altijd in geuren en kleuren een droom vertellen. Een voorbeeld van direct praktisch nut van slaap-onderzoek: het is gebleken dat iedere man of jongen, zelfs een peuter al, in de REM-slaap vrijwel altijd een erectie heeft. Als een man lijdt aan impotentie, kan door slaap-onderzoek worden nagegaan of zijn kwaal een lichamelijke oorzaak heeft (dan blijft ook in de REM-slaap die erectie uit) of dat zijn problemen psychisch van aard zijn (dan komt-ie wel). Verder kunnen ernstige slaapstoornissen beter worden onderzocht. Zo wordt bij voorbeeld onderzoek gedaan naar narcolepsie. Dat is een aandoening waarbij de patiënt steeds zomaar even in slaap valt, op de meest ongelegen momenten- op de fiets, onder het eten, zelfs tijdens de geslachtsgemeenschap. Een erg lastige ziekte dus.

Het onderzoek naar het verschijnsel slapen en dromen staat nog in de kinderschoenen. Er is nog lang niet bekend wat het precies is, en welke functie het heeft. Daar zullen nog wel heel wat nachties slapen in het slaaplaboratorium overheen gaan.

ALGEMEEN POLITIEBLAD - NR. 25 - 12 DECEMBER 1987

CITAAT

'Van mij mag de Pin Up Club. (...) Waar ik wel bezwaar tegen heb is dat zo volstrekt vanzelfsprekend en schaamteloos de voorkeur van een minderheid, van heteroseksuele mannen, tot vertrekpunt wordt gekozen. Als ongekend vrouwelijk schoon niet uw voorkeur heeft, jammer, dan zet u gewoon uw toestel uit en hoort u niet bij die veertien miljoen gezonde Hollandse jongens die daar wel van houden. Dat is werkelijk het gelijk van de straat en de tolerantie van de sportschool' (Jo Bardoel in Spreekbuis, blad voor omroepmedewerkers) UN 7

Uit het verslag blijkt dat het aantal misdrijven in het Rijkspolitiedistrict in 1986 met ruim 860 is gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor. Het Centraal Bureau voor de Statistiek noteerde 7193 misdrijven. Een opvallende stijging zit in de categorie seksuele misdrijven. Dat aantal nam met negentig gevallen toe. Volgens het jaarverslag kan die stijging voornamelijk worden toegeschreven aan zaken die zich in het werkgebied van de groep Hefshuizen hebben voorgedaan. Daar werd een vrij groot aantal gevallen van openbare schennis (het 'potloodventen') opgelost en ook werden in die gemeente enkele mannen in de kraag gepakt die kinderen pornoboekjes hadden laten zien. De Rijkspolitie merkt wel op dat ook een toename van het aantal incestzaken aan de algemene stijging heeft bijgedragen.

Ombudsman kritiseert werkwijze parketpolitie

Van een onzer verslaggevers
DEN HAAG - De parketpolitie in Den Haag heeft lange tijd verdachten die een straf moesten gaan uitzitten, met een zelf gemaakt formuliertje afstand laten doen van de mogelijkheid van hoger beroep.

De regeling is in strijd met de wet. Justitie heeft aan de praktijken een eind gemaakt. De Nationale ombudsman, mr. drs. M. Oosting is verbaasd over de handelwijze van de parketpolitie. Hij behandelde een klacht van een Hagenaar die onwetig was opgesloten in het huis van bewaring.

Volgens Oosting schiet de controle op de uitvoering van de regelingen omtrent vervangende hechtenis tekort. Vervangende hechtenis wordt opgelegd aan mensen die een geldboete niet willen (of kunnen) betalen. Oosting wil dat de minister van justitie de parketpolitie beter op de hoogte stelt van de wettelijke gang van zaken.

Een veroordeelde mag pas worden aangehouden voor het uitzitten van zijn straf als vaststaat dat het vonnis onherroepelijk is. Na bekendmaking van een vonnis aan een veroordeelde, heeft deze nog twee weken de tijd om in hoger beroep te gaan. Als die mogelijkheid niet wordt benut, heeft een veroordeelde nog acht dagen respijt om gratie te vragen. Pas daarna kan de politie overgaan tot uitvoering van het vonnis. De parketpolitie moet een veroordeelde wijzen op de beroepsmogelijkhe-

den. De Hagenaar weigerde destijds zijn boetes te betalen. Na zijn arrestatie door de parketpolitie kreeg hij enkele briefjes voorgelegd, die hij nauwelijks las, maar wel ondertekende.

Hem is toen, aldus Oosting, niet verteld dat hij met het ondertekenen afstand deed van het recht op hoger beroep. De man heeft vervolgens twee dagen vastgezeten, totdat een familielid de boetes betaalde.

Fout

Justitie geeft toe dat de Haagse parketpolitie fout heeft gehandeld. Het gebruik van het formulier is, aldus justitie, ontstaan uit 'het begrijpelijk verlangen' van de parketpolitie om zoveel mogelijk vonnissen uit te voeren. De minister onderzoekt of de richtlijnen kunnen worden verduidelijkt.

Oosting vindt dat het verwijt niet in de eerste plaats de parketwachten zelf treft, „zij dachten dat ze het goed deden“, maar wel de leidinggevenden. De ombudsman vindt dat er tegen de Hagenaar 'niet behoorlijk' is gehandeld.

RECHT & WET

Geur van KRI was ondraaglijk voor justitie ^{VK} ₂₄

Over een halfjaar zal de Joegoslaf Remsi J. het land worden uitgezet. Dan zit de straf erop die hem werd opgelegd voor een schietpartij in een Rotterdamse discotheek. Remsi's tegenstander — ook een Joegoslaf — loopt sindsdien rond met een kogel in zijn hoofd. Remsi kwam er ook niet ongeschonden uit. Zijn knieschijf werd door een kogel doorboord. Zijn been is inmiddels geheel scheefgegroeid en acht centimeter korter dan het andere.

Remsi's invaliditeit had wellicht voorkomen kunnen worden als hij tijdig de vereiste medisch-specialistische behandeling had kunnen ondergaan. In het Penitentiair Ziekenhuis in Scheveningen waren ze daartoe niet in staat, maar een orthopedisch chirurg van het AMC in Amsterdam zag mogelijkheden het been recht te zetten.

De Joegoslaf heeft eerst een halfjaar op een wachtlijst van het AMC gestaan, werd daar toen van geschript en er later nog eens op geplaatst. Toen hij eindelijk naar Amsterdam zou worden gebracht, werd de rit naar het AMC op het laatste moment alsnog afgesteld; hij kreeg te horen dat de operatie van de baan was.

Het AMC blijkt al drie jaar als beleid te voeren dat criminele patienten die bewaakt dienen te worden, alleen behandeld worden als ze zich in een levensbedreigende situatie bevinden. De kapotte knie van Remsi moet ooit eens geopereerd worden, maar dat is volgens de AMC-directie niet zo ernstig dat er direct behandeling moet plaats vinden.

De vraag is of een gedetineerde, ook al is hij geen lieverdje of zelfs een zware crimineel, niet evenveel recht heeft op medische zorg als ieder ander buiten de bajes. Om daar antwoord op te krijgen, heeft Remsi tegen de directie van het Penitentiair Ziekenhuis een klacht ingediend bij het Medisch Tuchtcollege. Hij heeft een kort geding aangespannen tegen het AMC en de zaak onder de aandacht gebracht van de Nationale Ombudsman.

Het gesukkel met Remsi is in de openbaarheid gebracht door KRI, het maandblad van de reclassering. Het zal het laatste stukje vuile was van justitie, politie en reclassering zijn dat de redactie van het blad naar buiten brengt. Want met het dubbeldikke nummer dat deze week verscheen, is het afgelopen met KRI. De uitgever van KRI, de Vereniging van Reclasseringsinstellingen, heeft besloten geen geld meer te fournieren voor de exploitatie van het blad.

Officieel heet KRI het slachtoffer te zijn geworden van noodzakelijke bezuinigingen. Maar het is een publiek geheim dat KRI niet met opbouwende kritiek werd overgoten door hooggeplaatste justitiële vertegenwoordigers en reclasseringsbestuurders. KRI was een doorn in het oog van het justitie apparaat. Het blad heeft het zeventien jaar-gangen volgehouden en dat mag eigenlijk nog een wonder heten.

KRI was kritisch en onafhankelijk en het heeft kilometers waslijn met veel goed volgehouden. De redactie heeft honderden onderwerpen aangedragen die na eerste publicatie in KRI aandacht kregen in de lekenpers. Het blad publiceerde over slechte behandeling van gedetineerden in politecellen, over privacy-schending bij de opsporing en vervolging van verdachten, over tbr-toestanden, over isolatie en over andere uitwassen van het strafrechtelijk systeem. In menig vlamdend artikel kreeg de minister van Justitie er van langs. En de hotemetoten van de reclassering werd evenmin kritiek bespaard.

Tot 1974 was KRI een braaf gratis reclasseringsbladje. In dat jaar ging een nieuwe redactie aan de slag. „KRI gaat over gedrag dat kennelijk niet in overeenstemming is met...“, luidde de formule. Lukas Griever, mede-oprichter van KRI, schrijft in het laatste nummer: „We deden aan journalistiek.“ Het resultaat stuitte op veel opgetrokken wenkbrauwen, afkeurende borrelpraat, regelrechte verontwaardiging en grote weerstand.

In het eerste nummer van de „echte“ KRI was het al raak met een kritisch verhaal over het beruchte cellengebouw voor eenzame afzondering van gedetineerden in Veenhuizen, bijgenaamd De Rode Pannen. Bij het lezen van alleen al de kop boven het verhaal — „Rode Pannen: de hoer van het gevangeniswezen“ — verslikte menig justitieel functionaris zich.

Dat al jarenlang menigeen in de kring van justitie en reclassering het blad liefst met onmiddellijke ingang ter ziele zag gaan, is gebleken uit „vertrouwelijke“ brieven aan de directie van de reclassering. Een hoofdofficier van justitie noemde financiering van het blad geldsmijterij. In een andere brief werd KRI aangeduid als „een spreekbuis van linkse criminologen en van de anti-beweging op het vlak van de openbare orde“.

Typend is het verhaal dat een reclasseringssbaas eens het raam openzette in de directiekamer toen hij een KRI-redacteur ontving. „Stinkt een redacteur omdat de geur van zijn blad niet te verdragen is“, vroegen de KRI-journalisten zich af.

Het waren lastige, zeer kritische jongens, de redacteuren van KRI. En ze maakten wel eens wat te veel heisa over vermeende misstanden. Maar hun geluid was broodnodig. Jammer dat ze nu monddood gemaakt zijn.

VICTOR LEBESQUE

Politierechter toont begrip voor wraakoefening na verkrachting

(Van een onzer verslaggevers)
UTRECHT - Om zijn zus te wreken, had de 18-jarige J.A. uit Doorn de man die zijn zus had verkracht een fikse afstraffing gegeven. Politierechter mr. L.M. Bückmann zei dat hij geen eigen rechter had mogen spelen maar ook dat hij de daad van A. kon begrijpen. De politierechter veroordeelde hem tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van een week met een proeftijd van twee jaar.

Na lang doorzagen had A. uit zijn zus gekregen dat zij was verkracht door de man met wie zij had samengewoond. A. was daarover zo kwaad geworden dat hij die man een afstraffing wilde geven. Hij had een vriend meegenomen die A. moest afstoppen in het geval A. te ver zou zijn gegaan met de mishandeling. Op 25 maart van dit jaar was het tot een confrontatie gekomen. De verkrachter had zich echter na een naar klappen in

velligheid kunnen brengen. Op de zitting noemde A. als reden voor die wraak dat de verkrachter zijn zus had bedreigd en dat zijn zus daarom aanvankelijk geen aangifte van de verkrachting had willen doen. Officier van justitie mr. C. van Ginkel nam in de zaak tegen A. nog een andere mishandeling mee. Op 18 december van dit jaar had A. een man nogal ernstig mishandeld omdat die overspel had gepleegd met de verloofde van A.

Mr. Van Ginkel zei de wraakpoging van A. in zekere mate te begrijpen maar hij zei tegen A. dat hij geen eigen rechter had mogen spelen. De officier eiste een boete van driehonderd gulden en een voorwaardelijke gevangenisstraf van een week.

De raadvrouw van A. zei dat haar cliënt van de veronderstelling uitging dat een pak slaag een betere remedie zou zijn dan een aangifte. Bij een aangifte zou de verkrachter immers veroordeeld zijn geworden en dan zou het door de verkrachting geboren kind van A's zuster een vader hebben gehad die in de gevangenis had gezeten. De advocate vertelde dat later alsnog aangifte is gedaan door de zuster. De raadvrouw betoogde eveneens dat de wraakpoging van A. in zekere zin maatschap-

pelijk aanvaard zou zijn. „Als u hier alleen had gestaan voor die wraakpoging had ik u schuldig verklaard zonder oplegging van straf. Nu die tweede mishandeling er bij is gekomen, kan ik dat niet doen. Uw handen zitten niet echt vast. Ik houd er echter rekening mee dat u zich na die tweede mishandeling onder behandeling hebt gesteld om met uw agressie te leren omgaan“, aldus mr. Bückmann die zei de wraakpoging niet te kunnen goedkeuren maar wel te kunnen begrijpen.

Justitie volgt advies: bewaakster mag man niet fouilleren

Van onze redactie samenleving
DEN HAAG - Mannelijke gevangensbewaarders mogen alleen mannelijke gedetineerden aan het lichaam onderzoeken (visiteren). Slechts in uitzonderingssituaties mag van deze regel worden afgeweken.

Dat heeft het ministerie van Justitie gisteren besloten. Met de nieuwe richtlijn aan alle huizen van bewaring en gevangensissen volgt Justitie een uitspraak van de Centrale raad van advies, de hoogste beroepsinstantie voor geschillen binnen het gevangeniswezen.

Een gedetineerde in het Amsterdamse huis van bewaring aan de Havenstraat had geklaagd dat hij werd gevisiteerd door een vrouwelijke bewaarder.

De Centrale raad gaf de man begin deze maand gelijk en oordeelde dat het recht op eerbiediging van de lichamelijke integriteit van gedetineerden zwaarder weegt dan het oelang van gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke bewaarders. Een woordvoerder van justitie

stelt dat het geen zin heeft de uitspraak van de Centrale raad te negeren. „Dan zou je elke keer in de raad onderuit worden gehaald als een gedetineerde bezwaar maakt tegen visities door een vrouwelijke bewaarder“, stelt hij. Volgens de woordvoerder zou er sprake kunnen zijn van een 'uitzonderingssituatie' als een mannelijke gedetineerde in een isoleercel moet worden geplaatst en er niet voldoende tijd is een mannelijke bewaarder te zoeken. „Welke uitzonderingsgevallen er meer kunnen zijn, moet de praktijk uitwijzen“, zegt hij.

^{VR} ₂₄

UN 81
 „Urgriet voor eigenrichting“

Dit jaar met kerst geen jongeren in een politiecel

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM - Voor het eerst sinds jaren zullen geen jongeren de kerstdagen in een politiecel doorbrengen. Betere doorstroming en meer plaats in de acht Rijksinrichtingen hebben daarvoor gezorgd. Kinderrechter M. Hartzuiker maakte dat gisteren bekend.

Minderjarige delinquenten mogen maximaal vier dagen in een politiecel zitten en moeten daarna naar een Rijksinrichting of opvangcentrum. Omdat de ruimte daarvoor ontbrak, moest er twee jaar geleden nog veertig kinderen de kerstdagen in een politiecel doorbrengen. Vorig jaar waren dat er nog twaalf.

COC verliest ook hoger beroep tegen kardinaal Simonis

AMSTERDAM (ANP) — Kardinaal Simonis hoeft zijn omstreden uitspraken over homoseksuelen niet te herroepen. Hij heeft zich niet nodeloos grievend uitgelaten, hoewel hij zijn woorden misschien minder ongelukkig had kunnen kiezen. Met deze uitspraak heeft president mr P. Witteman van het Amsterdamse gerechtshof donderdag het COC — de Nederlandse vereniging voor integratie van homoseksualiteit — in het ongelijk gesteld.

Het COC had bij het hof beroep aangevend tegen het vonnis van de Utrechtse rechtbank in het kort geding dat de vereniging had aangespannen tegen kardinaal Simonis. De vereniging had de rechter gevraagd Simonis te verbieden zich kwetsend uit te laten over homoseksuelen. Ook moest het de kardinaal worden verboden begrip te tonen voor discriminatie van homo's.

In de uitspraak van donderdag overwoog de president van het hof ook dat bij de huidige stand van de wetgeving het niet ongeoorloofd is de leer te verkondigen waarbij homoseksuele gedragingen ontoelaatbaar zijn. Er is immers nog geen algemene wet voor gelijke behandeling.

De kardinaal is volgens Witteman bevoegd uiteen te zetten wat het standpunt is van het kerkelijk gezag over pastorale zorg voor homoseksuelen. Hij is niet verplicht daarbij alle meningen uit te dragen die in de kerk leven. Van de burgerlijke rechter kan geen antwoord worden verlangd op de vraag of Simonis' opvattingen of die van de kerk verwerpelijk zijn. De rechter kan pas ingrijpen als de kerkelijke opinies op een nodeloos grievende manier worden uitgedragen, aldus de uitspraak.

Hoger beroep LIO tegen kardinaal verworpen

AMSTERDAM — Net als de eisen van het COC tegen kardinaal Simonis in hoger beroep zijn gisteren ook die van het vrouwencollectief LIO door het gerechtshof in Amsterdam verworpen.

Ook in Amsterdam werd het LIO en de Amerikaanse theologe Mary Daley niet representatief geacht om namens feministisch theologen te kunnen spreken. Daarmee werden zij in hun eisen onontvankelijk verklaard.

Mary Daley en het LIO werden veroordeeld tot de kosten van het geding in hoger beroep, begroot op 3.850 gulden.

COC

In zijn afwijzende vonnis ten aanzien van de eisen van het COC stelde mr. P. Witteman dat de kardinaal, gevraagd om een toelichting op de brief van de Congregatie van de geloofsleer, bevoegd is uiteen te zetten wat het standpunt van het (hoogste) kerkelijke gezag over de pastorale zorg voor homoseksuelen is.

Die eisen van het COC zouden volgens het hof slechts slechts toewijsbaar zijn als de kardinaal bewoordingen hadt gekozen die nodeloos grievend zijn. Die grens van het geoorloofde is niet overschreden, aldus het arrest van het hof.

Uit het verband waarin de uitlatingen over het verhuren van woonruimte zijn gedaan, moet worden afgeleid dat kardinaal Simonis, anders dan het COC doet voorkomen, heeft gedoeld op het verhuren van kamers in een huis waar ook kinderen van de verhuurder wonen. Kardinaal Simonis heeft daarbij niet méér gedaan dan begrip tonen voor een verhuurder die met het oog op zijn kinderen in gewetensnood zou raken. Een verdergaande opvatting mag men op grond van het vraaggesprek niet aan de kardinaal toeschrijven. Van degenen die zich bij dit onderwerp betrokken voelen en menen daardoor gekwetst te zijn, mag worden gevegd dat zij niet slechts afgaan op enige citaten maar daarentegen kennis nemen van hetgeen kardinaal Simonis werkelijk heeft gezegd, dus de gehele tekst van het vraaggesprek. Het COC werd veroordeeld tot de kosten van het geding. Kardinaal Simonis was niet bereid op het vonnis te reageren.

Meer sexmisdriven bij Chinese bejaarden

IN China worden meer en meer sexmisdriven door oude mensen gepleegd, gaande van verkrachting, over incest en misbruik van kinderen. Daarbij staat de stad Shanghai onbetwistbaar aan de top van de lijst. Dit blijkt uit een ongevoerd vrijmoedig krantartikel. Er is sprake van een stijging tussen de 40 en de 50 procent in

vergelijking met vorig jaar. Het bericht gaf het voorbeeld van een gepensioneerde arbeider, die wel overal werd gewaardeerd maar onlangs toch voor sexmisdriven met jongeren werd veroordeeld. En de krant zegt er uitdrukkelijk bij dat dit helemaal geen alleenstaand geval is, maar slechts een voorbeeld uit duizenden.

De krant stelt ook dat 60 procent van de Chinezen tussen 60 en 70 jaar nog altijd in sex zijn geïnteresseerd, maar dat diep gewortelde vooroordelen in de maatschappij zo'n gevoelens als abnormaal bestempelen en dus veroordelen.

Dat soort misdriven haalt in China haast nooit de kranten en daarom is dat bericht van gisteren des te opvallender.

11 DEC. 1987. - e.D.M.7.

Na Amsterdam ook in Den Haag een homomonument

Van een onzer verslaggevers DEN HAAG — Na Amsterdam krijgt ook Den Haag een homomonument. B en W van de residentie hebben besloten voor dit gedenkteken honderdduizend gulden uit te trekken.

De initiatiefnemer, de Stichting homomonument Den Haag internationaal, zal zelf 25 000 gulden bijeen moeten brengen. Het gemeentebestuur vindt dat de Haagse bevolking ook moet bijdragen aan zo'n initiatief. Het monument moet de herkenning en erkenning van homoseksuelen bevorderen.

De stichting zal een ontwerp voor het monument uitwerken. Bekeken wordt nog waar het moet komen.

4 DECEMBER 1987. - "DE MORGENS".

BUITENLAND

Aartsbisschop van Canterbury 'te laks'

ROBERT Runcie, de aartsbisschop van Canterbury en de geestelijke leider van de Anglikaanse kerk, is in een van de publicaties van zijn eigen kerk, fel aangevallen. Het wordt Runcie bvb. aangewreven dat hij te zwak zou optreden in kontroversiële zaken. De aanval, geformuleerd door een anoniem auteur, wordt in de Britse pers gezien als een vertrouwenscrisis rond Runcie's autoriteit. De aanval komt op het ogenblik dat de kerk een discussie voert over tema's als homoseksualiteit binnen de klerus en de vraag of in Engeland vrouwen het priesterambt mogen vervullen.

Zoals bekend is Terry Waite, de man die al sinds bijna een jaar verdwenen is in Beiroet en daar vermoedelijk geïjzeld wordt gehouden door een islamitisch fundamentalistische groep, een afgezant van Runcie. De kritiek op Runcie wordt geuit in het voorwoord van de laatste editie van Crockford's Clerical Directory, een soort Who's Who van de kerk. De auteur van dat voorwoord wordt aangeduid door twee hoge figuren van de kerk, de daarin verwoorde standpunten moeten dus de zegen gehad hebben van de organisatie. Uit de tekst blijkt in ieder geval dat de anonieme auteur een hooggesplaatst

persoon is die over gedetailleerde informatie beschikt vanuit het hoogst vertrouwensorgaan van de kerk. De aartsbisschop wordt ervan beschuldigd "telkens de weg van de minste weerstand te kiezen". Runcie zou zich ook omringen met mensen "die er op geen enkele manier van weerhouden worden het standpunt te kiezen van wat zij als de wil van de meerderheid beschouwen". Runcie wordt verder afgeschilderd als een man zonder overtuiging of moed om de kerk in een of andere richting te leiden. Hij zou zich liever laten meedrijven door de sfeer van het moment.

De auteur voegt er nog aan toe: "Zijn voorkeur gaat duidelijk naar mensen met een liberale ingesteldheid en met een gematigd katholieke stijl. Dat stemt niet direct overeen met het hebben van sterke principes." De tekst vervolgt: "Als ze bovendien een goed voorkomen hebben en goed om kunnen gaan met de media, dan is hij bereid om over sommige theologische tekortkomingen heen te kijken." Een woordvoeder van Runcie zei dat er geen commentaar op de publikatie zou gegeven worden. Normaal zou de nu 66-jarige Runcie op 70-jarige leeftijd zijn functie neerleggen, maar als hij wil kan hij vroeger aftreden.

HERVORMD NEDERLAND

Een reportage over opnamen voor het VPRO-programma Achterwerk in de kast.

Hallo, ik ben Diewertje. En ik ben Priscilla. Wij willen later nooit trouwen, want dan moeten we met van die vieze, dikke piemel in bed liggen en dat willen we niet! Een luid gegel volgt en het gordijntje wordt dichtgerukt.

SIETSE VAN DER HOEK

VOL 9-12-87

SEX IS NIET VERPLICHT,....PREDIKT DE MISSIONARIS

UN 7
Virginia Woolf onthield zich van sex met haar echtgenoot Leonard Woolf en benam zich door verdrinking het leven. Vita Sackville-West deed het niet met haar man Harold Nicholson, maar deze was voornamelijk homoseksueel en beiden hadden talloze buitenechtelijke relaties. De filosoof Voltaire en zijn maitresse Emilie du Chatelet onthielden zich van de vieselijke geneugten, maar Emilie was getrouwd en beiden hadden wel andere seksuele relaties. Genoemde voorbeelden van seksuele onthouding, bedoeld als overtuigende propaganda voor deze levensstijl, komen voor in het laatste hoofdstuk in het boek Sex is niet verplicht, geschreven door de Amerikaanse Liz Hodgkinson. Overtuigend zijn ze echter allerminst.

Op de achterflap prijkt een foto van de schrijfster: een goedlachse vrouw met grote, donkere ogen die verkondigt dat jongeren of ouderen, dat maakt niet uit, die hevig verliefd zijn maar niet aan sex moeten doen omdat vrijwillige onthouding vrijer en gelukkiger maakt. Onthouding zou meer zelfvertrouwen geven, meer kracht, creativiteit en intelligentie: als dat niet curieus is. Maar het is de schrijfster allerminst om de curiositeit te doen. Zij is bloedserieus.

Met een stelligheid waarvan je je afvraagt waar die in hemelsnaam op is gebaseerd, gooit zij de lezer diverse onbewijsbare en op zijn minst twij-

Liz Hodgkinson

felachtige 'feiten' naar het hoofd. Ze presenteert haar bevindingen als feiten, zonder erbij te vermelden dat het niet meer dan haar persoonlijke interpretaties zijn. Zo zouden celibataren minder last hebben van stress en hoge bloeddruk dan zij die wel vrijen. Ook zouden zij minder te kampen heb-

ben met hartziekten en kanker, ze zouden gezonder leven dan seksueel actieve personen en eerder geneigd zijn tot het eten van vegetarisch voedsel.

Zo'n dieet zou dan ook weer minder kwetsbaar maken voor gevoelens van frustratie en spanning. Waar en wanneer

wie tot deze conclusie is gekomen en op grond waarvan, dat komen we helaas niet te weten.

Volstrekt achterhaald is haar uitlating dat mensen die zich van seks onthouden zich 'vanzelfsprekend niet bloot stellen aan Aids'. De celibataire priester die, op hervormingsreis in donker Afrika, plotsklaps met besmette naalden of bloed in aanraking komt, loopt, lijkt mij, toch betrekkelijk meer kans op Aids-besmetting dan de goed voorbereide avonturier die veilig vrijt. Het virus beperkt zich, zo weten wij inmiddels allang, niet tot verspreiding via louter en alleen seksuele contacten.

De gedachtegang van de schrijfster komt er in het kort op neer dat wij sex als genotmiddel eigenlijk niet nodig hebben. Als we een maand niet eten en drinken, sterven we. Als we al die tijd niet vrijen blijven we zeker leven. Daar valt weinig tegenin te brengen. Waar zij ook gelijk in heeft - vele onderzoeken en boeken hebben dat inmiddels aangetoond - is het feit dat sex voor veel vrouwen vaak helemaal niet zo bevredigend is maar eerder een ritueel waarbij de partner wordt bevredigd zonder dat zij er zelf enig noemenswaardig plezier aan beleven. Maar dan wordt haar uiteenzetting twijfelachtig en wel op het moment dat zij het bestaan van een seksueel verlangen of seksuele opwinding in twijfel trekt. Alles wat daarvoor doorgaat zijn in haar ogen lichame-

lijke en geestelijke uitingen van angst en stress. Angst voor een aanval, angst voor indringing. Een versnelde ademhaling moeten we in dat verband vergelijken met de angst voor het moment dat we dreigen te worden overmeesterd. Ze hekelde de schrijvers van seksboeken, die zich niet zouden realiseren dat opwinding 'geen goede zaak is'. 'Pagina na pagina schrijven ze vol, vaak met detailrijke diagrammen, over hoe wij opgewonden kunnen raken zonder er ooit op te wijzen dat opwinding alleen maar een toename van stress in het lichaam betekent. Door het gewone leven zijn we al opgewonden genoeg, dus waarom zouden we dit nog eens kunstmatig verhogen? Met welk doel?' Met welk doel heeft zij dit boek geschreven, vraag je je af. 'Aanval', 'indringing', 'overmeestering', het zijn termen die neigen naar nare herinneringen. Iedereen heeft recht op zijn of haar eigen nare herinneringen, daar moet ieder persoonlijk maar mee zien klaar te komen, zeg maar. Sommigen begaan daarbij de fout om de persoonlijke bevindingen zo op te blazen dat ze de vorm aannemen van een algemeen geldende waarheid, waarin 'feiten' en veronderstellingen naar believen inwisselbaar zijn. Die mensen gaan lijken op bevolgen missionarissen. Liz Hodgkinson is zo iemand.

(Patricia van der Zalm)
'Sex is niet verplicht' verscheen bij Unieboek/Van Helkema & Warendorf in Houten.

Deel III: André Gide (1869-1951)

HOMOKRANT DEC 87

Grootgebracht in een protestants milieu: vader vroeg overleden en alweer een overheersende, adorerende moeder.

Op jonge leeftijd wou hij trouwen met zijn opmerkelijke nichtje Madeleine; eveneens protestants opgevoed, maar met vooral een afkeer voor seksualiteit. Beiden konden geestelijk heel goed met elkaar opschieten maar toen ze trouwden, kwam het tot veel hooggestemde woordwisselingen over de liefde, die ook voorkomen in romans als "La porte étroite". Zij was zijn geestelijke pool, doch veel te hoogstaand om haar zijn andere leven op te biechten.

Door zijn opvoeding - een burgerlijk - deftig milieu, rijk, protestants, moralistisch, duurde het lang voor hij zijn ware aard ontdekte. In feite was hij onverschillig voor vrouwen.

Drie jaren in Algerije openden hem de ogen (Algerije was een waar mekka voor deze kringen) en hij viel voor een jonge Algerijn, Athman, met wie hij zo scheen aan zijn trekken te komen dat hij zijn reisgenoot, Henri Ghéon, wist te bewegen om die nieuwe vriend mee terug te nemen naar Parijs. Zijn ervaringen met Henri bevrijdden hem van zijn remmingen en inspireerden hem tot wat zijn beste werk zou worden: romans als "L'immoraliste", "La Porte Etroite" en "Isabelle", geschreven vóór de oorlog van 1914-1918.

Gide trooste zich met de gedachte van madame d'Epinau: het ging er niet om om genezing te vinden, maar zo goed mogelijk te leren leven met de eigen geaardheid. En zo genoot hij de jaren tussen de twee wereldoorlogen zijn grootste prestige. Ook zijn anti-kolonialisme deed hem boeken schrijven over het Franse verleden in Afrika.

Zijn "Corydon" was eerder een manifest van de homoseksualiteit dan een pleidooi ervoor, maar alhoewel het reeds voltooid was voor de oorlog, publiceerde hij het pas daarna.

In de eerste helft van het boek zet hij uiteen dat homoseksualiteit even natuurlijk is als heteroseksualiteit, en dat iedereen moet beseffen welke zijn geaardheid is. In de tweede

helft van het boek draaft hij te ver door waar hij vrouwen onderwaardeert. Gide had een eigenaardige houding ten opzichte van vrouwen, vertekend door zijn aanbidde moeder en de onnatuurlijke verhouding met zijn vrouw, waaruit hij zich niet kon losmaken.

En toch was hij in staat tot heteroseksuele relaties: op middelbare leeftijd wou hij een kind verwekken bij de dochter van een vroegere vriendin; dat scheen geen problemen te geven, want Gide had inderdaad een dochter, doch niet met zijn vrouw.

Nadien werd hij verliefd op een briljante jongen, Marc Allégret, die later een bekend

filmregisseur werd.

Zijn vrouw voelde dit als een verraad aan en nam wraak, door al zijn vroegere liefdesbrieven (aan haar gericht) te vernietigen, die hij goed had bewaard voor zijn autobiografie. Het is zeker niet gemakkelijk voor beiden sympathie op te brengen; ze hadden maar niet moeten trouwen...

In 1933 (hij was toen 64) schreef hij: "Begeerte is een betrouwbare gids".

Gegevens uit "Homosexelen uit de geschiedenis". A.L. ROWSE.

Inge Smet

15-year-old gets 4 years for murder Victim's 'risk' conduct and older killer's influence cited

Seattle Times
by Julie Emery
Times staff reporter

12/12/87

A Lake Forest Park boy who at age 13 pulled the trigger in a deliberate killing has been sentenced to four years' detention, although prosecutors thought a sentence of nearly 12 years would be proper punishment.

Brooks Trew's face reflected no emotion when, after five hours of testimony, King County Superior Court Judge Robert Dixon sentenced him yesterday to the Department of Corrections until he is 19 - an exceptional sentence, below the standard range for second-degree murder.

The testimony included statements that Trew, now 15, had been profoundly influenced by convicted

Bellevue slayer Charles Harris, a charismatic man who had taken Trew and other youths camping and taught them how to use guns.

Harris was found guilty of slaying two women in Bellevue in January 1985. He is serving multiple sentences that include life imprisonment without parole. He also had slain his first wife.

Trew's case went to adult court after Juvenile Court authorities declined jurisdiction. The boy had carried a gun for nearly a year without his parents' knowledge before he and a friend killed 28-year-old Kevin Wiseman on July 13, 1986.

After a drinking party which included sexual acts at Wiseman's North End apartment, Trew fired a snub-nose revolver at close range at the back of Wiseman's head as

the victim lay face-down on a bed.

Trew pleaded guilty in October to intentional murder of Wiseman. His companion, David Mills, who was 14 at the time of the crime, went to trial and was convicted of first-degree murder. Mills was the youngest person ever to be sentenced for premeditated murder in King County.

Yesterday Dixon heard testimony from the boy's parents, a psychiatrist, a clinical psychologist and juvenile detention officials. His leniency was inspired in part, he said, by Trew's youth.

Wiseman's conduct created the risk of crime, Dixon said.

Trew's emotional and mental state was such that he was unable to substantially conform his conduct to the requirements of law, Dixon said.

Trew has been at the Youth Center for 18 months - an unusually long time - and has become an exemplary detainee, witnesses said.

But Trew gets no "good time" under his sentence. The Department of Corrections will decide where Trew will serve. The judge also will recommend Trew get help with his alcohol and drug problems, and other therapy.

Deputy Prosecutor Pat Shelledy said Trew was motivated to kill because he thought Wiseman had molested him on another occasion while he was asleep. She said the boys planned the revenge visit to the apartment. Wiseman did not present a threat to Trew, as defense attorneys Michael Iaria and Michael Nance had argued, she said.

KINDEREN DIE

(FRAGMENT)

Het lijf als koopwaar

Ray is schrander voor een jongen van negen. Hij heeft op eigen houtje wat Frans geleerd, hij is erin geïnteresseerd al wat geld te sparen en hij kent zijn weg in de stad — met name in de straatjes en steegjes van Manila's rosse buurt.

Als Ray het over "pedofielen" heeft, weet hij precies waar hij het over heeft. Al twee jaar lang verkoopt hij zijn lijf aan blanke mannen van middelbare leeftijd die naar Manila komen om er jongens te kopen voor een uurtje of een avondje seks.

«Het is een vieze job», zegt Ray, die het geld gebruikt om kleren te kopen en er zijn schoolboeken en -uniform van te betalen.

«Wij hebben het geld nodig. Daarom gaan we met die buitenlanders naar bed. Niemand van ons vindt die job leuk, maar we hebben het geld van doen.»

«Het is niet makkelijk hoor», gaat hij door. Hij verdient gemiddeld 10 dollar voor een hele avond. Hij praat op een vlakke, nuchtere toon. «Je moet soms dingen doen die je tegenstaan, en soms heb je een

klient die een of andere ziekte heeft — AIDS of zo iets. En als je dat van 'm over krijgt, wat kun je dan doen? Dan is het met je gedaan.»

De seksuele uitbuiting van kinderen door volwassenen is een lot dat tienduizenden kinderen in de Derde Wereld te beurt valt. Het is hun enige middel om te overleven. In tegenstelling tot de meeste tienerprostituees in rijke landen zijn de Derde Wereldkinderen die zich prostitueren niet van thuis weggegaan; het zijn vechters die het enige wat ze bezitten aan de man brengen: hun lijf. En ze leren snel dat wat ze hebben makkelijk te verhandelen valt. Een heleboel volwassenen — mannen, vrouwen, westerlingen, niet-westerlingen — zijn maar al te graag bereid de koop te sluiten.

De Filipijnse regering schat dat van Manila's 15.000 straatkinderen 30 procent in de prostitutie zit. In Thailand is het cijfer nog hoger: 40.000 prostituees onder de veertien. Hoewel het probleem in Azië algemeen als het schrijnendst wordt beschouwd, vind je kinderprostituees in de straten — en soms in speciale bordelen — van Bombay en Taipei tot Nairobi en Santiago.

«Voor de meeste van die kinderen is het geen kwestie van goed of kwaad», zegt Enrico Enriquez, die in Manila een opvangcentrum voor gewezen kinderprostituees heeft opgericht dat *New Beginnings* heet. «Als ze doen wat de pedofielen van hen vragen, dan krijgen ze daar geld voor. Voor hen is het: aan de kost komen.»

In vrijwel alle landen ter wereld is kinderprostitutie illegaal. Maar volgens deskundigen van de Verenigde Naties zijn de straffen over het algemeen

niet streng genoeg om doeltreffend te zijn. In sommige landen worden bordeelhouders die kinderen in dienst hebben gestraft met een geldboete van slechts 20 à 30 dollar.

Stronge wetten die door de regering niet worden toegepast, zijn al even futiel. Op de Filipijnen werd het werk van mensen als Enriquez fel bemoeilijkt, omdat kinderprostitutie stitziwend werd goedgekeurd door de voormalige president Ferdinand Marcos. Zijn regime had er niets op tegen dat de "seksuoristen" extra inkomsten binnenbrachten.

Geen illusies

Het tijd doen keren op het vlak van de kinderprostitutie is geen makkelijk karwei. Velen zien de oplossing louter in economische termen. Zo ook Norma. Zij is een jonge Chileense moeder en een voormalige prostituee, die woont in een van Santiago's *poblaciones* of armenbuurten.

Sinds de Chileense economie een duikvlucht maakte onder het militaire regime van generaal Augusto Pinochet Ugarte, komen elke avond duizenden meisjes uit de *poblaciones* gestroomd en begeven zich naar de binnenstad waar een kwartiertje seks op de achterbank van een auto 3 à 4 dollar oplevert, voldoende om er een maaltijd van te kopen. Ook al is er sinds vorig jaar een lichte verbetering in de Chileense economie waar te nemen, toch zijn er nog steeds duizenden meisjes die zich in de hoofdstad komen verkopen.

«Natuurlijk maak ik me zorgen over mijn dochter», zegt

LEES DOOR BLADZIJDE 201

Norma, die twee zonen heeft en een dochtertje van zeven. «Ik hoop dat ze 't redt zónder. Als ik voldoende eten voor mijn kinderen heb, zal ze nooit de straat op willen. Maar als ze honger heeft, dan zal ik niet kunnen verhinderen dat ze haar lijf verkoopt. Prostitutie kun je uitroeien als je er maar voor zorgt dat de gezinnen een decent levensminimum hebben.»

Er zijn maar weinig regeringen die het probleem ernstig aanpakken, maar er zijn tekenen die wijzen op een evolutie. Op de Filipijnen bijvoorbeeld, onder president Corazon Aquino, worden programma's opgezet voor seksueel uitgebuite kinderen. In tegenstelling tot de voormalige president Marcos, die publiekelijk ontkende dat er zo iets als kinderprostitutie in zijn land bestond, praten mevrouw Aquino en de leden van haar regering zeer open over het probleem. Ze gingen zo ver om de periode van juni 1986 tot mei '87 tot "Jaar van het Uitgebuite Kind" uit te roepen.

Ook op plaatselijk niveau worden individuele initiatieven genomen, zoals "*New Beginnings*" in Manila, bedoeld om mishandelde en uitgebuite meisjes tussen 8 en 13 uit de prostitutie te halen.

«We proberen hen een soort thuis te bezorgen waar ze iets nuttigs kunnen leren. We hopen dat ze tenminste zo lang bij ons blijven tot hun kijk op het leven is gewijzigd», zegt Enriquez. Maar dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Er zijn meisjes die weglopen — omdat ze zich verantwoordelijk voelen voor het inkomen van hun familie. Enriquez koestert geen illusies: «Wij kunnen maar een dozijn kinderen voorhouden, terwijl er duizenden op straat rondlopen. Maar je moet toch ergens beginnen.»

Pompom

Een ander voorbeeld van individueel initiatief, ook op de Filipijnen, maar in Pagsanjan: acht, negen jaar geleden streken buitenlanders in de stad neer: oudere blanke mannen uit de Verenigde Staten,

NIEMAND KENT

196 HUMO — 10 DECEMBER 1987

Australië en Europa. Ze verbleven in een hotel of in gehuurde kamers. En altijd hadden ze een jongetje uit Pagsanjan bij zich.

Het duurde niet lang of een paar van die jongetjes verschenen in mooie kleren en pronkten met polshorloges en fonkelnieuwe fietsen. Ze hadden gok zakgeld — het dubbele van wat hun vader verdiende met het gidsen van toeristen.

Er kwamen nog allerlei nieuwe dingen in het gezin: een geluidsinstallatie, een televisie; allerlei gebruiksvoorwerpen die de mogelijkheden van het schrale gezinsbudget overstegen.

De genereuze buitenlanders die in een paar weken tijd meer geld lieten rollen dan de meeste plaatselijke inwoners in één jaar tijd verdienen, kregen waar ze voor betaalden: seks met de jongens van Pagsanjan. Het nieuws verspreidde zich snel: dat het stadje een gastvrij oord was voor pedofielen. Om en bij de 300 jongens stonden welwillend tot hun beschikking.

De meeste inwoners van Pagsanjan keken de andere kant op. De plaatselijke jongerenorganisatie concentreerde zich op het drugverbruik. Maar toen een Indonesische vrouw, Hannie Rogers, met haar man, hun acht zoons en één dochter in de stad kwam wonen, zou niets meer zijn wat het was geweest.

Hannie Rogers: «Ik wist niet wat ik zag. Ik was er echt door overdonderd: al die buitenlandse mannen tussen de 50 en de 70 met die jongetjes rondom zich. Het maakte me woest.»

Mevrouw Rogers begon met mensen te praten, brieven te schrijven, ambtenaren te bewerken. Ze zette de jongerenorganisatie ertoe aan zich in plaats van op druggebruik op het probleem van de *pompoms* te concentreren, het plaatselijke woord voor jongens die zich prostitueren. Er werden seminaries georganiseerd voor leraren van de lokale school: over de gevaren van seksuele betrekkingen tussen volwassenen en kinderen, en over manieren waarop de leraren het probleem in de klas konden bespreken.

Het moeilijkste punt in de campagne van Hannie Rogers was het klimaat van instemming en tolerantie dat over de stad hing te wijzigen. De pedofielen hadden hun geld zo kwistig rondgestrooid dat sommige ouders hen als het ware met open armen ontvingen.

«Armoede was een deel van het probleem, maar terzelfder tijd was het een kwestie van morele normen», zegt Rogers. «Je moet al heel sterk zijn als je arm bent, en je ziet zo'n gulle buitenlander komen, om dan te zeggen nee, bedankt. Vooral omdat je 't ook alle anderen ziet doen.»

De huidige Filipijnse regering prijst Pagsanjan als een model van "maatschappelijke mobilisatie". Het probleem is natuurlijk niet volledig van de baan. Niet alleen komen er nog steeds mannen naar Pagsanjan op zoek naar jongetjes; ze trekken nu ook naar andere steden waar het plaatselijke verzet minder groot is.

De Amerikaanse marinebasis Subic Bay op het Filipijnse eiland Luzon herbergt 9.000 militairen en burgerpersoneel. Nog eens duizenden mariniers en luchtmachtpersoneel doen de basis op gezette tijden aan. Samen spekten ze de economie van de nabij gelegen stad Olongapo vorig jaar met 360 miljoen dollar, vertellen marinewoerders.

Maar niet iedereen is blij met die injectie. Het geld komt niet terecht bij de sloppenbewoners, ondervoede kinderen en armen.

Door onze redactie buitenland zeggen critici. Ze vinden dat de bevolking veel te afhankelijk is van het militaire dorp.

Sinds het vliegdekschip „Midway” het anker lichtte, ligt Subic Bay er verlaten bij. Uit de barretjes aan de Magasasay Avenue schalt ondanks het vertrek van de matrozen, nog steeds rock-muziek. De weg buiten de hoofdingangen van de basis doet denken aan het wilde westen.

Ook de bewoners van de basis laten zich minder zien. Sinds de aanslag op twee Amerikanen zijn de veiligheidsmaatregelen rond de bases verscherpt. De bewegingsvrijheid van het personeel is beperkt en restaurants mogen hun deuren alleen maar op bepaalde uren openen.

Filipijnen: VS-basis spekt economie

NUVN 21

Van de 360 miljoen dollar die jaarlijks van de basis naar Olongapo vloeien, wordt 170 miljoen uitgegeven aan contracten met plaatselijke bedrijven voor bouwen aannemingswerk en andere dienstverlenende taken.

«Ik hou van Filipijnse producten», staat ergens op een muur in Subic. Lange tijd is voor de basis, die er sinds 1901 ligt, zelfs bouwmaterial uit de Verenigde Staten, 12.000 km verderop, ingevoerd. Het enorme complex, met een landingsbaan en een onderwaterhaven, is nu het grootste van de Verenigde Staten in het buitenland.

Dertig procent van de bevolking van Olongapo dankt een baantje aan het bestaan van de basis. Er werken 40.000 Filipijnen, van wie 18.420 in directe dienst zijn. De rest is huishoudelijk personeel of werkt op contractbasis.

Pater Shay Cullen, een Ierse missionaris die al veertien jaar in de stad werkt, vindt dat de stad in alle opzichten afhankelijk is van het militaire dorp. De belangrijkste industrie die de Amerikanen

scheppen is die van „Rust en Recreatie”, in de volksmond „R en R”, legt Cullen uit.

In hun vrije tijd brengen de Amerikanen hun tijd door met een van de naar schatting 16.000 gastvrouwen en prostituees. De massagesalons en barretjes bieden werk aan nog eens vele anderen.

«Het is goed dat er prostituees zijn», zegt Dean Lucilla Madrea, hoofd van een middelbare school niet ver van de basis. «Zij beschermen de nette mensen.» De school is begonnen jonge mensen op te leiden voor de „R en R” industrie. Vorig jaar sloten er twintig de cursus met goed gevolg af. Zij zijn nu gastvrouwen in een bar of bedienden.

Madrea geeft toe dat er kinderprostitutie is, maar „dat is de schuld van de kinderen zelf. Dan moeten ze maar niet in de nachtclubs rondhangen”, vindt de rector.

Pater Cullen is een andere mening toegedaan. Hij wijt de kinderprostitutie aan de armoede. Naar schatting 3.000 kinderen proberen zwerfend aan een boter-

ham te komen. Velen zijn ondervoed en 45 procent is wel eens gearresteerd en ingesloten voor landloperij. De kinderen zijn een gemakkelijke prooi voor soute-neurs en handelaren, zegt Cullen.

Bijna twee miljoen Amerikaanse militairen geven jaarlijks ruim vijf miljoen dollar uit in barretjes, gasthuizen en massage-salons. Maar volgens pater Cullen komt daarvan maar weinig terecht bij de sloppenbewoners en de werknemers van de „R en R” industrie zelf. Uit regeringscijfers blijkt dat zeventig procent van de stedelingen beneden het bestaansminimum leeft.

De matrozen die hun geld grif uitgeven, maken het leven duurder. De Amerikanen huren tegen forse prijzen appartementen en huizen, terwijl er volgens de geestelijke een ernstig woningtekort voor de bevolking heerst. Voor veel Olongapo-bewoners zit er niets anders op dan een optrekje te bouwen langs de rivier langs de basis.

Sommige gezinnen zoeken de afvalbergen van de basis dagelijks af op zoek naar flessen, papier en plastic. Dat brengt op straat genoeg geld op om de dag door te komen.

Cullen ziet de Amerikanen het liefst vertrekken. „Ze houden het land arm en beheersen de geest, het hart en de maag van de mensen,” zegt hij.

MARTIJN DOKUMENTATIESERVICE, LIJST 9, 20-1-1988 / PERSFOCUS DEC. '87 (es 402)

dokumentatienummer

:	:	:	:	:	:
:	aantal pagina's	:	:	:	:
:	:	prijs per exemplaar (indien bestelbaar via Martijn inclusief verzend- en administratiekosten)	:	:	:
:	:	:	indien bestelbaar via Martijn: X	:	:
:	:	:	:	titel, schrijver, datum, uitgever, plaats, inhoud, bestelinfo	:
:	:	:	:	:	:
:	:	:	:	:	:
DC 84	4	2,75	X	artikel "Uit de praktijk: Ontucht met minderjarigen in een commune?", Prof. J. Frenken in Tijdschrift voor seksuologie, nr. 11-1987.	
DC 85	2	-		folder voor studiedag "De ongemakkelijke seksuologische hulpverlening" op 12-3-1988 in Volkshogeschool Valkenburg, georganiseerd door Werkgroep S.I.R. Westelijke Mijnstreek en Werkgroep S.I.R. Maastricht/ZZL; inlichtingen: sekretariaat studiedag S.I.R., Prins Bisschopsingel 22, 6211 JX Maastricht, tel. 043-213131.	
DC 86	6	2,85	X	brief van vereniging Martijn aan de leden van de 2e kamer, de leden van de vaste commissie voor justitie, kopie minister van justitie; 30-12-1987; overwillekeurig optreden politionele autoriteiten inzake kinderpornografie.	
DC 87	7	2,90	X	artikel "Verhoormethoden", Buro Jansen & Janssen in De Zwarte nr. 90, 4-12-1987.
Behandelt aan de hand van voorbeelden verhoormethoden en mogelijke houdingen van verhoorden.	
DC 88	80	20,--		artikelenbundel "Pedofilie en hulpverlening", samenstelling Drs. F. Gieles, Stichting NVSH Werkgroep Pedofilie Nijmegen e.o., Postbus 6728, 6503 GE Nijmegen, 1987.
Gemaakt op verzoek van de reclassering. De bloemlezing mikt op hulpverleners op HBO-nivo. Bevat artikelen en samenvattingen en stukken die door de nijmeegse werkgroep zijn geschreven. Prijs inclusief f 5,- verzendkosten. Voor armen is de totaalprijs f 15,-. Bestellen door storting op postbank 5412175 t.n.v. Stichting NVSH-WPN te Nijmegen o.v.v. 'Bundel P&H toesturen'.	
DC 89	1	1,80	X	tabellen en konklusies inzake onherroepelijke veroordelingen wegens seksuele misdrijven 1950 - 1986 en overige seksuele misdrijven 1982 - 1986, COC-projectgroep leeftijdsgrenzen, 5-1-1988.	
DC 90	24	5,45	X	workshop-paper "A sexual health approach to the treatment of the adolescent with a sexual attraction to children", William Seabloom, 1987. Auteur is verbonden aan University of Minnesota.	
DC 91	35	-		Nota "Hulpverlening aan slachtoffers van seksuele kindermishandeling in de provincie Groningen", Provinciaal coördinatiepunt GVO Groningen, december 1987; te bestellen bij de Groninger Beraadsgroep Jeugdhulpverlening, Awen 20 b, 9718 CV Groningen, tel. 050-135512.	

Bestelwijze, alleen voor de met X gemerkte stukken:

maak het bedrag over op postbank 54.59.646 t.n.v. Vereniging Martijn, Postbus 5478, 1007 AL Amsterdam, o.v.v. het gewenste dokumentatienummer.

Let op: korting op verzend- en administratiekosten bij bestelling van meer stukken en/of exemplaren tegelijk; de berekeningswijze staat vermeld in Persfocus april 1987, pag. 39.

Voor nadere informatie: telefoon 020-760670.